

Sametingets plenum

Møtebok 2/00

Tid: 22. - 26. mai 2000

Sted: Rica hotell, Alta

- Sak 16/00 Konstituering
 - navneopprop, permisjoner, innkalte vararepresentanter
 - godkjenning av innkalling og saksliste
- Sak 17/00 Søknad om permisjon - representant Steinar Pedersen
- Sak 18/00 Sametingets forretningsorden
- Sak 19/00 Sametingsrådets beretning om virksomheten
- Sak 20/00 Spørsmål til Sametingsrådet i hht. forretningsorden § 11
- Sak 21/00 Kunngjøring av nye saker
- Sak 22/00 Revisjon av budsjett 2000
- Sak 23/00 Ansvar og administrasjon. Utredning om framtidig organisering av
 virksomheten til Sametingets underliggende råd
- Sak 24/00 Valg av medlem til Samisk parlamentarisk råd
- Sak 25/00 Reindriftsstyrets årsmelding for 1999
- Sak 26/00 Reindriftsavtalen 2000 - 2001
- Sak 27/00 Indre-Finnmark distriktsrett - lokalisering
- Sak 28/00 Strategisk plan for læremiddelutvikling 2001-2005
- Sak 29/00 Sametingets reiselivspolitik
- Sak 30/00 Søknad om fritak som vararepresentant - Elisabeth Erke Blaser
- Sak 31/00 De tidligere rabattordninger og tilbudspriser for reisende over Lakselv flyplass
 skal gjeninnføres

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
23. mai 2000 kl. 09.00 - 12.00	16/00	3
	17/00	6
	30/00	102
	18/00	7
	19/00	9
23. mai 2000 kl. 15.00 - 17.30	19/00 forts.	
	20/00	22
	21/00	25
	22/00	29
24. mai 2000: seminar		
25. mai 2000 kl. 09.00 - 12.00	23/00	33
	24/00	38
25. mai 2000 kl. 15.00 - 19.00	23/00, votering	
	29/00	95
	25/00	39
	27/00	62
26. mai 2000 kl. 09.00 - 12.50	28/00	64
	26/00	48
	31/00	103

Sign: SS / EKN

Sak 16/00 Konstituering

Saken påbegynt 23. mai 2000 kl. 09.00.

Representanter

Følgende representanter var tilstede ved konstitueringen:

1. Berit Ranveig Nilssen
2. Magnhild Mathisen
3. Olav M. Dikkanen
4. Jan Atle Samuelsen vararepresentant for Steinar Pedersen
5. Elisabeth Hegge Guttorm vararepresentant for Marie Therese N. Aslaksen
6. Nils Henrik Måsø
7. Ragnhild Nystad
8. Egil Olli
9. John Henrik Eira
10. Klemet Erland Hætta vararepresentant for Ole Henrik Magga
11. Per A. Bæhr
12. Isak M. O. Hætta
13. Josef Vedhugnes
14. Olaf Eliassen vararepresentant for Peder Mathisen
15. Geir Liland
16. Per Edvin Varsi vararepresentant for Willy Olsen
17. Randi Solli Pedersen
18. Eva Josefsen
19. Geir Tommy Pedersen
20. Willy Ørnebakk
21. Kaja Langgård vararepresentant for Tor Nilsen
22. Sven-Roald Nystø
23. Margreta Påve Kristiansen
24. Randi Skum
25. Asbjørg Skåden
26. Ove Johnsen
27. Arvid Skjellhaug
28. Per Solli
29. Magne A. S. Huuva
30. Roger Pedersen
31. Ing-Lill Pavall
32. Amund Eriksen
33. Nils O. Nilsen
34. Jarle Jonassen
35. Einar Lifjell
36. Leif Elsvatn
37. Birger Nymo
38. Johan Mikkel Sara
39. Laila Gunilla Wilks

Sign:SS...../.....EKN.....

Innvilgede permisjoner

- Representant nr. 4 Steinar Pedersen innvilget permisjon hele plenumsmøtet, 23. - 26. mai.
- Representant nr. 5 Marie Therese Nordsletta Aslaksen innvilget permisjon hele plenumsmøtet.
- Representant nr. 16 Willy Olsen innvilget permisjon hele plenumsmøtet.
- Representant nr. 21 Tor Nilsen innvilget permisjon hele plenumsmøtet.
- Representant nr. 14 Peder Mathisen innvilget permisjon hele plenumsmøtet.
- Representant nr. 10 Ole Henrik Magga innvilget permisjon 23. mai kl. 09.00 - 15.45.
- Representant nr. 16 Per Edvin Varsi innvilget permisjon 25. mai kl. 09.00 - 12.00.
- Representant nr. 13 Josef Vedhugnes innvilget permisjon 26. mai.

Vararepresentanter

- Jan Atle Samuelsen møtte for representant nr. 4 Steinar Pedersen, hele plenumsmøtet.
- Elisabeth H. Guttorm møtte for representant nr. 5 Marie Therese Nordsletta Aslaksen, hele plenumsmøtet.
- Per Edvin Varsi møtte for representant nr. 10 Willy Olsen, hele plenumsmøtet.
- Kaja Langgård møtte for representant nr. 21 Tor Nilsen, hele plenumsmøtet.
- Olaf Eliassen møtte for representant nr. 14 Peder Mathisen, hele plenumsmøtet.
- Klemet Erland Hætta møtte for representant nr. 10 Ole Henrik Magga 23. mai kl. 09.00 - 15.45.
- Inger Anne I. Eira møtte for representant nr. 16 Per Edvin Varsi 25. mai kl. 09.00 - 12.00.

Sign: SS / EKN

I. Dokumenter

– Møteinnkalling av 26.04.2000 med innstilling til saksliste

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader***Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:***

Innkalling av 26.04.2000 med saksliste og tilleggssak godkjennes.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

1. Godkjenning av innkalling

Innkallingen av 26.04.2000 ble enstemmig godkjent

2. Godkjenning av saksliste

Sakslisten som fulgte innkallingen ble enstemmig godkjent med følgende tilleggssak:

Sak 30/00 Søknad om fritak som vararepresentant - Elisabeth Erke Blaser

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Johan Mikkel Sara, saksordfører	
2. Roger Pedersen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Innkalling av 26.04.2000 med saksliste og tilleggssak ble enstemmig godkjent.

Saken ble avsluttet 23. mai 2000 kl. 09.13.

Sign: SS / EKN

Sak 17/00 Søknad om permisjon - representant Steinar Pedersen

Saken påbegynt 23. mai 2000 kl. 09.13.

I. Dokumenter

- Søknad av 22. mars 2000

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Steinar Pedersen innvilges permisjon fra vervet som sametingsrepresentant og verv som har tilknytning til dette så lenge han er statssekretær.

Hallgeir Skøyen Varsi tiltrer som representant for Steinar Pedersen i valgkrets 2 Deatnu/Tana.

Kirstin Biti Johansen og Jan Atle Samuelsen tiltrer som henholdsvis 1. og 2. vararepresentant for 1. representant Steinar Pedersen i Deatnu/Tana valgkrets.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Randi Solli Pedersen, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Steinar Pedersen innvilges permisjon fra vervet som sametingsrepresentant og verv som har tilknytning til dette så lenge han er statssekretær.

Hallgeir Skøyen Varsi tiltrer som representant for Steinar Pedersen i valgkrets 2 Deatnu/Tana.

Kirstin Biti Johansen og Jan Atle Samuelsen tiltrer som henholdsvis 1. og 2. vararepresentant for 1. representant Steinar Pedersen i Deatnu/Tana valgkrets.

Saken avsluttet 23. mai 2000 kl. 09.15.

Sign: SS / EKN

Sak 18/00 Sametingets forretningsorden

Saken påbegynt 23. mai 2000 kl. 09.18.

I. Dokumenter

- Sametingets arbeidsorden, fastsatt av Sametinget 23. februar 1999 med endringer 1. mars 2000

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Endring i forretningsorden § 14 Avstemninger

Pkt. a) erstattes med *Ved bruk av voteringsanlegg, og ved at møtelederen oppfordrer enten de representantene som er imot et forslag, eller de som er for, om å reise seg. Møtelederen kan da foreta kontravotering.*

Eksisterende pkt. a) og eksisterende pkt. b) blir til henholdsvis pkt. b) og nytt pkt. c).

Siste setning i eksisterende pkt. a) *Alternativt kan voteringsanlegg nyttes* utgår.

Første setning i siste ledd endres til: *Ved avstemning etter § 14 a, b og c avgjøres saken. . . osv.*

Bruk av det nye sametingsbygget

Sametinget gir møtelederskapet i oppgave å avgjøre om tinget skal leie ut rom i det nye sametingsbygget til møtevirksomhet ol., og eventuelt å utarbeide regler for utleie av rommene. Reglene skal være klare innen utgangen av år 2000.

Forslag 1, representant Ove Johnsen SVF's sametingsgruppe:

Tillegg til § 11:

Svar på alle spørsmål i hht. § 11, skal deles ut til representantene før behandlingen av saken starter.

Endring av møtelederskapets innstilling, under punktet bruk av det nye sametingsbygget:

Siste setning endres til følgende:

Reglene skal godkjennes av plenum før utleie kan finne sted.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

- Forslag 1 ble oversendt møtelederskapet

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sign: SS / EKN

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Eva Josefsen, saksordfører	
2.	Ove Johnsen	
3.	Sven-Roald Nystø	
4.	Ove Johnsen	
5.	Sven-Roald Nystø	
6.	Ove Johnsen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:**Endring i forretningsorden § 14 Avstemninger**

Pkt. a) erstattes med *Ved bruk av voteringsanlegg, og ved at møtelederen oppfordrer enten de representantene som er imot et forslag, eller de som er for, om å reise seg. Møtelederen kan da foreta kontravotering.*

Eksisterende pkt. a) og eksisterende pkt. b) blir til henholdsvis pkt. b) og nytt pkt. c).

Siste setning i eksisterende pkt. a) *Alternativt kan voteringsanlegg nyttes* utgår.

Første setning i siste ledd endres til: *Ved avstemning etter § 14 a, b og c avgjøres saken.*
osv.

Bruk av det nye sametingsbygget

Sametinget gir møtelederskapet i oppgave å avgjøre om tinget skal leie ut rom i det nye sametingsbygget til møtevirksomhet ol., og eventuelt å utarbeide regler for utleie av rommene. Reglene skal være klare innen utgangen av år 2000.

Saken avsluttet 23. mai 2000 kl. 09.30.

Sign: SS / EKN

Sak 19/00 Sametingets beretning om virksomheten

Saken påbegynt 23. mai 2000 kl. 09.30.

I. Dokumenter

– Sametingsrådets beretning om virksomheten:

Beretningen omfatter Sametingsrådets aktiviteter fra 20.02.00 til og med 07.05.00.

1. Om virksomheten

Sametingsrådet har i perioden avholdt 3 møter, hvorav 1 telefonmøte, og behandlet 30 saker. Som det fremgår av vedlegget har rådet i tillegg deltatt på en rekke møter og representasjoner.

2. Saksområder

2.1 Barne- og ungdomssaker

Sametingsrådet som er barne- og ungdomsprosjektets styringsgruppe, har 13.03.00 avholdt møte med Røros kommunes politiske ledelse. Temaet på møtet var bl.a. barnehage og skolesituasjonen for samiske barn og unge i kommunen. Kommunens representanter understreket spesielt problemet med å skaffe personell med kompetanse i samisk språk. På administrativt nivå ble det i tillegg avholdt møter med samiske foreldre, kommunen og videregående skole. Som oppfølging av dette pågår et samarbeid med kommunen for å styrke språktilbudet i barnehagesektoren.

Det planlagte møtet med Sør-Varanger kommunes politisk ledelse 28.03.00, ble utsatt pga uvær. Nytt møte er fastsatt til 16. mai i Karasjok. Et møte med Oslo kommunes politiske ledelse er under planlegging.

Referansegruppa for prosjektet har avholdt et møte i perioden, og kommet med flere forslag til framtidige løsninger for Sametingets arbeid med barn og unge, bl.a. ungdomskvotering til Sametinget.

Prosjektperioden for barne- og ungdomsprosjektet avsluttes 30.09.00. Strategier for oppfølging av prosjektet vil bli forelagt plenum.

På fellesmøtet mellom Sametingsrådet og Samisk språkråd 14.03.00, presenterte språkrådet et språkmotiveringsprosjekt over 5 år. Det var enighet om at prosjektet knyttes til barne- og ungdomsplanen og handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder, fordi alle disse prosjektene har en felles målsetting. Arbeidet følges opp gjennom den administrative prosjektgruppen.

Arbeidsgruppen som har forberedt overføring av det særskilte tilskuddet til samiske barnehager til Sametinget i 2001 har 03.04.00 avgitt sin rapport. Rapporten vil bli behandlet på rådsmøtet 14.-16.06.00, mens retningslinjene for ordningen vil bli behandlet på plenumsmøtet til høsten.

2.2 Opplæringssaker

Sametingsrådet har avgitt uttalelse om etablering av et faglig tyngdepunkt for samiske brukere innenfor spesialpedagogikk (jf. sak R 43/00, møtebok 5/00). Rådet går inn for at det opprettes et eget styre for samisk nettverk/tyngdepunkt, og ser det som mest hensiktsmessig at

Sign: SS / EKIV

tyngdepunktet/nettverket innenfor samisk spesialpedagogikk opprettes som en egen enhet ved Sámi allaskuvla - Samisk høgskole.

Innenfor det spesialpedagogiske feltet er det i følge St.prp.nr. 1 Tillegg nr. 6 (1999-2000) — Tilleggsforslag på statsbudsjettet for 2000 under kap. 243 vedr. Programmet for Nord-Norge, vedtatt at til Nasjonalt læremiddelsenter skal det avsettes kr. 1 750 000,- til spesialpedagogiske læremidler for samiske brukere. Midlene fordeles av Sametinget i hht. gjeldende handlingsplan og årsplan for 2000.

Sametingsrådet har vedtatt å igangsette et utredningsarbeid der hensikten er å se på opplæringstilbudet i grunn- og videregående skole for elever som har opplæring i og på samisk, og som er bosatt utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Rådet har gitt utredningsarbeidet et mandat, og vil innen kort tid oppnevne et faglig utvalg bestående av 7 medlemmer til å forestå arbeidet. Arbeidet skal være slutført innen 1. april 2001.

Barne- og familiedepartementet har gitt et ekstraordinært tilskudd på kr. 200 000,- i inneværende år til læremiddelutvikling og utviklingsarbeid innenfor samisk barnehagesektor (jf. sak R 29/00, møtebok 5/00). Rådet har prioritert midlene til veiledningsarbeid, seminar for ansatte i samiske barnehager, læremidler for barnehagenivået og seminar for foreldre og barnehagepersonell i Nesseby og Musken.

2.3 Rettighetssaker

Rådet har i forbindelse med FN-rapport om urfolk og deres rettigheter til land «Human Rights of Indigenous Peoples, Indigenous people and their relationship to land», fremmet generelle merknader om rettighetssituasjonen for samene (brev av 06.03.00 til UD). Det er spesielt vist til at det fremdeles og til tross for lovnader i 1981 (i striden om Alta/Kautokeino vassdraget) foregår prosesser som griper inn i debatten om og i arbeidet med rettighetsspørsmål, f.eks utkastet til ny minerallov (trukket tilbake av Stoltenberg-Regjeringen), Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms, overdragelse i 1993 av statens immatrikulerte grunn i Finnmark til Statsskog SF og forsvarets virksomhet bl.a sammenbinding og utvidelse av Mauken-Blåtind skytefelt.

Sametingsrådet har 9.03.00 fremmet endringsforslag til mandatet for Samerettsutvalget sør for Finnmark. Rådet er spesielt opptatt av at de sedvanemessige perspektiver kommer tilstrekkelig frem og ivaretas i samerettsutvalgets arbeid.

Når det gjelder lovarbeidet - oppfølgingen av samerettsutvalgets innstilling NOU 1997:4, har Justisdepartementet etablert en interdepartemental arbeidsgruppe som skal forberede den politiske behandlingen for et statssekretærutvalg. Når proposisjonen skal fremmes er ikke avgjort. Justisdepartementet er nå i ferd med en analyse av høringene og vil ha dette som grunnlag for et første møte med Sametinget og Finnmark fylkeskommune. Presidenten har bedt om et møte med politisk ledelse i departementet for å drøfte den videre prosessen, og samtidig drøfte videreføringen av Samerettsutvalget i områdene sør for Finnmark.

2.4 Skytefelt

Etter initiativ fra tidligere statsråd Odd R. Enoksen ble det 26.04.00 avholdt et fellesmøte mellom statssekretær Pedersen i Kommunal- og regionaldepartementet, statssekretær Singaas i Forsvarsdepartementet og sametingspresidenten om **Mauken-Blåtind skytefelt**. Presidenten orienterte om Sametingets syn på saken, og understreket behovet for at saken måtte løftes opp til politisk nivå, dvs. at sentrale myndigheter må engasjere seg i saken. Presidenten understreket også nødvendigheten av at det neste Samerettsutvalget måtte gis

Sign:SS...../.....EKIN.....

mulighet til å drøfte spørsmålet vedrørende rettigheter, før inngrep av denne størrelsesorden eventuelt igangsettes.

Statssekretærene orienterte om at forsvarsministeren, landbruksministeren og kommunal- og regionalministeren har nedsatt en kontaktgruppe til samordning av saksbehandlingen for Mauken-Blåtindprosjektet. Kontaktgruppen er på administrativt nivå og ledes av Forsvarsdepartementet. Formålet med arbeidet er å bidra til at gjennomføringen av Stortingets vedtak av 8. april 1997 skjer på en måte som vil være best mulig akseptabel for berørte grunn- og rettighetshavere i området.

Sametingsrådet har tidligere bedt om at sammenbindingens reindriftsfaglige grunnlag vurderes på nytt. Rådet kan derfor ikke se hvordan nedsettelse av en arbeidsgruppe skal kunne bøte på den mistilliten som har oppstått i kjølvannet av den kritikken som er blitt reist mot tiltaksplanen som fulgte stortingsproposisjonen til behandling i Stortinget.

Sametingsrådet har forøvrig bedt om møte med landbruksministeren for å drøfte Mauken-Blåtindsaken, dyrevernloven, Sametingets stilling og rolle i forhold til reindrifta og evaluering av reindriftsforvaltningen.

Det ble etter anmodning fra Porsanger kommune, avholdt møte 20.03.00 med representanter fra kommunen, bl.a. om **Halkavarre skytefelt**. I løpet av møtet orienterte presidenten og visepresidenten kommunens representanter om Sametingets syn på saken. Sametinget har forøvrig mottatt brev av 18.02.00 fra tidligere forsvarsminister Løwer om forsvarets syn på etablering av skytefeltet og forholdet til reindrifta både før og etter 1996. I brevet skisseres ingen forslag til løsning i forholdet mellom forsvaret og reindrifta, og rådet vil følge opp saken i nær fremtid.

2.5 Helse- og sosialsaker

For 2000 har Sosial- og helsedepartementet tildelt Sametinget kr. 4.6 mill. kr. til oppfølging av NOU 1995:6 Plan for helse og sosialtjenester til den samiske befolkning. Søknadsfristen for prosjektmidler var 21.01.00. Det er søkt om midler til 51 prosjekter, deriblant 18 oppfølgingsprosjekter fra 1998/1999. I 1999 var det til sammenligning 59 prosjektsøknader. Søknadene er behandlet, og kr. 3 710 000 er fordelt, jf. vedlegg.

Oppfølging av arbeidet med urfolks helse som Verdens helseorganisasjon (WHO) har innledet, har vært en del av arbeidsområdet til Sametinget i denne perioden. Saken er løftet inn i Samisk parlamentarisk råd med sikte på felles oppfølging fra sametingene i Finland, Norge og Sverige.

På administrativt nivå er det innledet et samarbeid med Helseregion Nord. Sametinget vil komme med innspill på hvordan den samiske dimensjonen skal ivaretas i helse- og sosialplanene som er under utarbeiding på regionalt nivå.

2.6 Informasjonsvirksomhet

Rådet har det siste året prioritert en grundig gjennomgang av Sametingets interne arbeidsform og informasjonsflyt. Dette har vært nødvendig for å kartlegge behovene for interninformasjon, samt tilrettelegging av informasjonsarbeidet eksternt. I samarbeid med TromsData AS er det gjennomført et forprosjekt. På bakgrunn av forprosjektet, er det utarbeidet en kravspesifikasjon for informasjonstilbud på internett og intranett. Kravspesifikasjonen er sendt ut til mulige leverandører. Aktuelle leverandører vil bli invitert til å levere tilbud på en komplett elektronisk publiseringsløsning for intranett, ektranett og

Sign: SS / EKN

internett. Arbeidet er komplisert og tidkrevende, men målet er at Sametingets nye nettsider skal være operative ved innflytting i Sametingsbygningen høsten 2000.

Rådet har på bakgrunn av 15 innsendte forslag fra seks kunstnere valgt en logo for Sametinget. Interiørarkitekt Rannveig Getz har laget denne logoen med motto "Diggi 2". Det arbeides nå med å utforme en helhetlig grafisk profil for hele sametingssystemet. Det innebærer redesign av alle Sametingets dokumenter, samt utarbeidelse av retningslinjer og prinsipper for bruk av Sametingets logo og andre grafiske elementer. Det skal utarbeides en designhåndbok for Sametinget.

Utarbeidelse av grunnleggende informasjonsmateriell igangsettes før sommeren. Målet er i første omgang å utarbeide basisinformasjon om Sametinget for besøkende i Sametingsbygningen. Materiellet skal tilrettelegges for bruk i brosjyrer og annet materiell om Sametinget.

Rådet har i tillegg fremmet uttalelse om plikt og rettighetsinformasjon på internett (brev av 06.04.00) og til ytringsfrihetskommisjonens utredning NOU 1999:27 (jf. møtebok 3/00, sak R 31/00).

2.7 Sametingsvalget 2001

Kommunal- og regionaldepartementet har på politisk nivå bestemt at Sametingets vedtak i sak 9/00 Revisjon av sameloven og reglene for valg til Sameting, ikke skal følges opp. Dette med unntak av punktet om etablering av Sametingets valgnemnd, der kretssamevalgstyrenes arbeide overføres til en sentral valgnemnd. Dette fremkom i møtet mellom statssekretær Steinar Pedersen og presidenten 26.04.00. Departementet vil gi en skriftlig redegjørelse i saken.

Kommunal- og regionaldepartementet har nedsatt en gruppe med deltakelse fra Sametingets administrasjon, som skal forberede valget 2001. Første møtet i gruppen var 11.04.00. På møtet ble det gjennomgått en arbeidsplan for forberedelser til sametingsvalget i 2001. Departementet lovte også at de med det første skal sette i kraft bestemmelsen i valgreglenes § 17 angående registrering av samepolitiske enheter.

I løpet av august - september vil departementet ha klar et nytt sett forskrifter som skal sendes ut på høring. De skal også ha klar en Ot.prp i løpet av høsten for endringer av sameloven angående nedleggelse av kretssamevalgstyrene. Ordet kretssamevalgstyret står nevnt en plass i loven og dette må endres.

Departementet var også meget innstilt på å få igangsatt informasjonstiltak for å motivere til innskriving i samemanntall og til stemmegivning ved sametingsvalget. Rådet er tilfreds med dette og vil følge opp dette arbeidet i nærmere dialog med departementet.

Rådet vil også reoppnevne valggruppen som spesielt skal se på mandatfordelingen og valgkretsinndeling i Sametinget. Dette arbeidet bør ferdigstilles samtidig som det sentrale valglovutvalget, dvs. innen februar 2001, og vil dermed ikke få virkning før sametingsvalget i 2005.

Sign: SS / EKN

2.8 Samisk tusenårssted - Østsamisk museum

Presidenten har i møte med statssekretær Steinar Pedersen i Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) 26.04.00 bedt KRD ta ansvar for at Regjeringen bevilges midler til arbeidet for realisering av østsamisk museumsbygg i 2001. Presidenten uttrykte Sametingets bekymring for at Stortingets behandling ikke følges opp i 2001 (jf. Innst. S. 246 og Budsjett innst. S. Nr. 2 - 1999-2000).

Presidenten ba også KRD påvirke Kulturdepartementet til en revurdering av søknaden om støtte til nasjonal samisk tusenårsmarkering som skal arrangeres som en kulturuke til høsten (tilsammen kr. 184.000 fra KR og KRD). Kulturdepartementet har avslått søknaden med begrunnelse i at det ikke ytes støtte til de enkelte områdenes tusenårsmarkeringer. *Nasjonal samisk tusenårsmarkering er ikke et enkelt områdes markering*, og KRD vil følge opp saken.

I møte med kulturminister Ellen Horn 3.05.00 etterlyste presidenten nok en gang departementets svar på Sametingets og Stortingets vedtak om bevilgninger til østsamisk museum i 2001. Statsråden orienterte om at departementet vil gå inn for nybygg, dette bekreftes også i departementets brev av 04.05.00, jf. vedlegg. Sametingsrådet er tilfreds med at departementet endelig har tatt en beslutning, og imøteser en bevilgning allerede i 2001.

2.9 Fiskerisaker

Presidenten og rådsmedlem Berit Ranveig Nilssen har 5.05.00 hatt møte med fiskeriminister Otto Gregussen. Temaene for møtet var handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder, oppfølging av innstilling fra Samisk fiskeriuvalg (avgitt 10.04.97), kongekrabbe - forvaltning, fangst og forskning - og sel- og kveisproblematikken i kyst- og fjordområdene. Fiskeriministeren var positiv til å foreta en ny vurdering av spørsmålet om midler til oppfølging av handlingsplanen for kyst- og fjordområdene, særlig siden planen følger opp mange av Samisk fiskeriuvalgs forslag. Rådet vil rette en ny skriftlig henvendelse til departementet om dette. Når det gjelder krabbe som ressurs, ba rådet om mer fangst av kongekrabbe og mer forskning av konsekvensene, samt midler til redskapsutvikling som teiner o.l. Rådet ba også om at fiskerne/fjord- og kystflåten må sikres erstatning pga skadevirkningene av selinvasjonene, og større fellingstillatelse av kystbestanden samt deltakelse fra tinget i forvaltningen av kystselen. Økt forskning på skadevirkningene av kveis ble også fremmet som sak. Fiskeriministeren var godt kjent med sakene og var generelt positiv til Sametingets forslag, bl.a vil Sametinget bli invitert til å delta i forvaltningen av kystselen.

Sametingsrådet har uttalt seg til regulering av deltakelse i notfiske etter sei nord for 62 breddegrad (brev av 06.03.00). Rådet er positiv til at Fiskeridepartementet (FiD) ikke stiller leveringskrav til båter under 13 m for å delta i notfiske etter sei. Rådet ber imidlertid om at alle som har båter under 13 meter og driver fiske etter sei som enenæring eller i kombinasjon med annen næring, får anledning til å fiske sei med not, uavhengig av om de står ført på blad A eller B i fiskermanntallet.

Rådet har ikke støttet forslaget om å høyne bifangst av sei nord for 62 breddegrad fra 25% til 40% for båter under 28 m (brev 27.03.00). Norges Fiskarlags forslag om å oppjustere årets seikvote med 4.000 tonn, støttes ikke, da dette vil gå utover den vedtatte totalkvoten for sei nord for 62 breddegrad. I tillegg vil en økning i bifangsten av sei i første periode gå ut over sommer- og høstfiske etter sei for den mindre kyst- og fjordflåten.

Rådet er i mot å utvide laksefiske i Finnmark til 31. august, fordi forslaget innebærer at fangst av gytemoden fisk vil øke i forhold til dagens nivå. Dette har rådet uttalt 08.03.00, i forbindelse

Sign: SS / EKN

med endring av forskrift om fiske etter anadrome laksefisk og innlandsfisk i vassdrag i Finnmark. Rådet har også oppfordret til fjerning av munningsfredningene for vassdragene Repparfjordelva og Lakselva i Kviby. Rådet etterlyser samtidig tiltak for tilbakeføring av lokalbefolkningens rettigheter til laksefiske.

Rådet støtter ikke Finnmark fylkesmanns forslag til endring av fredningssonene ved elveutløp i Finnmark (brev av 11.04.00). Fylkesmannen bes på en klarere måte begrunne behovet for å regulere bestandene med f.eks innføring og utvidelse av fredningssoner ved elveutløp.

Når det gjelder regionalt fagråd for laksefiske i Finnmark, har rådet funnet det lite hensiktsmessig å delta i fagrådet (brev 27.0300), bl.a på grunn av at Sametinget er et nasjonalt organ, og vanskelig kan delta på dette nivået i forvaltningen.

I forbindelse med forslag om grensedraging for fiske med autoline langs Norskekysten, har rådet foreslått at de store autolinebåtene skal fiske lenger ut fra land (brev av 26.04.00). Rådet har sett det som hensiktsmessig å fordele autolineflåten i tre forskjellige størrelser, og at gruppe 1 (fartøy over 70 fot eller som har innfrysingskapasitet) skal fiske utenfor 12 nautiske mil, gruppe 2 (fartøy mellom 55 og 70 fot) skal fiske utenfor 4 nautiske mil, mens gruppe 3 (fartøy under 55 fot) kan fiske der det er hensiktsmessig.

I forbindelse med Fiskeridirektoratets gjennomføring av pilotprosjekt angående innføring av «samlekvoter» for torsk, hyse og sei i år 2001, deltok administrasjonen på arbeidsgruppemøte i Bergen den 28.04.00.

2.10 Lokal forvaltning - Oppfølging av handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder

Den 18.02.00 ble det på administrativt nivå avholdt et møte mellom Kommunal- og regionaldepartementet, Fiskeridepartementet, Miljøverndepartementet og Sametinget. Møtet kom i stand etter at Sametinget den 11.10.99 ba Kommunal- og regionaldepartementet om et møte hvor man på et bredt plan kunne diskutere lokal fiskeriforvaltning. Konklusjonen av møtet var at Sametinget - sammen med nevnte departementer og ut fra de signaler som fremkom på møtet - skal lede det videre arbeid.

For å følge opp dette arbeidet blir det 8.05.00 avholdt et møte mellom Sametingets administrasjon og kommunene Tana, Gamvik, Berlevåg og Fiskeridirektoratets Regionkontor Finnmark, der man ønsker å synliggjøre hvilke behov som er tilstede for lokal forvaltning i Tanafjorden. Det tas også sikte på å få diskutert alternative modeller ved igangsetting av lokal forvaltning i området.

Sametinget la frem resultatet fra dette møtet for nevnte departementer 10.05.00, slik at man på en rask måte kan komme fram til tiltak som kan gjennomføres i Tanafjorden. På et senere tidspunkt vil saken bli politisk behandlet.

Når det gjelder lokal forvaltning i Tysfjord og Lyngen, har Samisk næringsråd bestemt innenfor de nåværende budsjettammer, at man først vil igangsette dette i Tanafjorden. Deretter vil man avsette midler til formålet for Tysfjord og Lyngen. Dersom Fiskeridepartementet bidrar med midler til handlingsplanen allerede i år, ligger grunnlaget bedre til rette for en forsering av disse to fjordene (jf. punkt 2.9 foran)

2.11 Lokal Agenda 21, samisk knutepunkt

Prosjektleder tiltrådte 1.02.00. Det er utarbeidet en egen strategiplan for Sametingets arbeid med Lokal Agenda 21, behandlet i Samisk kulturminneråds møte 12.03.00. Planen angir som

Sign:SS...../EKN.....

overordnet mål at «*Sametingets arbeid med Lokal Agenda 21 skal bidra til å realisere en miljøvennlig praksis i det samiske samfunn gjennom å synliggjøre og understøtte handlingsalternativer som peker i bærekraftig retning.*»

Det er hittil tatt initiativ overfor en del kommuner i Finnmark, fylkeskommunen og andre lokale og regionale aktører, for å integrere LA21 både ved gjennomføringen av Sametingets egne planer og i prosesser for annen lokal og regional utvikling. Konkret arbeides det med integrering av LA21 ved gjennomføringen av handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder og barne- og ungdomsprosjektet. Det pågår også arbeid for å gjøre relevant informasjon og kunnskap om lokal Agenda 21 tilgjengelig på samisk.

2.12 Regjeringens Nord-Norge utvalg

Presidenten har sammen med de 4 nordligste fylkesordførerne deltatt i et møte med statsminister Jens Stoltenberg 05.05.00 om videreføring av Regjeringens Nord-Norge utvalg. Resultatet ble at utvalgets arbeid skal videreføres i møter mellom statsministeren, aktuelle statsråder og sametingspresidenten og de 4 nordligste fylkesordførerne. Antall møter og møteform vil bli nærmere vurdert. Møtene vil bli avholdt i den nordlige landsdel med ulike temaer på dagsorden, men med mindre vekt på utformingen av et felles syn på sakene, på det administrative nivå. Det vil også bli nedsatt et eget statssekretærutvalg for Nord-Norge til å samordne Regjeringens arbeid overfor landsdelen.

2.13 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samisk parlamentarisk råd ble konstituert i Karasjok 02.03.00. Første styremøte avholdes i Karasjok 09.05.00. Saker på saklisten er finansiering av arbeidet i Samisk parlamentarisk råd, Interreg-arbeidet, Arktisk råd, urfolkssaker i Barentssamarbeidet, fellesmøte mellom sameministrene og sametingspresidentene høsten 2000 og samisk representasjon i Nordisk råd.

2.14 Permanent Forum for urfolkssaker i FN

FNs menneskerettighetskommissjon har 27.04.00 vedtatt en resolusjon hvor man anbefaler at det etableres et permanent forum i FN for urfolkssaker. Anbefalingen vil ventelig godkjennes av FNs økonomiske og sosiale råd (ECOSOC) i juli i år. I desember 2000 er det ventet at FNs Generalforsamling vil fatte det endelige vedtaket om etablering.

Det nye organet vil bli direkte underlagt FNs økonomiske og sosiale råd (ECOSOC), altså meget høyt plassert i FN. Mandatet vil være vidt og vil omfatte menneskerettigheter, miljø, helse, utviklings- og utdanningsspørsmål. Forslaget går utpå at organet skal bestå av 16 eksperter, fordelt på 8 regjeringsekspert og 8 urfolksekspert. Ventelig vil de samiske områdene og Grønland utgjøre en region.

Sametingsrådet er positiv til at etableringen av et permanent forum ser ut til å kunne være en realitet i desember i år, og at man derved vil kunne styrke og utvikle det internasjonale arbeidet med urfolksrettigheter.

Rådet har bedt om møte med utenriksministeren for å drøfte arbeidet med FN-erklæring om urfolk og Permanent Forum, samt samarbeidet mellom Utenriksdepartementet og Sametinget, urfolkssaker i Barentssamarbeidet, urfolksdimensjonen i Arktisk Råd og statsbudsjettet 2001.

2.15 Arktisk Råd - deltakelse i SDP

Administrasjonen har i perioden deltatt i workshop om reindrift (22.-24.03.00) og fiskeri (05.-

Sign: /

06.04.00) som er blitt arrangert av Arktisk råd. Disse to områdene utgjør sammen med olje/gass satsningsområder i Arktisk råd's program for bærekraftig utvikling (Sustainable Development program - SDP). Administrasjonen deltok også på møte i styringsgruppa for SDP 12.04.00. Styringsgruppa foretok i dette møtet en oppsummering av erfaringene fra workshopene, samt diskuterte framtidige nasjonale strategier på de tre satsningsområdene.

En samlet vurdering av både erfaringene fra workshopene i reindrift og fiskeri samt styringsgruppemøtet, viser at det i arbeidet med programmet for bærekraftig utvikling synes å være en manglende forståelse for urfolksperspektivet. Dette kommer blant annet til syne i strategidokumentet som er utarbeidet for reindrift. Noe som er meget merkelig da reindriften er en meget viktig del av det materielle grunnlaget for mange urfolkskulturer i Arktis. Med det utgangspunktet disse sakene hadde på det første ministermøtet i Arktisk råd i 1998, er Sametingsrådet forundret over den manglende urfolksprofilen. På sikt vil situasjonen nødvendigvis gjøre en nærmere vurdering av Sametingets deltakelse i programmet.

Presidenten har bedt om et møte med utenriksministeren, og der vil bl.a det arktiske samarbeid bli drøftet.

2.16 Situasjonen for urfolk i Amazonas

Visepresidenten møtte 03.04.00 lederen for urfolksorganisasjonen Organizacion de Pueblo de Indigenas de Amazonia (OPIAC), Emperatriz Cahuache Casade. Hun orienterte om den svært vanskelige situasjonene for urfolk i Amazonas. 80% av de væpnede konfliktene foregår i urfolks bosettingsområder, og spesielt barn, unge og kvinner er utsatt for overgrep. Urfolkene ser ikke seg selv som del av konflikten, men som offer - også fordi de blir presset til å ta part i konflikten.

Lederen i OPIAC ønsker oppmerksomhet fra det internasjonale samfunnet og hjelp til å sette press på myndigheter og geriljaer i området til å sikre urfolks eksistens og sikkerhet i Amazonas. Målet er å få krigen og ikke urfolk ut av jungelen. Norge som en av statene som har engasjert seg i fredsprosessen må bli gjort kjent om forholdene og de krav urfolk setter til fredsprosessen før neste møte mellom statene første uka i juni. Bistand og nødhjelp ønskes kanalisert gjennom urfolksorganisasjonene, erfaring viser at både myndigheter og gerilja bruker bistandsmidler som pressmiddel mot urfolk i konflikten.

Sametingsrådet vil ta opp situasjon for Amazonas urfolk og fredsprosessen på møtet med utenriksministeren.

2.17 Sametingsbygningen - innflytting og åpning

Etter den siste fremdriftsplanen skal bygningen ferdigstilles innen 5.07.00. Etter en innkjøringsperiode av tekniske anlegg og montering av møbler m.m. håper vi at innflytting kan være avsluttet innen 15. august. Den offisielle åpningen av bygningen planlegges avholdt i slutten av oktober eller i begynnelsen av november ved H.M. Kong Harald V. Den påfølgende uke vil plenumsmøtet bli avviklet. Programmet for innvielsen, plenumsmøtet og andre kulturelle innslag er under utarbeidelse.

2.18 Andre saker

Retts hjelpskontoret for Indre Finnmark

I forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 25 (1999-2000) Om fri retts hjelp, har rådet (brev av 13.04.00) påpekt at retts hjelpstilbud anses som et statlig ansvar og at ivaretagelse av rettssikkerheten for befolkningen i Indre Finnmark ikke kan være avhengig av

Sign: SS / EKN

den enkeltes kommunes økonomi. Rådet har derfor bedt Stortinget medvirke til at Rettshjelpskontoret for Indre Finnmark fra år 2001 sikres full statlig finansiering.

Organisering av likningsforvaltningen

I valg av en organisasjonsmodell for likningsforvaltningen, har rådet i sin uttalelse (brev av 24.03.00) vist til to prinsipielle forhold, 1) ivaretagelse og sikring av samiskspråklig tjenesteyting fra etaten og 2) organisering av likningsetatens tilbud på en slik måte at dette ikke medfører vesentlige ulemper for befolkningen bosatt i distriktene.

Pensjonsordning for Sametinget politikere

Rådet har på nytt reist saken om en forsvarlig pensjonsordning for Sametingets politikere og ombud, og har bedt Arbeids- og administrasjonsdepartementet (brev av 17.04.00) om å fremme eventuelle nødvendige lovendringer for å sikre dette for våre hel- og deltidspolitikere.

Fordyring av flytilbudet - Lakselv, Porsanger

Fra 01.04.00 har SAS fått anbudet på flyruten Lakselv - Tromsø, og for å oppfylle forpliktelser i forhold til FOT-vilkårene (statssubsidiert rute), har SAS fjernet de fleste rabatterte priser og opptjening og bruk av Eurobonuspoeng. Sametingsrådet har i brev av 31.03.00 skissert konsekvensene av dette til Samferdselsministeren, og samtidig pekt på at dette er i strid med Regjeringens Nord-Norge-utvalgs grunnleggende strategi om reduksjon av avstandsulemper i regionalpolitikken.

Rådet har i tillegg behandlet klagesaker og saker til dette plenumsmøtet.

3. Oppnevninger

3.1 Beavvváš Sámi Teáhter

Sametingsrådet har oppnevnt følgende til styret for Beavvváš Sámi Teáhter for perioden 2000 - 2004:

Medlemmer

Klemet Erland Hætta, Guovdageaidnu, leder
Ailo Gaup, Oslo
Brita Carina Hætta, Guovdageaidnu
Sissel Lifjell, Finneidfjord

Personlige varamedlemmer

Sara Márjá Magga, Guovdageaidnu
Inger K. Juuso, Unjárga-Nesseby
Hagbart Grønmo, Kárášjohka
Ann Mari Thomassen, Tovik

3.2 Samiske kulturhus - drift og investering

Sametingsrådet har oppnevnt Ing-Lill Pavall (leder) fra rådet, Jarle Jonassen fra Samisk næringsråd og Marianne Balto Henriksen fra Samisk kulturråd i et utvalg som skal koordinere, samordne og gjennomgå samiske kulturhusprosjekter.

4. Kunngjøringer av nye saker - Oppfølging

Sametingsrådets kommentarer til nye saker som ble oversendt Sametingsrådet for videre behandling fra plenumsmøtet 29.02 - 3.03.00.

Sign: SS / EKN

Forslag 1 Omsetning av villaks

Sametingsrådet er orientert om problemene med salg av laks som er fisket i sjø og elv, og ser svært alvorlig på utviklingen som nå skjer i omsetning av villaksen. Problemene ved salg av villaks har vokst ettersom mengden av oppdrettslaks har økt på markedet. Sametinget anser disse omsetningsproblemene for å være av strukturell art som - på lang sikt - ikke lar seg løse ved bruk av subsidier, men kun ved et kontinuerlig og langvarig markedsarbeid. Når det gjelder problemene ved salg av villaks som beskrevet i forslaget, er det et markedsproblem som bare kan løses ved at ansvarlige fisker- og salgsorganisasjoner kommer sammen og finner konkrete løsninger som både passer for aktørene i næringa og er noe markedet vil ha.

Når det gjelder forholdet til Finland, vil saken bli drøftet i styret for Samisk parlamentarisk råd og reist overfor utenriksministeren på førstkommende ordinære møte om Barentssamarbeidet.

Forslag 2 Posttjenestene i Norge

Sametingsrådet er enig med representanten Randi Skum i at det tilbudet Posten Norge i dag har i distriktsnorge ikke er tilfredsstillende. Sametingsrådet vil følge opp denne saken videre i forbindelse med stortingsmeldingen om distrikts- og regionalpolitikk som er under utarbeidelse i Regjeringen.

Forslag 3 Opprettelse av samisk stednavnregister

Navnekonsepttjenesten for samiske navn som i dag er underlagt Norsk språkråd har allerede i en årrekke arbeidet med oppsamling og systematisering av samiske stedsnavn. Denne tjenesten bør styrkes samt vurderes overført Sametinget. Sametingsrådet vil vurdere saken nærmere sammen med Samisk språkråd.

Forslag 4 Situasjonen i reindriften i Indre-Finnmark

Under plenum i februar ble Sametingets representanter gjort kjent med at lovforslaget om tvangstiltak ikke ville bli fremmet. Vi viser også til dokumentene i sak 26/00.

Rådet har tatt opp slakterisituasjonen i Kautokeino med kommunalministeren i brev av 25.02.00. Saken er senere drøftet i Utviklingsforumet for indre Finnmark 7.- 8.03.00. Her ble det enighet om at Kautokeino kommune tar initiativ til møte med Kommunal- og regionaldepartementet, Finnmark fylkeskommune og Sametinget for å diskutere den spesielle situasjonen i kommunen. Så langt rådet erfarer, har kommunen sammen med andre aktører bevirket til fortsatt drift på slakteriet i Guovdageaidnu.

5. Møter**5.1 Møte med Stortingets familie-, kultur og adm.komite**

Presidenten, leder i Samisk kulturråd Marianne B. Henriksen og utreder Audhild Schanche (samisk museumsstruktur) avholdt 16.03.00 møte med Stortingets familie-, kultur og administrasjonskomite om samiske kulturspørsmål generelt, og om samiske museer spesielt. Møtet var et ledd i komiteens behandling av stortingsmelding om arkiv, bibliotek og museum.

Sign: SS / EKN

5.2 Nye møter om statsbudsjettet 2001

Presidenten har hatt nye møter med statsråden i Kulturdepartementet 3.05.00 og statsråden i Kommunal- og regionaldepartementet 3.05.00 om statsbudsjettet 2001 og Sametingets forslag til tiltak og økninger.

5.3 Samiske saker i Nordland

Presidenten avholdt et møte med fylkesrådslederen, fylkesordføreren og fylkesrådene for utdanning og regionpolitikk i Nordland fylkeskommune 27.04.00. Temaene på møtet var:

- Videreføring av Hellemprosjektet. Her ble behovet for å dispensere fra regelverkene til finansieringsordningene spesielt understreket når det nå skal foretas investeringer.
- Det store antall samiske elever i Nord-Salten som slutter og ikke fullfører videregående skole. Fylkeskommunen lovt å vie saken spesielt oppmerksomhet, og komme i nærmere kontakt med Tysfjord kommune.
- Rovdyrproblemene. Det foretas nå en kartlegging av rovdyrskader i fylket. Presidenten understreket behovet for å samordne kartleggingen med de øvrige fylkene og Sametinget.
- Helse- og sosialtjenester for samer. Behovet for en bedre fylkeskommunal forankring i de enkelte prosjekter ble understreket.

Andre spørsmål som ble drøftet var: Enkelte sider vedrørende definisjoner av samiske samfunn i Nordland, Samisk utviklingsfonds virkeområde, Samerettsutvalgets videre arbeid, nasjonalpark i Tysfjord. Fylkeskommunen orienterte om sin omorganisering, som også omfatter samekonsulenten.

Vedlegg:

- Sametingsrådets møtebok 3/00, 4/00 og 5/00 - Møter og representasjoner 21.02.00 - 07.05.00
- Oversikt over innvilgede prosjekter 2000 - helse og sosial
- Kulturdepartementets brev av 04.05.00 vedr. østsamisk museum som samisk tusenårssted

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Merknad 1, fra representant Nils Henrik Måsø, SP's sametingsgruppe:

MEROFFENTLIGHET SOM PRINSIPP

I følge media ble det første møtet i Samisk parlamentarisk råd etter stiftelsen holdt bak lukkede dører. Senterpartiets sametingsgruppe er prinsipielt av den oppfatning at arbeidet i alle politiske organer, også samepolitiske organer, må foregå på en slik måte at folk gis innsyn i arbeidet. Lukkede møter vil utelukke muligheten til åpen debatt og meningsutveksling som er grunnleggende for å sikre demokratiske beslutningsprosesser og utvikle folkestyret. Retten til å være informert er avgjørende for den enkeltes mulighet til deltakelse i samfunnsdebatten. Senterpartiet vil derfor fremme følgende forslag:

Åpne debatter og meningsutvekslinger er grunnleggende for å sikre demokratiske beslutningsprosesser og for å utvikle folkestyret. Sametinget vil derfor arbeide for at retten til meroffentlighet praktiseres i samsvar med denne intensjonen. Dette vil være spesielt viktig i en situasjon hvor det er et alvorlig problem å mobilisere rimelig bred og sterk interesser blant velgerne for samepolitikk. Åpne møter vil være med å bidra til allmennhetens interesser for

Sign: / EKW

samiske spørsmål, samt å legge forholdene til rette for en viss politisk kontroll med det som foregår gjennom massemediene og den politiske opinionen.

Merknad 2, representant Nils Henrik Måsø, SP's sametingsgruppe:

FAGRÅD FOR LAKSEFISKE I FINNMARK

Under pkt. 2.9 i Sametingsrådets beretning om virksomheten går det frem at rådet har funnet det lite hensiktsmessig å delta i fagrådet for laksefiske i Finnmark. Sametingsrådet begrunner sitt vedtak med at Sametinget er et nasjonalt organ, og at Sametinget, av den grunn ikke kan delta på regionalt nivå i forvaltningen. SP's sametingsgruppe stiller seg meget undrende til dette. Dersom Sametinget skal ta konsekvensen av Sametingsrådets begrunnelse, kan Sametinget i neste omgang vanskelig argumentere for deltakelse i andre regionale forvaltningsorganer som f.eks i fremtidig Finnmark Grunnforvaltning, områdestyrene for reindrifta, Landsdelsutvalget osv.

SP's sametingsgruppe mener at et fagråd for laksefiske er viktig for å få en bedre dialog mellom Fylkesmannen og rettighetshavere. De senere tids reguleringer har spesielt gått utover samiske laksefiskere på grunn av at de mangler talsmenn i forvaltningssystemet. Senterpartiets sametingsgruppe vil derfor fremme følgende forslag:

Sametinget sier ja til å delta i det regionale fagrådet for laksefiske i Finnmark. Etablering av et slikt fagråd er riktig for å sikre en bedre dialog mellom forvaltningsmyndighetene og rettighetshaverne. Også samiske interesser må sikres i denne sammenheng.

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Sametingsrådets beretning med merknader tas til etterretning.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Ragnhild Nystad, saksordfører	
2. Nils Henrik Måsø	
3. Per Edvin Varsi	
4. Geir Tommy Pedersen	
5. Per Solli	Jarle Jonassen
	Ing-Lill Pavall
	Sven-Roald Nystø
	Ragnhild Nystad
	Per Solli
6. Egil Olli	Geir Tommy Pedersen

Sign: *SS* / *EKN*

		Egil Olli
7.	Birger Nymo	
8.	Willy Ørnebakk	
9.	Ragnhild Nystad	Per Edvin Varsi Ragnhild Nystad
10.	Johan Mikkel Sara	
11.	Magnhild Mathisen	
12.	Berit Ranveig Nilssen	
13.	Jarle Jonassen	
14.	Eva Josefsen	
15.	Amund Eriksen	Ragnhild Nystad Magnhild Mathisen Amund Eriksen
16.	Ing-Lill Pavall	
17.	Olav Dikkanen	
18.	Olaf Eliassen	
19.	Klemet Erland Hætta	
20.	Randi Solli Pedersen	
21.	Berit Ranveig Nilssen	
22.	Per Solli	Ragnhild Nystad
23.	Geir Liland	Sven-Roald Nystø Berit Ranveig Nilssen Geir Liland
24.	Asbjørg Skåden	
25.	Isak Mathis O. Hætta	
26.	Sven-Roald Nystø	Willy Ørnebakk
27.	Ragnhild Nystad, saksordfører Nils Henrik Måsø (til forslagene) Sven-Roald Nystø (til forslagene)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametingsrådets beretning med merknader tas til etterretning.

Saken avsluttet 23. mai 2000 kl. 15.55.

Sign: SS / EKN

Sak 20/00 Spørsmål til Sametingsrådet i hht. forretningsorden § 11

Saken påbegynt 23. mai 2000 kl. 15.55.

I. Dokumenter

- Spørsmål fra representant Egil Olli, AP's sametingsgruppe
- Spørsmål fra representant Willy Ørnebakk, AP's sametingsgruppe

II. Innleverte spørsmål, svar og eventuelle forslag og merknader

Spørsmål fra representant Egil Olli, AP's sametingsgruppe:

SAMETINGETS DELTAKELSE I REFERANSEGRUPPA «KVINNERETTEDE TILTAK I REINDRIFTSNÆRINGA»

Viser til tidligere brev til Sametingsrådets datert 26.03.00 fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe.

Sametinget har som målsetting: sitat fra Sametingsplanen, «Kvinnens verdier og prioriteringer må vektlegges, verdsettes og integreres i Sametingets politikk ut fra et rettferdighetssyn og et helhetssyn til det gode for det samiske samfunnet».

Arbeiderpartiets sametingsgruppe mener det er meget viktig at Sametinget er med å styrke kvinners stilling i reindriften. Reindriftsnæringen er i en omstilling, og presset vil sannsynlig øke for at flere må ut av næringen. Derfor er et viktig at kvinners rettigheter blir styrket, både når det gjelder deltakelse og selvstendig inntektsgrunnlag. Derfor stilles følgende spm. til Sametingsrådet:

1. Hvordan kan vi i Sametinget ha de gode kvinnepolitiske målsettinger når vi ikke prioriterer deltakelse i prosjektet kvinnerettede tiltak i reindriftsnæringen, som reindriftsforvaltningen har invitert til?
2. Hvordan skal Sametinget oppnå en helhetlig næringspolitikk for kvinner i reindriftsnæringen også med hensyn til konkrete tiltak innenfor likestillingspolitiske mål?

Sametingsrådets svar:

Sametinget har som et folkevalgt nasjonalt organ ansvar for å ivareta samiske interesser innenfor hele spekteret av saker som berører samene og samiske spørsmål.

Kommunal- og regionaldepartementet har avsatt 1 mill kr (via Reindriftens utviklingsfond) som skal brukes til ulike tiltak som gir varige resultater og som kan bidra til å skape arbeidsplasser i næringa. Formålet med bruken av midlene er å oppnå en forbedret stilling og styrkede rettigheter for kvinner i reindrifta. Det er blitt satt sammen en referansegruppe på forvaltningsnivå med representanter fra Kommunal- og regionaldepartementet, Landbruksdepartementet, NRL og Sáráhká. Sametinget ble også invitert til å delta.

Sametinget har ved flere anledninger uttalt behovet for å styrke reindriftskvinnenes situasjon og rettigheter. Når det gjelder representasjon, legger Sametingsrådet til grunn et system med representasjon av Sametingets politikere i fora med politisk representasjon, og ved administrasjonen i fora som består av embets- og tjenestemenn.

Sign: SS / EKN

Sametingets administrasjon har en presset arbeidssituasjon og har ikke kunnet prioritere deltakelse i referansegruppen. Sametingsrådet påpeker videre at det samiske perspektivet og de samiske interessene vil bli svært godt ivaretatt av representantene fra NRL og Sáráhkká. Sametingsrådet vil alltid nøye vurdere deltakelse i ulike referansegrupper, styringsgrupper etc. sett i forhold til de prinsipielle sidene ved de ulike sakene, samt økonomiske og menneskelige ressurser som Sametinget rår over.

Spørsmål fra representant Willy Ørnebakk, AP's sametingsgruppe:

SAMETINGETS SAMARBEID MED ANDRE

Det ble for en tid tilbake kjent at Sametingsrådet ikke ville at Sametinget skulle delta med folk i regionalt fagråd for laksefiske i Finnmark. Begrunnelsen var at Sametinget er et nasjonalt organ, mens dette rådet er et regionalt.

Når vi samtidig vet at plenum samlet gikk inn for at Sametinget skulle søke å bli opptatt som medlem i Landsdelsutvalget, som jo definitivt er et regionalt organ. Samt at flertallet tidligere gikk inn for at Sametinget likegodt skulle overta styringen av omstillingsprogrammet for Indre Finnmark, som jo er et helt lokalt regionprogram, så er det ikke rart at flere og flere begynner å få problemer med å se sammenhengen.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ber om at Sametingsrådet gir en orientering om sin politikk på dette området.

Sametingsrådets svar:

Sametinget er et folkevalgt nasjonalt organ som har ansvar for samfunnsutviklingen i de ulike samiske regionene som til sammen danner det samiske mangfoldet. Sametinget er representert i ulike fora både på det politiske og administrative nivået. Rådet legger til grunn et system med representasjon av Sametingets politikere i fora med politisk representasjon, og ved administrasjonen i fora som består av embets- og tjenestemenn. Når det gjelder representasjon på det administrative nivå, er Sametingets administrasjon i en presset arbeidssituasjon og arbeidsoppgavene må derfor prioriteres i forhold til de ressursene Sametinget råder over. Av den grunn kan Sametinget vanskelig delta på alle de nivåene hvor samiske interesser behandles.

For å ivareta samiske interesser har Sametinget siden 14. januar 1998 vært representert i samarbeidsrådet for anadrome laksefiske som Direktoratet for Naturforvaltning organiserer. Samarbeidsrådet for anadrome laksefisk er et råd der alle saksområder innen lakseforvaltningen kan drøftes med sikte på å gi omforente råd i møte med ansvarlig forvaltningsmyndigheter, samt koordinere offentlig og privat forvaltning.

Som en oppfølging av Rieber-Mohn utvalgets innstilling (NOU 1999:9) og St.meld.nr.8 (1999-2000) vil det bl.a. bli etablert et samarbeidsorgan for statlig forvaltning. Sametingsrådet vil også ved opprettelsen av dette organet arbeide for at samiske interesser blir ivaretatt på en tilfredstillende måte.

Hva angår Sametingets engasjement i Landsdelsutvalget, arbeidet dette utvalget med flere samfunnsområder i et regionalpolitisk perspektiv. Mye av dette arbeidet sammenfaller ofte med Sametingets. Både Landsdelsutvalget og Sametinget arbeider med næringsspørsmål, kultur og kulturminnevern m.v. i et geografisk område som nesten tilsvarer det samiske bosettingsområdet. Det er derfor viktig at Sametinget blir gitt innflytelse i Landsdelsutvalget, slik at Sametinget kan være med på å påvirke og også sette dagsorden for utvalget.

Sign: SS / EKN

Sammenligningen av det regionale fagrådet for laksefiske og Landsdelsutvalget og Omstillingsprogrammet for Indre Finnmark vil derfor være lite relevant.

Når det gjelder Sametingets deltakelse i Omstillingsprogrammet for Indre-Finnmark påpekte Sametinget i sitt plenumsvedtak i sak 24/98 at det er helt avgjørende for det samiske samfunnet at man lykkes med omstilling og næringsutvikling. Med denne bakgrunn saken hadde, og de planer som forelå med hensyn til videreføring og avslutning av programmet i form av et utviklingsforum for indre Finnmark, fant Sametinget å ville ta på seg et større ansvar.

Det bør til slutt understrekes at Sametinget er svært opptatt av at de fornybare biologiske ressursene i samiske områder blir forvaltet på en bærekraftig måte og at samiske rettigheter og interesser blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Saken ble avsluttet uten votering.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Egil Olli	
2.	Sven-Roald Nystø	
3.	Egil Olli	
4.	Sven-Roald Nystø	
5.	Magnhild Mathisen	
6.	Einar Lifjell	
7.	Per A. Bæhr	
8.	Sven-Roald Nystø	
9.	Willy Ørnebakk	
10.	Berit Ranveig Nilssen	
11.	Nils Henrik Måsø	
12.	Willy Ørnebakk	
13.	Sven-Roald Nystø	
14.	Ragnhild Nystad	
15.	Egil Olli	
16.	Olav Dikkanen	
17.	Berit Ranveig Nilssen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Se pkt. III. Votering.

Saken avsluttet 23. mai 2000 kl. 16.40.

Sign: EKN

Sak 21/00 Kunngjøring av nye saker

Saken påbegynt 23. mai 2000 kl. 16.55.

I. Dokumenter

Forslag 1, representant Geir Liland, SVF's sametingsgruppe:

DELTAKELSE I NORSK-RUSSISK FISKERIKOMMISJON

Samenes Valgforbund vil be om at Sametinget arbeider for å få fast plass i norsk-russisk fiskerikommisjon.

Norsk-russisk fiskerikommisjon forvalter kysttorsken på samme måte som skreien. Kysttorsken er kystfolkets felles arv. Samene nyter godt av denne arv på lik linje med andre langs kysten. Sametingets deltakelse i kommisjonen kan bidra til at norsk-russisk fiskerikommisjon øremerker torsken til kystfiske: Det vil si garantere for at det er sjark-, line- og garnflåten som reserveres kysttorsken, og ikke havfiskeflåten.

Forslag 2, representant Asbjørg Skåden, NSR's sametingsgruppe:

Samiske slektsnavn i det gamle Jukkasjavri bruksområde ble ved offentlig registrering på norsk side (av den av statene opptrukne riksgrense) ikke bruk. Eksempelvis ble Jovnna Čaggi til John Larsen og etterkommerne fikk Larsen som slektsnavn. Slik mistet man retten til ens samiske slektsnavn. I dag er det vanskelig å få gamle hevdvunne slektsnavn tiltake, dels fordi de ikke lar seg dokumentere i norske arkiv og dels fordi norsk navnelov i dag ikke behandler disse navnene som en hevdvunnen rett.

Sametinget bør initiere en gjennomgang av samiske navnetradisjoner.

Forslag 3, representant Einar Lifjell, NSR's sametingsgruppe:

EKSTRAORDINÆRE TILTAK FOR STORE TAP PÅ GRUNN AV ROVDYR

I reindriftsavtalen for 1997-98 ble det under protokoll 5 bevilget kr. 4 mill. til ekstraordinære erstatninger i Troms, Nordland og Sør-Trøndelag og Hedmark, for store rovdyr tap.

Høsten 1998 fikk 7 driftsenheter i Nordland utbetalt kr. 100.000,- hver i forskudd. NSR's sametingsgruppe ber Sametingsrådet etterlyse utbetalinger til de resterende driftsenheter.

Forslag 4, representant Josef Vedhugnes, AP's sametingsgruppe:

DE TIDLIGERE RABATTORDNINGER OG TILBUDSPRISER FOR REISENDE OVER LAKSELV FLYPLASS SKAL GJENINNFØRES

FORSLAG TIL VEDTAK:

Sametinget kan ikke akseptere at myndighetene gjennom sine pålegg og endrede regelverk skaper ulike rammebetingelser og konkurransevriddinger mellom de forskjellige regioner i fylket. I dette tilfellet slår endringene spesielt negativt ut for det sentrale samiske bosettingsområde.

Sametinget mener at det distriktpolitiske kravet til like rammebetingelser mellom de ulike regioner i fylket må telle sterkere enn hensynet til like konkurranseforhold flyselskapene i mellom.

Sign: SS / EKN

Sametinget krever derfor at myndighetene enten endrer regelverket eller gir dispensasjon fra gjeldende regelverk, slik at mulighetene for å benytte bonusordninger og tilbud på rabatterte flybilletter fra Lakselv likestilles med andre flyplasser i fylket. Dette må skje med øyeblikkelig virkning.

BAKGRUNN OG BEGRUNNELSE:

Ved utlysning av anbudet i mars 1999 for flyruter med statsstøtte gjeldende fra og med 01.04.00, ble det satt inn et krav om at bonuspoeng fra lojalitets-/bonusprogrammer hverken skulle kunne opptjenes eller tas ut på slike rutestrekninger.

Kravet ble satt bl.a. av hensyn til at alle flyselskaper skulle kunne konkurrere på like vilkår om tildeling av enerett. I henhold til forpliktelsene for offentlige tjenester, skal alle priser til/fra andre flyginger kunne tilbys på like vilkår for alle selskaper.

SAS sine "Spesial tilbud/Unike priser" tillater ikke bytte av flyselskap underveis. Dette betyr at alle SAS sine "Unike Priser" til/fra Lakselv opphørte fra 01.04.2000.

KONSEKVENSER AV DENNE NYORDNINGEN

Konsekvensene av dette pålegget fra myndighetene blir at: Opptjening og uttak av Eurobonus fra Lakselv er opphørt.

I tillegg har SAS fjernet følgende tilbud som en konsekvens av myndighetenes pålegg, gjeldende kun for Lakselv: Jackpot, Super Jackpot, Sportspris, Ungdomspris og Seniorpris.

Som resultat har dette medført at de endrede retningslinjer har skapt store negative rammebetingelser og medfører at midt Finnmark regionen og det sentrale samiske området taper i forhold til andre regioner også i Finnmarkssammenheng. De tidligere ordninger med rabatter og bonusordninger må snarest gjeninnføres.

LAKSELV FLYPLASS SETT I FORHOLD ANDRE FLYPLASSER I FINNMARK

Følgende rabatttilbud gjelder.

Regionale flyplasser/Widerøe: Juniorpris, Lavpris og Sommerpris.

Alta og Kirkenes/SAS

- Opptjening/uttak av Eurobonus
- Samtlige SAS "Unike priser"
- Sommer kampanjepriser

Lakselv/SAS

- Ingen av ovennevnte pristilbud etter 1.april 2000

Myndighetenes krav til like konkurranseforhold/vilkår flyselskapene imellom, setter midtregionen i fylket i en håpløs situasjon sett i forhold til resten av fylket. Dette er en diskriminering av midt regionen og en total forskjellsbehandling av befolkningen.

KONSEKVENSENE FOR MIDT FINNMARK REGIONEN AV DISSE REGELENDRINGENE:

- En slik endring vil slå negativt ut både for handels- og hotellnæringen i de berørte kommuner. 30% av den årlige omsetningen til hotellnæringen i midtfylket kommer fra konferanse og kursvirksomhet.

Sign:SS...../.....EKN.....

- Fjerning av tilbudene fra Lakselv flyplass har en direkte negativ effekt på lønnsomheten til næringslivet på de berørte steder. En negativ forskjellsbehandling av midtfylket vil i tillegg gi rammebetingelser som vanskeliggjør nyetableringer og kan i ytterste konsekvens sette etablerte arbeidsplasser i fare.
- Fritidsreisende dvs. turister og andre som bruker Eurobonus og andre rabatterte billetter, har ikke mulighet til dette lengre. Konsekvensene blir at regionen vil miste mange ferie- og fritidsreisende over Lakselv/midtregionen.
- Finnmark Idrettskrets (FIK) sammen med særkretsene arrangerer årlig flere ledermøter, seminarer og treningssamlinger rundt omkring i Finnmark, således også i Karasjok og Porsanger. Disse vil nå bli styrt til flyplasser hvor tilbudene fortsatt gjelder.
- Fjerning av Sportspris tilbudet til SAS vil i første rekke ramme barne- og ungdomsidretten, samt idrettslagene i regionen.
- Reiseutgiftene er den største enkeltutgift for idrettslagene i Finnmark. Ved å fjerne sportsprisen vil en samtidig være med på å legge ytterligere kostnader til reisebudsjettet.
- Konsekvensene blir at færre av våre ungdommer får anledning til å delta på eksterne stevner, kurs eller treningssamlinger. Resultatet blir at barn og ungdom fra regionen ikke vil få de samme utviklingstilbud som resten av fylket.
- Slike rammebetingelser vil være direkte diskriminerende overfor vår idrettsungdom og kan ikke aksepteres.
- I tillegg vil bortfall av Sportspris gå spesielt hardt utover en storbruker av SAS tilbudet, nemlig Finnmark Idrettskrets (FIK) og andre særkretser som har administrasjonen lokalisert i Lakselv.
- Sportspriser vil etter 1. april måtte betales gjennom fullt betalende billetter. Dette fordi kravene til bruk av mini/midi billetter ikke passer inn i reise mønsteret. Prisen for en enkeltreise Lakselv - Oslo vil derfor øke fra kr. 2.400 til kr. 4.060, en prisøkning på ca 85%. Fra Alta vil prisen fortsatt være kr. 2.400.
- Midt Finnmark regionen har i tillegg investert i idrettsanlegg til flere 10-talls millioner, og kommunene har i dag en infrastruktur innenfor idrettsrelatert virksomhet, som langt overstiger normalen i landet. Denne satsingen innenfor idrett vil bli satt kraftig tilbake ved bortfall av sportsprisen.

BEFOLKNINGEN I MIDT REGIONEN:

- De endrede rammebetingelser medfører en diskriminering av befolkningen p.g.a. de høye reisekostnader fra Lakselv sammenlignet med fylket forøvrig.
- Spesielt skadelidende blir ungdom og de andre med svak økonomi.
- I tillegg ser vi en trend til at folk i stadig større grad bruker finske flyplasser som utgangspunkt for sine ferie- og fritidsreiser.
- Ungdommen og resten av befolkningen i det samiske kjerneområdet blir diskriminert og sterkt skadelidende av de endrede rammebetingelser.
- De store prisforskjeller mellom Lakselv og Alta vil vri trafikken over til Alta for reisende fra midtfylket. Dette vil ha som konsekvens redusert antall reisende over Lakselv med redusert tilbud som resultat.

Alt dette i sum medfører at reisende til og fra Midt Finnmark regionen får betydelige høyere reisekostnader, i forhold til andre regioner, og dette gjør regionen mindre attraktiv for nyetablerere og vanskeliggjør drifta for de etablerte bedrifter.

Sign: SS / EKN

En organisering av flyrutetilbudet slik som beskrevet ovenfor, medfører en ytterlig uakseptabel fordyring av kostnadene ved å bo i distriktene og representerer en utvikling i distriktsfiendtlig virkning. Det skal også legges til at omleggingen medfører en betydelig økning i reiseutgiftene for Sametinget, fordi flystrekningen Lakselv – Tromsø er den viktigste for Sametinget.

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Forslag 1 - 3 oversendes Sametingsrådet til behandling.

Forslag 4 fremmes som siste sak på dette plenumsmøtet:

Sak 31/00 De tidligere rabattordninger og tilbudspriser for reisende over Lakselv flyplass skal gjeninnføres

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Geir Liland	
2.	Geir Tommy Pedersen	
3.	Asbjørg Skåden	
4.	Einar Lifjell	
5.	Josef Vedhugnes	
6.	Geir Tommy Pedersen	
7.	Ragnhild Nystad	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Forslag 1 - 3 oversendes Sametingsrådet til behandling.

Forslag 4 fremmes som siste sak på dette plenumsmøtet:

Sak 31/00 De tidligere rabattordninger og tilbudspriser for reisende over Lakselv flyplass skal gjeninnføres

Saken avsluttet 23. mai 2000 kl. 17.20.

Sign: SS / EKN

Sak 22/00 Revisjon av budsjettet for 2000

Saken påbegynt 23. mars 2000 kl. 17.20.

I. Dokumenter

- Utskrift av møtebok sak 44/99 Sametingets budsjett 2000
- Tildelingsbrev fra Kommunal- og regionaldepartementet av 02.02.2000
- Årsregnskap Sametinget 1999
- Utskrift av møtebok sak SG 54/00 - Stipendordning
- Brev av 23.03.2000 fra Kommunal- og regionaldepartementet ad inndragning av lønnsmidler ved innføring av direkte refusjon av sykepenger til statlige virksomheter.

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget vedtar følgende endringer i budsjettet for 2000 i tråd med Årsregnskapet 1999, og føringer gitt av Storting og regjering:

Post	Betegnelse	2000	Endring	Ny bevilgning
01	Lønn, godtgjørelse, varer og tjenester	46.139.000	-1.353.750	44.785.250
21	Spesielle driftsutgifter, <i>Sametingets opplæringsavd.</i>	2.000.000	0	2.000.000
45	Større utstyrsansk., <i>kan overføres</i>	5.000.000	353.733	5.353.733
51	Samisk næringsråd	22.197.000	0	22.197.000
52	Samisk kulturråd	17.001.000	0	17.001.000
53	Samisk språkråd	20.456.000	0	20.456.000
54	Tilskudd til samiske kulturminner	1.000.000	0	1.000.000
55	Tilskudd til andre samiske formål	4.047.000	750.000	4.797.000
56	Samisk læremidler, <i>Sametingets opplæringsavdeling</i>	10.954.000	0	10.954.000
Sum		128.794.000	-250.017	128.543.983

Post 01 Driftsutgifter

I tråd med Sametingets vedtak i sak 44/99 og årsregnskapet for Sametinget gjøres følgende endring i fordelingen av post 01 Driftsutgifter.

Koststed	Betegnelse	Fordeling 2000	Endring	Ny bevilgning
010	Sametinget, politisk nivå*	7.875.000	-308.221	7.566.779
013	Sametinget, administrativt nivå	14.527.000	-903.342	13.623.658
02	Samisk språkråd	3.034.000	155.695	3.189.695
03	Samisk kulturråd	2.500.000	52.356	2.552.356
04	Samisk kulturminneråd	5.100.000	82.977	5.182.977
05	Samisk næringsråd	2.533.000	177.045	2.710.045
06	Sametingets opplæringsavdeling	10.570.000	-610.260	9.959.740
Sum		46.139.000	-1.353.750	44.785.250

* Koststed 010 Sametinget, politisk nivå reduseres med kr 250.000 ut over det som fremkommer av driftsregnskapet 1999. Disse midlene overføres ny post til Sametingets opposisjonsgupper.

Hvert koststed er i tillegg til tallene fra årsregnskapet belastet forholdsmessig med i alt **kr 124.000,-** som følge av pålagt innsparing på Sametingets lønnsbudsjett.

Sign: SS / EKN

På koststed 010 Sametinget, politisk nivå skal **kr 200.000,-** øremerkes valgregelutvalgets arbeid.

Driftsbudsjettet til Samisk næringsråd styrkes med i alt kr 177.045,- hvorav **kr 150.000,-** reserveres til Sametingets arbeid med Norges del av den samiske interreg-satsingen.

Post 45 Større nyanskaffelser

Arbeidet med å realisere det nye sametingsbygget ved anskaffelse av inventar og utstyr har vist en betydelig budsjettmessig underdekning. For å sikre de investeringer som ansees nødvendig til nybygget foreslås post 45 styrket med **kr 353.733,-**.

Post 53.1 Utdanningsstipend til samisk ungdom

Forvaltningen av ordningen med utdanningsstipend til samisk ungdom flyttes fra Samisk språkråd til Sametingets opplæringsavdeling fra og med høstsemesteret 2000.

Post 55 Tilskudd til andre samiske formål

I tråd med føringer fra Stortinget og justering i forhold til Sametingets budsjettvedtak i sak 44/99 gjøres følgende endring i bevilgningen til post 55:

Post	Betegnelse	Fordeling 2000	Endring	Ny bevilgning
55.0	Tilskudd til samiske hovedorg	2.600.000	0	2.600.000
55.1	Tilskudd til politiske gr. i Sametinget	1.300.000	500.000	1.800.000
55.2	Tilskudd til Sametingets opposisjon. <i>ny</i>	0	250.000	250.000
55.3	Til sametingsrådets disposisjon	147.000	0	147.000
Sum		4.047.000	750.000	4.797.000

Post 55.1 styrkes med kr 500.000,- i tråd med Stortingets forutsetninger om at midlene skal gå til å styrke samepolitiske gruppers arbeid. Midlene fordeles etter gjeldende retningslinjer for den eksisterende ordningen, *Tilskudd til politiske grupper i Sametinget*.

Post 55.2 Tilskudd til Sametingets opposisjon opprettes som en ny ordning og fordeles etter inngått avtale mellom Sametingets president og opposisjonsgruppene på Sametinget.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Isak Mathis O. Hætta, saksordfører	

Sign: SS / EKN

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget vedtar følgende endringer i budsjettet for 2000 i tråd med Årsregnskapet 1999, og føringer gitt av Storting og regjering:

Post	Betegnelse	2000	Endring	Ny bevilgnin
01	Lønn, godtgjørelse, varer og tjenester	46.139.000	-1.353.750	44.785.250
21	Spesielle driftsutgifter, <i>Sametingets opplæringsavd.</i>	2.000.000	0	2.000.000
45	Større utstyrsansk., <i>kan overføres</i>	5.000.000	353.733	5.353.733
51	Samisk næringsråd	22.197.000	0	22.197.000
52	Samisk kulturråd	17.001.000	0	17.001.000
53	Samisk språkråd	20.456.000	0	20.456.000
54	Tilskudd til samiske kulturminner	1.000.000	0	1.000.000
55	Tilskudd til andre samiske formål	4.047.000	750.000	4.797.000
56	Samisk læremidler, <i>Sametingets opplæringsavdeling</i>	10.954.000	0	10.954.000
Sum		128.794.000	-250.017	128.543.983

Post 01 Driftsutgifter

I tråd med Sametingets vedtak i sak 44/99 og årsregnskapet for Sametinget gjøres følgende endring i fordelingen av post 01 Driftsutgifter.

Koststed	Betegnelse	Fordeling 2000	Endring	Ny bevilgnin
010	Sametinget, politisk nivå*	7.875.000	-308.221	7.566.779
013	Sametinget, administrativt nivå	14.527.000	-903.342	13.623.658
02	Samisk språkråd	3.034.000	155.695	3.189.695
03	Samisk kulturråd	2.500.000	52.356	2.552.356
04	Samisk kulturminneråd	5.100.000	82.977	5.182.977
05	Samisk næringsråd	2.533.000	177.045	2.710.045
06	Sametingets opplæringsavdeling	10.570.000	-610.260	9.959.740
Sum		46.139.000	-1.353.750	44.785.250

* Koststed 010 Sametinget, politisk nivå reduseres med kr 250.000 ut over det som fremkommer av driftsregnskapet 1999. Disse midlene overføres ny post til Sametingets opposisjonsgrupper.

Hvert koststed er i tillegg til tallene fra årsregnskapet belastet forholdsmessig med i alt **kr 124.000,-** som følge av pålagt innsparing på Sametingets lønnsbudsjett.

På koststed 010 Sametinget, politisk nivå skal **kr 200.000,-** øremerkes valgregelutvalgets arbeid.

Driftsbudsjettet til Samisk næringsråd styrkes med i alt kr 177.045,- hvorav **kr 150.000,-** reserveres til Sametingets arbeid med Norges del av den samiske interreg-satsingen.

Post 45 Større nyanskaffelser

Arbeidet med å realisere det nye sametingsbygget ved anskaffelse av inventar og utstyr har vist en betydelig budsjettmessig underdekning. For å sikre de investeringer som ansees nødvendig til nybygget foreslås post 45 styrket med **kr 353.733,-**.

Post 53.1 Utdanningsstipend til samisk ungdom

Forvaltningen av ordningen med utdanningsstipend til samisk ungdom flyttes fra Samisk språkråd til Sametingets opplæringsavdeling fra og med høstsemesteret 2000.

Sign: SS / EKN

Post 55 Tilskudd til andre samiske formål

I tråd med føringer fra Stortinget og justering i forhold til Sametingets budsjettvedtak i sak 44/99 gjøres følgende endring i bevilgningen til post 55:

Post	Betegnelse	Fordeling 2000	Endring	Ny bevilgning
55.0	Tilskudd til samiske hovedorg	2.600.000	0	2.600.000
55.1	Tilskudd til politiske gr. i Sametinget	1.300.000	500.000	1.800.000
55.2	Tilskudd til Sametingets opposisjon, <i>ny</i>	0	250.000	250.000
55.3	Til sametingsrådets disposisjon	147.000	0	147.000
Sum		4.047.000	750.000	4.797.000

Post 55.1 styrkes med kr 500.000,- i tråd med Stortingets forutsetninger om at midlene skal gå til å styrke samepolitiske gruppers arbeid. Midlene fordeles etter gjeldende retningslinjer for den eksisterende ordningen, *Tilskudd til politiske grupper i Sametinget*.

Post 55.2 Tilskudd til Sametingets opposisjon opprettes som en ny ordning og fordeles etter inngått avtale mellom Sametingets president og opposisjonsgruppene på Sametinget.

Saken avsluttet 23. mai 2000 kl. 17.25.

Sign:SS...../.....EKN.....

Sak 23/00 Ansvar og administrasjon. Utredning om framtidig organisering av virksomheten til Sametingets underliggende råd

Saken påbegynt 25. mai 2000 kl. 09.00.

I. Dokumenter

- Ansvar og administrasjon - utredning om framtidig organisering av virksomheten til Sametingets underliggende råd 23.03.00
- Sametingsplanen
- Sak 46/97 Oppnevning av Sametingets underliggende råd
- Sak 7/99 Årsmelding 1998 for Sametingets underliggende råd
- Sak 46/99 Sametingets regionalpolitiske arbeid
- Sak 6/00 Årsmelding 1999 for Sametingets underliggende råd
- Brev av 02.03.00 fra presidenten til gruppelederne i Sametinget
- Brev av 23.03.00 fra presidenten til sametingsrepresentantene
- Brev av 23.03.00 til tjenestemannsorganisasjonene - høring av utredning
- Brev av 07.04.00 fra NTL - høringsuttalelse til utredning
- Brev av 10.04.00 fra Akademikerne - høringsuttalelse til utredning

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

1. Virksomheten til Sametingets underliggende råd skal omorganiseres. Det etableres en *avdelingsstruktur* for Sametingets administrasjon. Denne nye formelle organisasjonsstrukturen etableres fordi den vil:
 - a) sette Sametinget i stand til å være en politikktutvikler og politisk premissleverandør med klare politiske og administrative ansvarslinjer
 - b) virke til stor grad av effektiv utnyttelse og koordinering av de administrative ressursene, samtidig som administrasjonen har evne til omstilling
 - c) ivareta brukerinteresser og faglig forutsigbarhet i forvaltningsoppgavene på en forsvarlig måte.
2. Sametinget oppretter et *Sametingets tilskuddsstyre*, som gis fordelingsmyndighet over Sametingets tilskuddsordninger. En avklaring av hva denne fordelingsmyndigheten omfatter skjer gjennom Sametingets budsjettbehandling og behandling av forskrift for tilskuddsstyre. Forslag til forskrift for tilskuddsstyre skal legges fram for Sametingets behandling i oktober 2000.
3. Sametingets tilskuddsstyre sammensettes med 7 medlemmer med personlige varamedlemmer. Sametingets tilskuddsstyre oppnevnes av Sametinget i plenum for en valgperiode.
4. Sametinget oppretter et *Sametingets språkstyre* som behandler samiske språksaker. Sametingets språkstyre sammensettes med 5 medlemmer og personlige varamedlemmer. Språkstyret oppnevnes av Sametingsrådet for en valgperiode.

Sign: SS / EKN

5. Sametinget skal forelegges ny budsjettstruktur for behandlingen av budsjettet 2001. Den nye budsjettstrukturen skal tydeligere enn foregående års budsjetter framsette Sametingets målsettinger og prioriteringer. Av denne skal det også framgå hvordan arbeidet på Sametingets politiske nivå kan styrkes.
6. Sametinget viser til sitt vedtak av 25. - 28.11.1997 i sak 46/97 om oppnevning av Sametingets underliggende råd. Tinget oppnevnte disse for perioden 1. januar 1998 - 31. desember 2001, såfremt Sametinget i mellomtiden ikke bestemmer noe annet.

Dagens underliggende råd legges ned med virkning fra 31. desember 2000. Sametingsrådet skal se til at de nødvendige forberedelser og iverksettelse blir foretatt, slik at ny formell organisasjonsstruktur er i virksomhet fra 1. januar 2001. Det forutsettes at dette arbeidet skjer i en tett dialog med tjenestemannsorganisasjonene i Sametinget.

Forslag 1, representant Roger Pedersen, SVFs sametingsgruppe:

Tillegg til pkt. 3 i innstillingen etter siste setning:

Alle grupperingene i Sametinget skal være representert i tilskuddsstyret.

Nytt pkt. 7:

Sametingets hovedadministrasjon styrkes, ved at dagens underliggende råds fagadministrasjoner samlokaliseres til hovedadministrasjonen.

Nytt pkt. 8:

Det opprettes servicekontorer i forskjellige områder, for å ivareta brukerinteressene til enkelt mennesker, bedrifter og andre som har behov for hjelp i sitt eget nærområde. Disse servicekontorene samlokaliseres til Røros, Snåsa, Tysfjord, Tromsø, Nesseby og aksene Alta/Hammerfest. Servicekontorene bemannes med saksbehandlere med generell kompetanse på alle funksjoner innenfor Sametingets system.

Nytt pkt. 9:

Det innføres komitesystem etter intensjonene i «Nystøutvalgets innstilling». Modellvalget for komitesystemet ivaretas i november plenum.

Nytt pkt. 10:

Klageorgan til tilskuddsstyret er kontrollkomiteen.

Forslag 2, representant Nils Henrik Måsø, SP's sametingsgruppe:

Åpne debatter og meningsutvekslinger er grunnleggende for å sikre demokratiske beslutningsprosesser og for å utvikle folkestyret. Sametinget vil derfor arbeide for at retten til meroffentlighet praktiseres i samsvar med denne intensjonen. Dette vil være spesielt viktig i en situasjon hvor det er et alvorlig problem å mobilisere rimelig bred og sterk interesse blant velgerne for samepolitikk. Åpne møter vil være med å bidra til allmennhetens interesser for samiske spørsmål, samt å legge forholdene til rette for en viss politisk kontroll med det som foregår gjennom massemediene og den politiske opinionen.

Forslag 3, representant Josef Vedhugnes, AP's sametingsgruppe:

Sametinget vedtar en ny administrativ organisasjonsstruktur slik det fremkommer i innstillingens pkt. 1 og 5. Dette kan iverksettes som foreslått. Begrunnelse i pkt. 1 a og pkt. 2, 3, 4 og 6 utsettes.

Sign: SS / EKN

Sametinget utsetter oppnevning av tilskuddsstyret og språkstyret. Dagens politisk oppnevnte språkråd, næringsråd, kulturråd og kulturminneråd videreføres inntil videre.

Sametinget ønsker en vurdering av en komitemodell, som kan styrke den politiske organiseringen av Sametinget.

Ut fra dette ber Sametinget om en utredning av en komitemodell slik at denne kan bli en premisseleverandør for Sametinget politikkkutforming, og hvor de ulike fagadministrasjoner trekkes med i dette grunnlagsarbeidet.

Sametinget forutsetter at saken med tilleggsutredning legges fram for oktober-november plenum til behandling.

Begrunnelse:

I arbeidet med omorganiseringa av underliggende råd, så mangler det en utredning av en mulig aktuell politisk modell. Og da tenker en på komitemodellen. Modellen ble prøvet i første valgperiode i Sametinget, men modellen ble senere forlatt.

Sametinget har utviklet seg i positiv retning, og nå er tiden moden for å utforme Sametingets politiske organisasjon slik at sametingsrepresentantene i større grad kan delta i politikkkutforming. Den administrative omorganiseringa kan gjennomføres uavhengig av utredning om den politiske organiseringen av Sametinget.

Sametingsrådets tilleggsforslag:

7. Sametinget ber Sametingsrådet iverksette arbeidet med vurdering av Sametingets politiske organisering. Rådet bes om å opprette et utvalg med representasjon fra Sametingets politiske grupper til å forestå vurderingen. Sametingsrådet bes om å legge saken fram for Sametinget på plenumsrådet i februar 2001.

Forslag 5, fellesforslag fra Frie gruppa og NSR's, AP', SP's og SVF's sametingsgrupper:

Tillegg etter siste punktum pkt. 3:

Valget skjer som forholdsvalg.

Nytt pkt. 7:

Sametinget ber Sametingsrådet iverksette arbeidet med vurdering av Sametingets politiske organisering. Rådet bes om å opprette et utvalg med representasjon fra Sametingets politiske grupper til å forestå vurderingen. Sametingsrådet bes om å legge saken fram for Sametinget på plenumsrådet i februar 2001.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

- Forslag 3 ble trukket tilbake.
- Forslag 1, unntatt nye pkt. 7 og 8, ble trukket tilbake.
- Sametingsrådets tilleggsforslag ble trukket tilbake.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1, nytt pkt. 7 og 8, ble forkastet med 3 stemmer.

Sign: SS / EKN

2. Forslag 2 ble enstemmig vedtatt.
3. Fellesforslaget ble enstemmig vedtatt.
4. Sametingsrådets innstilling, unntatt allerede vedtatte endringer, ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2.	Josef Vedhugnes	
3.	Amund Eriksen	
4.	Roger Pedersen	
5.	Nils Henrik Måsø	Roger Pedersen
6.	Ole Henrik Magga	
7.	Per Solli	
8.	Sven-Roald Nystø	Amund Eriksen Olaf Eliassen Sven-Roald Nystø
9.	Eva Josefsen	
10.	Nils O. Nilsen	
11.	Egil Olli	
12.	Sven-Roald Nystø	
13.	Josef Vedhugnes	Sven-Roald Nystø Josef Vedhugnes
14.	Geir Tommy Pedersen	Willy Ørnebakk Geir Tommy Pedersen
15.	Roger Pedersen	
16.	Ragnhild Nystad	Nils O. Nilsen
17.	Per Solli	
18.	Asbjørg Skåden	
19.	Amund Eriksen	
20.	Olaf Eliassen	
21.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
	Egil Olli (til forslaget)	
	Roger Pedersen (til forslaget)	
	Sven-Roald Nystø (til forslaget)	
	Nils Henrik Måsø (til forslaget)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

1. Virksomheten til Sametingets underliggende råd skal omorganiseres. Det etableres en *avdelingsstruktur* for Sametingets administrasjon. Denne nye formelle organisasjonsstrukturen etableres fordi den vil:

Sign: SS / EKN

- a) sette Sametinget i stand til å være en politikkutvikler og politisk premisleverandør med klare politiske og administrative ansvarslinjer
 - b) virke til stor grad av effektiv utnyttelse og koordinering av de administrative ressursene, samtidig som administrasjonen har evne til omstilling
 - c) ivareta brukerinteresser og faglig forutsigbarhet i forvaltningsoppgavene på en forsvarlig måte.
2. Sametinget oppretter et *Sametingets tilskuddsstyre*, som gis fordelingsmyndighet over Sametingets tilskuddsordninger. En avklaring av hva denne fordelingsmyndigheten omfatter skjer gjennom Sametingets budsjettbehandling og behandling av forskrift for tilskuddsstyre. Forslag til forskrift for tilskuddsstyre skal legges fram for Sametingets behandling i oktober 2000.
 3. Sametingets tilskuddsstyre sammensettes med 7 medlemmer med personlige varamedlemmer. Sametingets tilskuddsstyre oppnevnes av Sametinget i plenum for en valgperiode. Valget skjer som forholdvalg.
 4. Sametinget oppretter et *Sametingets språkstyre* som behandler samiske språksaker. Sametingets språkstyre sammensettes med 5 medlemmer og personlige varamedlemmer. Språkstyret oppnevnes av Sametingsrådet for en valgperiode.
 5. Sametinget skal forelegges ny budsjettstruktur for behandlingen av budsjettet 2001. Den nye budsjettstrukturen skal tydeligere enn foregående års budsjetter framsette Sametingets målsettinger og prioriteringer. Av denne skal det også framgå hvordan arbeidet på Sametingets politiske nivå kan styrkes.
 6. Sametinget viser til sitt vedtak av 25. - 28.11.1997 i sak 46/97 om oppnevning av Sametingets underliggende råd. Tinget oppnevnte disse for perioden 1. januar 1998 - 31. desember 2001, såfremt Sametinget i mellomtiden ikke bestemmer noe annet.
Dagens underliggende råd legges ned med virkning fra 31. desember 2000. Sametingsrådet skal se til at de nødvendige forberedelser og iverksettelse blir foretatt, slik at ny formell organisasjonsstruktur er i virksomhet fra 1. januar 2001. Det forutsettes at dette arbeidet skjer i en tett dialog med tjenestemannsorganisasjonene i Sametinget.
 7. Sametinget ber Sametingsrådet iverksette arbeidet med vurdering av Sametingets politiske organisering. Rådet bes om å opprette et utvalg med representasjon fra Sametingets politiske grupper til å forestå vurderingen. Sametingsrådet bes om å legge saken fram for Sametinget på plenumsmøtet i februar 2001.
 8. Åpne debatter og meningsutvekslinger er grunnleggende for å sikre demokratiske beslutningsprosesser og for å utvikle folkestyret. Sametinget vil derfor arbeide for at retten til meroffentlighet praktiseres i samsvar med denne intensjonen. Dette vil være spesielt viktig i en situasjon hvor det er et alvorlig problem å mobilisere rimelig bred og sterk interesse blant velgerne for samepolitikk. Åpne møter vil være med å bidra til allmennhetens interesser for samiske spørsmål, samt å legge forholdene til rette for en viss politisk kontroll med det som foregår gjennom massemediene og den politiske opinionen.

Saken avsluttet 25. mai 2000 kl. 15.10.

Sign: SS / EKN

Sak 24/00 Valg av medlem til Samisk parlamentarisk råd

Saken påbegynt 25. mai kl. 12.00.

I. Dokumenter

- Møtereferat fra valgkomiteen, 23.05.00

II. Innleverte forslag

Valgkomiteens innstilling overfor Sametinget:

Egil Olli rykker opp fra varaplass til fast representant i Samisk parlamentarisk råd og Per Solli går inn som vara, så lenge Steinar Pedersen har permisjon fra sitt verv som sametingsrepresentant.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Valgkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Asbjørg Skåden	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Egil Olli rykker opp fra varaplass til fast representant i Samisk parlamentarisk råd og Per Solli går inn som vara, så lenge Steinar Pedersen har permisjon fra sitt verv som sametingsrepresentant.

Saken avsluttet 25. mai 2000 kl. 12.05.

Sign: SS / EKN

Sak 25/00 Reindriftsstyrets årsmelding 1999

Saken påbegynt 25. mai 2000 kl. 15.10.

I. Dokumenter

- Reindriftsstyrets årsmelding 1999
- Årsmeldinger områdestyrene i Vest-Finnmark, Troms, Nordland og Nord-Trøndelag (OBS: Øst-Finnmark og Sør-Trøndelag - ikke levert)
- Ressursregnskapet for reindriftsnæringen 1998/99
- Totalregnskapet for reindriftsnæringen 1998/99
- Kopi av brev av 26.10.99 fra Reindriftsstyret til ansvarlige statsråder angående sikring og identifisering av areal med samisk reindriftsrett
- Sametingets møtebok i sak 23/99 Reindriftsstyrets årsmelding 1998

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget ser at det er et omfattende og viktig arbeid som utføres av Reindriftsstyret, og Reindriftsstyrets årsmelding viser det brede spekteret av saker som reindriftsstyret befatter seg med.

Sametinget er positiv til at Reindriftsstyret har tatt initiativ til å avholde møter med den politiske ledelsen i Sametinget. Sametinget ser dette som et viktig initiativ for at flest mulig av aktørene i reindriftspolitikken holder hverandre informert, samtidig som det gir anledning til å drøfte sentrale reindriftsspørsmål.

Sametingets kommentarer og merknader til en del av punktene i årsmeldingen:

3. REINDRIFTSSTYRETS OG STYRET FOR REINDRIFTENS UTVIKLINGSFONDS VIRKSOMHET

3.3 Kommentarer til Reindriftens Utviklingsfonds virksomhet

Sametinget merker seg at i kommentarene til Reindriftens Utviklingsfond (RUF) fremkommer det at av RUFs totale ramme på 32,9 mill er det kun 6 mill som er «fri kapital». Sametinget har i en årrekke, i forbindelse med den årlige behandlingen av reindriftsavtalen påpekt at RUFs muligheter er begrenset som en følge av denne bindingen. Sametinget har også tidligere ytret at det ville være ønskelig med en drøfting av hvordan dette påvirker øvrige utviklings- og investeringstiltak og de behov som finnes på dette området i reindriften.

Innløsning av driftsenheter og støtte til rettssaker i rettighetsspørsmål er store utgiftskilder i RUF. Sametinget viser til at dette er viktige saker som fortsatt bør prioriteres.

Innløsning av driftsenheter har vist seg å være et frivillig og positivt tiltak i områder der det er behov for reduksjon av driftsenheter og rein. Sametinget mener at ordningen med innløsningstilskudd vil kunne være et positivt element i reintallstilpasningen, også utenfor «tiltaksdistriktene». Ordningen er spesielt positiv fordi den er basert på frivillighet. En ordning også for andre enn tiltaksdistriktene vil ha betydning for vinterbeitene. Dette skyldes at forholdene kan være noenlunde tilfredsstillende i sommerbeitedistriktene, men problemene er fortsatt i områdene med felles vinterbeiter. Til disse vinterbeiteområdene flytter alle, uansett om

Sign: SS / EKN

det er et «tiltaksdistrikt» eller ikke. Innløsningsordningen fordrer imidlertid at man er sikret at reduksjonen i reintallet som innløsningen gir, ikke medfører at andre øker sitt reintall.

Når det gjelder rettssakene om rettighetsspørsmål, er det et prinsipielt spørsmål om det er en fremtidig løsning å benytte RUF til dette formål.

Dette er grunnleggende rettighetsspørsmål hvor reindriftens arealer er truet, og ofte er det enten private grunneiere eller offentlige tiltak som er årsaken til at reindriftsutøverne havner i disse rettssakene. Disse kostnadene burde vært sikret dekke av det offentlige på andre måter enn RUF. Ventelig vil antallet rettssaker ikke avta. Det vil derfor være naturlig at det tilføres ekstra midler til dette, utenfor avtalen. Utgiftene til rettssakene vil da ikke gå utover midlene til andre tiltak og formål.

3.4 Reindriftsstyrets kommentarer til noen av sakene

Stonglandshalvøya

Sametinget støtter Reindriftsstyrets vedtak om å oppheve fredningen mot reinbeiting på Stonglandshalvøya. Sametinget er også positiv til at Områdestyret i Troms gis ansvaret for å arbeide videre med konfliktløsende tiltak, herunder også inngjerding av innmark.

Det er viktig at reindriften sikres de arealene som er nødvendige for å kunne ha en forsvarlig drift, og dette gjelder også reindriften på Senja. Sametinget har bedt Landbruksdepartementet få forgang i arbeidet med saken.

4. STYRETS OPPSUMMERING AV PROBLEMSTILLINGER I REINDRIFTSNÆRINGEN

4.1 Oppfølging av Sametingets merknader i fjorårets årsmelding fra Reindriftsstyret

Sametinget finner det positivt at Reindriftsstyret også i årsmeldingen for 1999 har kommentert Sametingets merknader fra fjorårets vedtak, sak 23/99.

Sametinget kommenterte i nevnte sak reindriftsmyndighetenes ansvar for å sikre beitearealene. Dette har reindriftsstyret i brev av 26.10.99 tatt opp med de ansvarlige statsråder. Sametinget mener dette er spørsmål som det må arbeides kontinuerlig med, og at Sametinget og Reindriftsstyret bør samarbeide mot det felles mål at reindriftenes arealer sikres.

Når det gjelder Sametingets forslag i sak 23/99 til beitetider og sammenslåing av driftsgrupper i sommerbeiteområdene, registrerer Sametinget at Reindriftsstyret vil ta opp dette i tilknytning til arbeidet med ny distriktsinndeling. Sametinget vil likevel peke på at dersom prosessen med distriktsinndelingen skulle ta tid, er endrete beitetider et tiltak som kan settes igang straks og som vil gi bedre ressursutnytting på høst- og vinterbeite områdene. I arbeidet med distriktsinndeling må sedvanemessig bruk være en viktig dimensjon.

4.2 Andre problemstillinger

Reindriftsstyret viser til at de ikke er fornøyd med tempoet i løsningen av rettighetsspørsmålene i sørområdene.

«Reindriftsstyret vil understreke myndighetenes ansvar for den fremtidige samiske reindrift og anmoder om at staten tar det fulle ansvar for å sikre rettighetene for sørsamisk reindrift innenfor dagens distriktsgrenser. I tillegg bør det utredes muligheten til ekspropriasjon av nye beiteområder som kan gi gode driftsgrenser og som kan kompensere for et stadig økende tap av beitearealer på grunn av at verdifullt beiteareal tas i bruk til andre formål.»

Sign: SS...../.....EKN.....

Sametinget støtter Reindrifststyret i disse forslagene og er enig i at disse forhold må komme i orden snarest.

Sametinget viser forøvrig til Sametingets årsmelding for 1999, der dette er tatt opp (sak 7/00 pkt 2.1.2):

«Sametinget forutsetter at Samerettsutvalgets arbeid skal videreføres, slik at rettigheter til samer utenfor Finnmark også kan avklares og sikres. I denne forbindelse vil Sametinget særlig fremheve viktigheten av å trygge sørsamenes hovednæringsgrunnlag - reindriften. Situasjonen er i dag uholdbar for flere grupper samer i det sørsamiske området, som kontinuerlig må forsvare sine rettigheter i domstolene.»

4.3 Kommentarer til utviklingen i næringen

Reindrifststyret viser til totalregnskapet og til den alvorlige økonomiske situasjonen i næringen. Styret peker på en rekke faktorer som er medvirkende til situasjonen, blant annet lav produktivitet og store tap og for høyt reintall i Finnmark i forhold til beiteressursene.

Sametinget deler bekymringen for den vanskelige situasjonen som deler av næringen befinner seg i.

Sametinget vil beklage det negative fokuset som har vært rettet mot reindriften, hvor ansvaret for situasjonen utelukkende tillegges reindriften. Det er under en hver omstendighet slik at beslutningsorgan og lovgiver også har et stort ansvar i denne sammenheng.

Sametinget vil peke på at situasjonen er alvorlig og at målet må være at man i fellesskap finner løsninger som gir bedre forhold både for mennesker, dyr og naturen. Det må i den sammenheng også være et felles ansvar å ivareta reindrifstområdene for fremtiden. De mange inngrepene som har blitt foretatt og fortsatt foretas i reindrifstområdene, er også med på å begrense beitene og skaper problemer i forbindelse med reintallstilpassningen.

Sametinget har i sitt forslag til mandat for det videre arbeidet i Samerettsutvalget foreslått blant annet følgende:

«Utvalget bør særlig vurdere reindrifstens rettigheter. Siktemålet er å sikre retten til reinbeite innenfor de samiske reinbeiteområdene og et tilstrekkelig vern av reindrifstens arealer mot inngrep og annen bruk som hindrer opprettholdelse og utvikling av en bærekraftig reindrift.»

Rovdyrproblematikken er et punkt som stadig blir tatt opp i reindrifstssammenheng. Sametinget mener rovdyr forvaltning og beskatning, nøye henger sammen med den politikk man velger å føre i næringssammenheng.

Sametinget har i årsmeldingen for 1999 påpekt følgende når det gjelder rovdyrproblematikken:

«Sametinget anser rovviltproblematikken som et svært sentralt spørsmål for reindriften. Reindrifstnæringens tap som følge av den økte rovviltbestanden er spesiell i forhold til øvrige næringer. Dette har sammenheng med at tilskuddsordningene, i motsetning til i jordbruket, er basert på kjøttproduksjon. Slaktekrav som må oppfylles før man har krav på tilskudd, kan være vanskelig å oppnå om man har hatt store tap av dyr til rovvilt.»

Etter Sametingets syn er det viktig å forsøke å få til erstatningsordninger som er tilfredsstillende, som dekker det reelle tap, og som er tilpasset den enkelte næring. Derfor

Sign: SS / EKN

bør man forbedre dagens erstatningsordninger, og utarbeide enklere regler for uttak av skadedyr og andre tapsforebyggende tiltak. Hovedproblemet er imidlertid rovviltbestandens størrelse. Derfor må bestandsreguleringen intensiveres med det mål å få regulere bestanden i samiske områder.

Sametinget mener også en bør vurdere konsekvensen av oppfylning av Bernkonvensjonen om store rovdyr opp mot de forpliktelser den norske stat har påtatt seg gjennom målene i norsk samepolitikk og ratifiseringen av ILO-konvensjonen om urfolksrettigheter. Et første skritt i dette arbeidet bør være at det snarest mulig blir fastsatt det totale antall individ av hver art som må til for å oppfylle Bernkonvensjonen, slik at en i fortsettelsen har helt klare tall å forholde seg til.»

5. UTSYN

Reindriftsstyret har nevnt opp en rekke utfordringer som vil være sentrale fremover:

1. Ivareta beitearealene
2. Nedgang i rovdyrtapet
3. Etablering av et lovbasert reguleringsregime i distrikter der slakteveker og levendeveker dokumenterer et for høyt reintall i forhold til sommerbeitenes grønnbeiteproduksjon
4. Avslutning av arbeidet med distriktsinndelingen i Finnmark
5. Bevare og utvikle en reindrift med både menn, kvinner og barn som aktive deltakere
6. Skape forutsigbare rammebetingelser for næringen
7. Arbeide med informasjon og kontaktskapende virksomhet

Reindriftsstyrets oppfordrer til en felles innsats for løsning av disse utfordringene. Dette er et syn Sametinget deler med Reindriftsstyret.

Sametinget vil spesielt nevne at spørsmål omkring reindriftens arealer står sentralt i Sametingets politikk. I årsmeldingen for 1999 har Sametinget blant annet uttalt:

«Reindriften er en vesentlig samisk kulturbærer. Reindriften er også den enkeltnæringen som har størst arealbehov. Det er derfor nødvendig å sikre arealer til reindriftens formål da nettopp arealer er en forutsetning for fremtidig næringsdrift. Det er også behov for å lovfeste beiteretten på en klarere måte enn hva tilfellet er i dag. Sametinget mener derfor at man bør stadfeste reindriftens rettsgrunnlag gjennom lovfesting med basis i bruk fra gammel tid. Det er helt avgjørende for reindriftsnæringens fremtid at den har et sterkt rettslig vern mot at reindriftens arealer blir omdisponert til andre formål.»

Videre har man i årsmeldingen uttalt blant annet følgende om verne- og utbyggingssaker:

«I verne- og utbyggingssaker er det viktig at det i vurderingen spesielt vektlegges hvilke konsekvenser eventuelle utbyggingstiltak vil medføre for det samiske samfunnet som helhet. Skadevirkningene av hvert enkelt inngrep i reindriftsområder vokser proporsjonalt med inngrepenes antall og fordi tilpasningsmulighetene for reindriftsnæringen i dag er svært begrenset.»

Sametinget vil på dette grunnlag understreke at Sametinget og Reindriftsstyret har sammenfallende syn når det gjelder betydningen av å sikre reindriftens arealer. Arbeidet med arealvernet må styrkes.

Sign: SS / EKN

Merknad 1, representant Margreta Påve Kristiansen, AP's sametingsgruppe:

Pkt. 4.2:

1. En total evaluering av reindriftsforvaltningen, dette innebærer at også avd. for reindrift i Landbruksdepartementet må evalueres.
2. Sametinget må i fremtiden være en større premissleverandør overfor reindriften.
3. Sametinget og reindriftnæringen må sammen søke å bidra til at reindriftnæringens rettigheter og interesser ivaretas på en bedre måte. Sametingets administrasjon må styrke sin kompetanse på det reindriftsfaglige område. Sametinget må ved oppnevninger til styrer, råd og utvalg som berører reindriftsinteresser, sikre reindriftsfaglig kompetanse.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Isak Mathis O. Hætta, saksordfører	
2.	Margreta Påve Kristiansen	
3.	Einar Lifjell	
4.	Per A. Bæhr	Egil Olli Per A. Bæhr
5.	Per Solli	
6.	Sven-Roald Nystø	
7.	Einar Lifjell	
8.	Jarle Jonassen	
9.	Sven-Roald Nystø	Per A. Bæhr Sven-Roald Nystø
10.	Ole Henrik Magga	
11.	Isak Mathis O. Hætta, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget ser at det er et omfattende og viktig arbeid som utføres av Reindriftsstyret, og Reindriftsstyrets årsmelding viser det brede spekteret av saker som reindriftsstyret befatter seg med.

Sametinget er positiv til at Reindriftsstyret har tatt initiativ til å avholde møter med den politiske ledelsen i Sametinget. Sametinget ser dette som et viktig initiativ for at flest mulig av aktørene i reindriftpolitikken holder hverandre informert, samtidig som det gir anledning til å drøfte sentrale reindriftsspørsmål.

Sign: SS / EKN

Sametingets kommentarer og merknader til en del av punktene i årsmeldingen:

3. REINDRIFTSSTYRETS OG STYRET FOR REINDRIFTENS UTVIKLINGSFONDS VIRKSOMHET

3.3 Kommentarer til Reindriftens Utviklingsfonds virksomhet

Sametinget merker seg at i kommentarene til Reindriftens Utviklingsfond (RUF) fremkommer det at av RUFs totale ramme på 32,9 mill er det kun 6 mill som er «fri kapital». Sametinget har i en årrekke, i forbindelse med den årlige behandlingen av reindriftsavtalen påpekt at RUFs muligheter er begrenset som en følge av denne bindingen. Sametinget har også tidligere ytret at det ville være ønskelig med en drøfting av hvordan dette påvirker øvrige utviklings- og investeringstiltak og de behov som finnes på dette området i reindriften.

Innløsning av driftsenheter og støtte til rettssaker i rettighetsspørsmål er store utgiftskilder i RUF. Sametinget viser til at dette er viktige saker som fortsatt bør prioriteres.

Innløsning av driftsenheter har vist seg å være et frivillig og positivt tiltak i områder der det er behov for reduksjon av driftsenheter og rein. Sametinget mener at ordningen med innløsningsstilskudd vil kunne være et positivt element i reintallstilpasningen, også utenfor «tiltaksdistriktene». Ordningen er spesielt positiv fordi den er basert på frivillighet. En ordning også for andre enn tiltaksdistriktene vil ha betydning for vinterbeitene. Dette skyldes at forholdene kan være noenlunde tilfredsstillende i sommerbeitedistriktene, men problemene er fortsatt i områdene med felles vinterbeiter. Til disse vinterbeiteområdene flytter alle, uansett om det er et «tiltaksdistrikt» eller ikke. Innløsningsordningen fordrer imidlertid at man er sikret at reduksjonen i reintallet som innløsningen gir, ikke medfører at andre øker sitt reintall.

Når det gjelder rettssakene om rettighetsspørsmål, er det et prinsipielt spørsmål om det er en fremtidig løsning å benytte RUF til dette formål.

Dette er grunnleggende rettighetsspørsmål hvor reindriftens arealer er truet, og ofte er det enten private grunneiere eller offentlige tiltak som er årsaken til at reindriftsutøverne havner i disse rettssakene. Disse kostnadene burde vært sikret dekke av det offentlige på andre måter enn RUF. Ventelig vil antallet rettssaker ikke avta. Det vil derfor være naturlig at det tilføres ekstra midler til dette, utenfor avtalen. Utgiftene til rettssakene vil da ikke gå utover midlene til andre tiltak og formål.

3.4 Reindriftsstyrets kommentarer til noen av sakene

Stonglandshalvøya

Sametinget støtter Reindriftsstyrets vedtak om å oppheve fredningen mot reinbeiting på Stonglandshalvøya. Sametinget er også positiv til at Områdestyret i Troms gis ansvaret for å arbeide videre med konfliktløsende tiltak, herunder også inngjerding av innmark.

Det er viktig at reindriften sikres de arealene som er nødvendige for å kunne ha en forsvarlig drift, og dette gjelder også reindriften på Senja. Sametinget har bedt Landbruksdepartementet få fortgang i arbeidet med saken.

4. STYRETS OPPSUMMERING AV PROBLEMSTILLINGER I REINDRIFTSNÆRINGEN

4.1 Oppfølging av Sametingets merknader i fjorårets årsmelding fra Reindriftsstyret

Sametinget finner det positivt at Reindriftsstyret også i årsmeldingen for 1999 har kommentert Sametingets merknader fra fjorårets vedtak, sak 23/99.

Sign: SS / EKN

Sametinget kommenterte i nevnte sak reindriftsmyndighetenes ansvar for å sikre beitearealene. Dette har reindriftsstyret i brev av 26.10.99 tatt opp med de ansvarlige statsråder. Sametinget mener dette er spørsmål som det må arbeides kontinuerlig med, og at Sametinget og Reindriftsstyret bør samarbeide mot det felles mål at reindriftens arealer sikres.

Når det gjelder Sametingets forslag i sak 23/99 til beitetider og sammenslåing av driftsgrupper i sommerbeiteområdene, registrerer Sametinget at Reindriftsstyret vil ta opp dette i tilknytning til arbeidet med ny distriktsinndeling. Sametinget vil likevel peke på at dersom prosessen med distriktsinndelingen skulle ta tid, er endrete beitetider et tiltak som kan settes igang straks og som vil gi bedre ressursutnytting på høst- og vinterbeite områdene. I arbeidet med distriktsinndeling må sedvanemessig bruk være en viktig dimensjon.

4.2 Andre problemstillinger

Reindriftsstyret viser til at de ikke er fornøyd med tempoet i løsningen av rettighetsspørsmålene i sørområdene.

«Reindriftsstyret vil understreke myndighetenes ansvar for den fremtidige samiske reindrift og anmoder om at staten tar det fulle ansvar for å sikre rettighetene for sørsamisk reindrift innefor dagens distriktsgrenser. I tillegg bør det utredes muligheten til ekspropriasjon av nye beiteområder som kan gi gode driftsgrenser og som kan kompensere for et stadig økende tap av beitearealer på grunn av at verdifullt beiteareal tas i bruk til andre formål.»

Sametinget støtter Reindriftsstyret i disse forslagene og er enig i at disse forhold må komme i orden snarest.

Sametinget viser forøvrig til Sametingets årsmelding for 1999, der dette er tatt opp (sak 7/00 pkt 2.1.2):

«Sametinget forutsetter at Samerettsutvalgets arbeid skal videreføres, slik at rettigheter til samer utenfor Finnmark også kan avklares og sikres. I denne forbindelse vil Sametinget særlig fremheve viktigheten av å trygge sørsamenes hovednæringsgrunnlag - reindriften. Situasjonen er i dag uholdbar for flere grupper samer i det sørsamiske området, som kontinuerlig må forsvare sine rettigheter i domstolene.»

4.3 Kommentarer til utviklingen i næringen

Reindriftsstyret viser til totalregnskapet og til den alvorlige økonomiske situasjonen i næringen. Styret peker på en rekke faktorer som er medvirkende til situasjonen, blant annet lav produktivitet og store tap og for høyt reintall i Finnmark i forhold til beiteressursene.

Sametinget deler bekymringen for den vanskelige situasjonen som deler av næringen befinner seg i.

Sametinget vil beklage det negative fokuset som har vært rettet mot reindriften, hvor ansvaret for situasjonen utelukkende tillegges reindriften. Det er under en hver omstendighet slik at beslutningsorgan og lovgiver også har et stort ansvar i denne sammenheng.

Sametinget vil peke på at situasjonen er alvorlig og at målet må være at man i fellesskap finner løsninger som gir bedre forhold både for mennesker, dyr og naturen. Det må i den sammenheng også være et felles ansvar å ivareta reindriftens arealer for fremtiden. De mange inngrepene som har blitt foretatt og fortsatt foretas i reindriftsområdene, er også med på å begrense beitene og skaper problemer i forbindelse med reintallstilpassningen.

Sign: SS / EKN

Sametinget har i sitt forslag til mandat for det videre arbeidet i Samerettsutvalget foreslått blant annet følgende:

«Utvalget bør særlig vurdere reindriftens rettigheter. Siktemålet er å sikre retten til reinbeite innenfor de samiske reinbeiteområdene og et tilstrekkelig vern av reindriftens arealer mot inngrep og annen bruk som hindrer opprettholdelse og utvikling av en bærekraftig reindrift.»

Rovdyrproblematikken er et punkt som stadig blir tatt opp i reindriftssammenheng. Sametinget mener rovdyr forvaltning og beskatning, nøye henger sammen med den politikk man velger å føre i næringssammenheng.

Sametinget har i årsmeldingen for 1999 påpekt følgende når det gjelder rovdyrproblematikken:

«Sametinget anser rovviltproblematikken som et svært sentralt spørsmål for reindriften. Reindriftsnæringens tap som følge av den økte rovviltbestanden er spesiell i forhold til øvrige næringer. Dette har sammenheng med at tilskuddsordningene, i motsetning til i jordbruket, er basert på kjøttproduksjon. Slaktekrav som må oppfylles før man har krav på tilskudd, kan være vanskelig å oppnå om man har hatt store tap av dyr til rovvilt.»

Etter Sametingets syn er det viktig å forsøke å få til erstatningsordninger som er tilfredsstillende, som dekker det reelle tap, og som er tilpasset den enkelte næring. Derfor bør man forbedre dagens erstatningsordninger, og utarbeide enklere regler for uttak av skadedyr og andre tapsforebyggende tiltak. Hovedproblemet er imidlertid rovviltbestandens størrelse. Derfor må bestandsreguleringen intensiveres med det mål å få regulere bestanden i samiske områder.

Sametinget mener også en bør vurdere konsekvensen av oppfyllelse av Bernkonvensjonen om store rovdyr opp mot de forpliktelser den norske stat har påtatt seg gjennom målene i norsk samepolitikk og ratifiseringen av ILO-konvensjonen om urfolksrettigheter. Et første skritt i dette arbeidet bør være at det snarest mulig blir fastsatt det totale antall individ av hver art som må til for å oppfylle Bernkonvensjonen, slik at en i fortsettelsen har helt klare tall å forhold seg til.»

5. UTSYN

Reindriftsstyret har nevnt opp en rekke utfordringer som vil være sentrale fremover:

1. Ivareta beitearealene
2. Nedgang i rovdyrtapet
3. Etablering av et lovbasert reguleringsregime i distrikter der slaktevekter og levendevokter dokumenterer et for høyt reintall i forhold til sommerbeitenes grønnbeiteproduksjon
4. Avslutning av arbeidet med distriktsinndelingen i Finnmark
5. Bevare og utvikle en reindrift med både menn, kvinner og barn som aktive deltakere
6. Skape forutsigbare rammebetingelser for næringen
7. Arbeide med informasjon og kontaktskapende virksomhet

Reindriftsstyrets oppfordrer til en felles innsats for løsning av disse utfordringene. Dette er et syn Sametinget deler med Reindriftsstyret.

Sametinget vil spesielt nevne at spørsmål omkring reindriftens arealer står sentralt i Sametingets politikk. I årsmeldingen for 1999 har Sametinget blant annet uttalt:

Sign: SS / EKN

«Reindriften er en vesentlig samisk kulturbærer. Reindriften er også den enkeltnæringen som har størst arealbehov. Det er derfor nødvendig å sikre arealer til reindriftens formål da nettopp arealer er en forutsetning for fremtidig næringsdrift. Det er også behov for å lovfeste beiteretten på en klarere måte enn hva tilfellet er i dag. Sametinget mener derfor at man bør stadfeste reindriftens rettsgrunnlag gjennom lovfesting med basis i bruk fra gammel tid. Det er helt avgjørende for reindriftnæringens fremtid at den har et sterkt rettslig vern mot at reindriftnens arealer blir omdisponert til andre formål.»

Videre har man i årsmeldingen uttalt blant annet følgende om verne- og utbyggingssaker:

«I verne- og utbyggingssaker er det viktig at det i vurderingen spesielt vektlegges hvilke konsekvenser eventuelle utbyggingstiltak vil medføre for det samiske samfunnet som helhet. Skadevirkningene av hvert enkelt inngrep i reindriftnsområder vokser proporsjonalt med inngrepenes antall og fordi tilpasningsmulighetene for reindriftnnæringen i dag er svært begrenset.»

Sametinget vil på dette grunnlag understreke at Sametinget og Reindriftnsstyret har sammenfallende syn når det gjelder betydningen av å sikre reindriftnens arealer. Arbeidet med arealvernet må styrkes.

Saken avsluttet 25. mai 2000 kl. 16.10.

Sign: SS / EKN

Sak 26/00 Reindrifftsavtalen 2000 - 2001

Saken påbegynt 26. mai 2000 kl. 11.05.

I. Dokumenter

- Reindrifftsavtale 1. juli 2000 - 30. juni 2001, datert 07. april 2000
- Sluttprotokoll fra reindrifftsforhandlingene 2000, datert 07. april 2000
- Notat av 06. april 2000 fra Statens forhandlingsutvalg til NRL, ang Troms
- kopi av brev av 28.03.2000 fra reinbeitedistrikt 8 i Troms til Statens forhandlingsutvalg
- Brev av 9. februar 2000 fra NRL til landbruksministeren og sametingspresidenten
- Notat av 21.02.2000 fra sametingspresidenten til landbruksministeren og kommunalministeren
- Notat av 10.03.2000 fra Sametinget til Landbruksdepartementet og Kommunaldepartementet
- Sametingets vedtak i sak 18/99 Reindrifftsavtalen 1999-2000
- Ressursregnskapet for reindrifftsneringen 1998/99
- Totalregnskapet for reindrifftsneringen 1998/99
- Notat av 25.04.00 fra Møtelederskapet

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget er fornøyd med at avtalepartene kom frem til et omforenet resultat under årets avtaleforhandlinger. Reindrifftsavtalens ramme har i år økt til 88 millioner kroner, mot 80 millioner kroner i fjor. I tillegg avsettes en disposisjonsbevilgning på 4,5 millioner kroner til dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet. Sametinget er positiv til økningen i avtalerammen. Reindrifften står overfor mange store utfordringer, og de økonomiske forutsetninger må gjenspeile dette.

Reindrifftsavtalen 2000-2001 omhandler kun de økonomiske virkemidlene. De lovbaserte virkemidlene er ikke omtalt eller tatt med i avtalen. Dette gir ryddige forhold og bidrar til at disse to spørsmålene ikke blandes unødige, men holdes adskilt.

2 Grunnlaget for reindrifftsforhandlingene 2000

De tre elementene økologisk-, økonomisk- og kulturell bærekraft er de sentrale målene for en bærekraftig reindrifft. Sametinget er enig i at disse tre målene henger nøye sammen. Dette innebærer at både ressursituasjonen, økonomien i næringen og kulturelle og sosiale forhold må settes i en sammenheng gjennom avtaleverket.

Det vises i stortingsproposisjonen til at reindrifften er en liten næring i nasjonal målestokk. For Sametinget er det viktig at det kommer klart frem at reindrifften, i en arealmessig sammenheng er en meget stor næring og er en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur.

Forutsigbarhet og forenkling for bruker og forvaltning har vært tatt opp under årets forhandlinger. Sametinget synes dette er et meget viktig punkt som må følges opp blant annet gjennom forskriftsarbeidet til avtalen. Sametinget mener at slike situasjoner som oppstod i fjor høst i forbindelse med forskriftene, bør unngås.

Sign: SS / EKN

Reindrifftsavtalen er et viktig virkemiddel i styringen av næringen. Sametinget finner det derfor positivt at NRL har ønsket en gjennomgang av systemene rundt avtalen.

Reindrifftsforhandlingene foregår utelukkende på norsk i dag. Sametinget ønsker å rette søkelyset på spørsmålet om bruken av språk under forhandlingene, og ser det som en styrke for forhandlingene om både samisk og norsk blir benyttet. Spørsmålet er både av prinsipiell og praktisk karakter. Den prinsipielle siden grunner i at norsk og samisk er likestilte språk i Norge i dag, og det er da naturlig at reindrifftsforhandlingene foregår på begge språk. Når det gjelder den praktiske siden, vil bruk av begge språk gi partene et bedre utgangspunkt for en felles forståelse omkring de spørsmål som drøftes, samt gi begge parter samme mulighet til å fremme sine synspunkter i forhandlingssituasjonen. Sametinget foreslår overfor avtalepartene at man før forhandlingene starter i desember, avklarer hvorvidt partene finner forslaget interessant.

Reindrifftslovutvalgets arbeid

Sametinget ber Reindrifftslovutvalget vurdere følgende i sitt arbeid:

- driftsenhetsbegrepet. Sametinget er i tvil om dette begrepet og disse ordningene er riktige å bruke i reindrifftslovsammenheng i forhold til tradisjonell reindrift
- det tradisjonelle verdde-systemet
- familemedlemmenes rettigheter i forhold til dagens lovgivning

3 Nærmere om utviklingen i næringen

3.1 Ressurssituasjonen

For å nå Stortingets målsetting om en økonomisk, økologisk og kulturelt bærekraftig reindrift er det satt opp fire hovedutfordringer:

1. Arbeidet med å avbalansere reintallet til beitegrunnet i Finnmark
2. Øke verdiskapningen med grunnlag i kjøtt
3. Sikre beite- og arealgrunnet for næringen
4. Utvikle tiltak for å redusere rovdyr tapene

Tilpasning av reintall i Finnmark

Situasjonen som har oppstått er sammensatt. En side av saken er de natur- og miljømessige hensynene, som selvsagt er sentrale i forhold til det økologiske grunnlaget for reindriften. Dernest har man de samfunnmessige og kulturelle forholdene, da det vil være mange utøvere og familier som blir direkte berørt av situasjonen. Sametinget finner grunn til å understreke at alle disse hensynene må ivaretas i det videre arbeidet med reintallstilpassningen.

I tilknytning til situasjonen som oppstod under årets forhandlinger tok Sametinget opp en rekke reindriffts spørsmål med Regjeringen, og da spesielt med Landbruksdepartementet. Dette fremkommer av Sametingets notater av 21.02.00 og 10.03.00.

Partene valgte å ta spørsmålet om øvre reintall ut av avtaleforhandlingene. Dette er som kjent et lovbasert virkemiddel og er derfor ikke nødvendigvis et forhandlingstema for partene.

Sign: SS / EKN

Sametinget fremholder at tinget ikke er i mot lovbaserte tiltak, det er imidlertid et spørsmål om hvilke tiltak som iverksettes. Tvangsslakting er ingen løsning for å få til en reduksjon av reintallet. Sametinget viser til sitt vedtak i sak 18/99 Reindrifftsavtalen 1999 - 2000.

Det er bred enighet i Sametinget om at det skal fastsettes et øvre reintall pr driftsenhet. For å tilpasse reintallet til ressursituasjonen, må man også gå igang med arbeidet med et øvre reintall pr. distrikt. Det er viktig at distriktene deltar aktivt i arbeidet. I arbeidet med fastsettelsen av antall rein pr. driftsenhet, må høyeste antall rein pr. distrikt være avklart. Slik Sametinget vurderer det er disse prosessene omfattende og må gjøres på et faglig bredt grunnlag. Det er viktig at disse to prosessene kommer igang så snart som mulig.

Sametinget viser til at Reindrifftsstyret 10.mars 1998 har behandlet spørsmålet om fastsettelse av øvre reintall pr. driftsenhet. Sametinget mener at Reindrifftsstyrets vedtak kan være et utgangspunkt for hvordan prosessen kan gjennomføres.

Når det gjelder vekter og veiing, er Sametinget ikke enig i at dette skal komme inn som lovbaserte tiltak. Derimot kan veiing være avtalebasert, og da som et kvalitetsforbedrings- og utviklingsverktøy.

I forbindelse med tiltak for å tilpasse reintallet til beitegrunlaget i tiltaksdistriktene, mener Sametinget at det i det prosentvise utslaktingskravet må gis et bunnfradrag på 15 simler. Dette er tilsvarende med ordningen som var i slaktesesongen 1998-1999.

Sametinget har også foreslått fastsettelse av nye beitetider for å avlaste vinterbeitene, se vedtak i sak 23/99 Reindrifftsstyrets årsmelding 1998. Dette er tiltak som bør kunne følges opp, der man ivaretar de forslagene som fremkommer i arbeidet med nye distriktsinndelinger .

Sikre beite- og arealgrunlaget for næringen

Dette er klart en av de aller største utfordringene man står overfor i reindrifften, og det oppfattes som konstruktivt at dette drøftes i proposisjonen.

Stortingsproposisjonen gir en god beskrivelse av konsekvensene for reindrifften ved inngrep og forstyrrelser i reindrifftens områder. Sametinget finner grunn til å understreke at de stadige inngrepene i reindrifftens områder er en alvorlig trussel for næringen. Reindrifftens rettigheter er sentrale, og det er avgjørende at reindrifftens arealer sikres for fremtidige generasjoner.

Sametinget har i sin kontakt med Justisdepartementet angående Samerettsutvalgets mandat påpekt at reindrifftens arealer må sikres og at dette må gjenspeiles i mandatet.

Sametinget finner grunn til å vise til at det pågår flere prosesser som er viktige i denne sammenheng der hensynet til reindrifftens arealer må ivaretas. Dette gjelder i arbeidet med ny plan- og bygningslov, samt arbeidet i reindrifftslovutvalget. Sametinget er samtidig opptatt av at det skjer en samordning og koordinering i arealsaker der reindrifften blir berørt.

Tiltak for å redusere rovdyrtapene

Sametinget ser positivt på at utvikling av tiltak for å redusere rovdyrtapene er en av hovedutfordringene for å nå målet om en bærekraftig reindrift.

Reindriffts-næringens tap som følge av den økte rovviltbestanden er spesiell i forhold til øvrige næringer. Dette har sammenheng med at tilskuddsordningene, i motsetning til i jordbruket, er basert på kjøttproduksjon. Det er slaktekrav som må oppfylles for at man har krav på tilskudd. Dette kan være vanskelig å oppnå om man har hatt store tap av dyr til rovvilt. Det som er viktig er å forsøke å få til erstatningsordninger som er tilfredsstillende og som dekker de reelle tapene og samtidig er tilpasset den enkelte næring.

Sign: SS / EKN

Det er i tillegg fortsatt nødvendig å arbeide aktivt for en rovviltpolitikk som fører til at rovviltbestanden blir redusert. Prosessene som er igang på dette området må forseres og tiltakene må settes i verk snarest.

I Innst. S. nr 167 (1999-2000) Innstilling fra næringskomiteen om norsk landbruk og matproduksjon, har komiteen i mai i år uttalt om forvaltningen av de store rovdyrene:

«Komiteen viser til at Stortinget har lagt til grunn en todelt målsetting om at det skal sikres levedyktige bestander av alle de fire store rovviltartene i Norge og at det samtidig skal opprettholdes et aktivt jordbruk med muligheter til å utnytte beiteressursene i utmarka med sau og rein.

Komiteen ber Regjeringen i løpet av år 2000 legge frem for Stortinget en vurdering av situasjonene når det gjelder rovviltskader på bufe og tamrein og en evaluering av forebyggende tiltak så langt. Komiteen ber også om at det blir redegjort nærmere for forvaltningen av ulv.»

Sametinget ser det som positivt at Stortinget tar situasjonen omkring rovviltforvaltningen på alvor og setter dette i sammenheng med de problemene som næringen har på grunn av rovvilttap.

3.2 Den økonomiske situasjonen

Sametinget er bekymret for den økonomiske utviklingen i reindriften.

Sametinget har tidligere fremmet konkrete forslag til kostnadsbesparende tiltak. I den sammenheng vises det til vedtak i sak 23/99 Reindrifststyrets årsmelding 1998, der det foreslås sammenslåing av sommerbeitedistrikter til sommerbeitegrupper som et tiltak for å bedre den økologiske-, økonomiske- og kulturelle bærekraften. Dette vil gi færre sperregjerder, merkegjerder og slaktegjerder med tilhørende beitehager og fangarmer. Videre vil kostnadene til gjeting kunne reduseres betraktelig.

3.3 Markedssituasjonen

Sametinget er positiv til at partene er kommet til enighet og at det tollbaserte importvernet, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold WTO-avtalen setter, skal praktiseres på en måte som sikrer reindriftnæringen et rimelig vern mot konkurrerende import.

Som tidligere ber Sametinget om at det iverksettes et arbeid som har til formål å gi større forutsigbarhet vedrørende import. Dette arbeidet bør skje i regi av forhandlingspartene. Sametinget vil understreke at en eventuell import skal skje under tilfredsstillende veterinærmessige forhold.

4 Nærmere om reindriftsavtalen

Sametinget er som tidligere nevnt positiv til økningen av rammen for reindriftsavtalen på 8 mill kroner, fra 80 mill i fjor til 88 mill kroner i år.

4.3. Utviklings- og investeringstiltak

Det er avsatt kr 38,7 mill til Reindriften utviklingsfond (RUF) mot kr 32,9 i forrige avtale. En økning av RUF er positiv, og vil gi bedre forutsetninger for å kunne ivareta reindriften utviklings- og investeringsbehov.

Sign: SS / EKN

Partene har avsatt kr 5,0 mill til forskning og veiledning i 2000. Nytt i årets avtale er at partene ble enige om å legge ned Reindriftens fagråd. Det vil nå være styret for RUF som fordeler midlene til forskning.

Sametinget vil i år som i tidligere vedtak understreke at forskningsmidlene primært bør rettes mot veiledning og praktisk prosjektrettet forskning knyttet til bedre driftsformer innen næringen.

Grunnforskning på rein og reindrift bør i sterkere grad overlates til etablerte forsknings- og undervisningsinstitusjoner finansiert gjennom Norges forskningsråds programmer.

Ordningen med innløsning av driftsenheter i tiltaksdistriktene er i år utvidet til å også gjelde driftsenheter fra sommerbeitedistrikter som har høst-, vår- og vinterbeite innen distrikt 17, 18, 30 og 31. Fra Sametingets side anser man ordningen med innløsningstilskudd som et positivt element i reintallstilpasningen, også utenfor tiltaksdistriktene. Ordningen er spesielt positiv fordi den er basert på frivillighet. En ordning som dette fordrer imidlertid at man er sikret at reduksjonen i reintallet som innløsningen medfører, ikke fører til at andre øker sitt reintall.

Tidligpensjonsordning i reindriften opprettholdes, slik den ble fastsatt under fjorårets forhandlinger. Sametinget er positiv til at ordningen videreføres. Blant annet håper man at det vil bidra til tidligere generasjonsoverganger i næringen, noe som har betydning for rekrutteringen til reindriften. Sametinget mener at samboere bør ha samme rettigheter som ektefeller i forbindelse med tidligpensjonsordningen.

Det er også i år avsatt 2 mill kroner til Samisk Utviklingsfond for støtte til kombinasjonsnæringer hvor reindriften inngår som en komponent. I proposisjonen forutsettes det at ordningen skal gjelde for hele det samiske reindriftsområdet. Sametinget er tilfreds med dette.

Det gis over RUF mulighet for å få dekket utgiftene til sikring av beiterett. Det er stadige store rettssaker på gang, og ordningen med å dekke utgiftene over RUF gjør at distriktene lettere kan bære den økonomiske belastningen. Dette er Sametinget positiv til. Likevel er det et prinsipielt spørsmål om dekningen av utgiftene til rettssakene skal tas av de midlene som er avsatt til RUF over avtalen. Ventelig vil antallet rettssaker ikke avta. Dersom staten er innstilt på å dekke kostnadene, vil det være naturlig at RUF tilføres ekstra midler, utenfor avtalen.

4.4 Organisasjonstilskudd

Organisasjonstilskuddet til NRL er økt fra 4 mill kroner til 4,8 mill kroner. Sametinget mener økningen til drift av organisasjonen vil gi muligheter for å styrke organisasjonen, noe som vil kunne sikre organisasjonens posisjon i forhandlingene. Sametinget har tatt dette opp med Landbruksdepartementet i notat av 21.2.00, sammen med spørsmålet omkring behovet for NRLs deltakelse i utformingen av forskriftene som gis i medhold av reindriftsavtalen.

4.5 Velferdsordninger

Sametinget har tidligere etterlyst forslaget om å videreføre avløserordningen over reindriftsavtalen. Fortsatt er mange utøvere i den situasjon at de ved f.eks. sykdom og svangerskap i liten grad har økonomisk mulighet til å leie inn hjelp for å ivareta sine forpliktelser.

4.6 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

I årets avtale øker ektefellestilskuddet fra kr 25.000 til 50.000. Sametinget er positiv til dette. Imidlertid hadde et rent kvinnetillegg, hvor det forutsettes at det kun er kvinnens inntekt som legges til grunn ved tildelingen vært hensiktsmessig. Man kunne legge opp til en todelt

Sign: / EKN

ordning: 1. at de som har et dokumentert eierforhold/-andel i reindriften automatisk får tilskudd, 2. at de som ikke har et slikt dokumentert eierforhold kan søke om tilskudd.

Som uttalt i tidligere vedtak finner Sametinget det riktig at samboere og ektefeller likestilles innenfor reindriften som ellers i samfunnet. Sametinget er bekymret for utviklingen, der færre og færre kvinner deltar i reindriften, og ser behov for at partene kommer fram til flere ordninger som kan bidra til at kvinnene har en reell mulighet til å drive reindrift.

Forholdene i Troms

I slutfasen av årets forhandlinger ble partene, på grunn av de ekstreme snøforholdene i Troms, enige om å nedsette en beredskapsgruppe som har ansvaret for å følge situasjonen. Tilsvarende ordning gjelder for Finnmark. Det er satt av inntil 1 million for beredskapstiltak.

Sametinget er positiv til tiltakene, men finner på den annen side grunn til å stille spørsmål ved hvorvidt dette er et reelt bidrag til de som er rammet, idet kravet til egenandel er kr 25.000 pr reindriftsutøver for å oppnå dekning av det overskytende med 50%. Mange av de berørte er utøvere som allerede har en meget anstrengt økonomi og har lidt store tap som er vanskelige å bære.

5 Sluttprotokollen fra reindriftsforhandlingene

Punkt 1 omhandler reindriftsforvaltningens utgifter til ressursovervåking.

Sametinget mener det er bra at partene har besluttet at utgifter til ressursovervåking som er reindriftsforvaltningens ansvar, skal gå over forvaltningens budsjett. Det er imidlertid mindre heldig at dette tas av rammen til Reindriften Utviklingsfond. Ressursovervåkingen er et ansvar som påligger forvaltningen, og Reindriften Utviklingsfonds rammer må ikke skjæres ned som følge av dette.

Sametingets stilling og rolle i reindriftssaker

Sametinget har tidligere tatt opp tingets stilling og rolle i reindriftssaker.

Sametinget er beredt til å ta et større ansvar i forhold til reindriften.

Under reindriftsforhandlingene har Sametinget observatørstatus på statens side. Sametingets posisjon under forhandlingene har vært tatt opp tidligere, og det er etter tingets oppfatning viktig at dagens ordning tas opp til vurdering. Dette er forhandlinger som føres mellom to parter, staten og NRL vedrørende økonomiske virkemidler til reindriften. Sametinget skal uttale seg om avtalen før den går til Stortinget. Det kan derfor synes som at den mest fornuftige og hensiktsmessige ordningen vil være at Sametinget får en selvstendig observatørrolle, uavhengig av partene.

Sametinget mangler i dag de nødvendige ressurser til å ivareta de funksjonene tinget allerede har i reindriftssaker. Behovet for å ressurser, blant annet til å ivareta saksbehandlingen i reindriftssaker er derfor påkrevet.

Merknad 1, AP's sametingsgruppe v/Margreta Påve Kristiansen:

Sametinget vil peke på følgende utfordringer med hensyn til utforming av fremtidige reindriftsavtaler:

Sign: SS / EKN

Driftsvilkårene for reindriften må bedres gjennom at næringen fritas for en del avgifter, dette gjelder blant annet bensinavgiften. Reindriftnæringen er avhengig av å bruke bensindrevne kjøretøyer og båter.

Det har ved flere anledninger vært fremmet forslag på å fjerne toll og avgifter på importert reinfor. Vinterens reintap på beite aktualiserer atter en gang denne problemstilling.

Reindriftsutøveren er den første som oppdager at en krise er under oppseiling og kan iverksette tiltak. Det er et tidsperspektiv som må vektlegges her. Tidspunktet fra beitet er blitt dårlig til reinen har mistet sin »vomflora» er meget kort, slik at den ikke kan fores.

Prisen på innkjøpt for må nedskrives, slik at det er økonomisk forsvarlig å igangsette forebyggende foring på et tidligere tidspunkt. Prisen på reinfor i Norge er fem ganger høyere enn i utlandet.

Slaktekrav

Driftsenheter/beitedistrikter, som i år ble rammet av elendige beiteforhold på grunn av den katastrofale vinteren, må bli fritatt for oppfylling av slaktekravet i inneværende år.

Kalveslakt

Kravet om kalveslakt frafalles i Nordland og Troms. Det bør være opp til hvert enkelt distrikt å vurdere hvilke dyr som skal slaktes. Dette fordi man i de forskjellige distrikter har ulik flokkstruktur, som igjen legger premisser for slakteuttaket.

Rovdyrskadene er sterkt økende i de fleste reinbeitedistrikt, hvor spesielt ørnen er merkbar i kystområdene. Det må settes inn virkemidler for å løse rovdyrproblematikken.

Slakterisituasjonen i Troms er ikke tilfredsstillende, det må arbeides aktivt for å bedre mulighetene for slaktning i nærområdene, vi må unngå å komme i lignende situasjoner som i slaktesesongen høsten 1999.

Med bakgrunn i den vanskelige beitesituasjonen sist vinter, må driftsenhetene, gjennom Reindriftens Utviklingsfond, få erstattet fullt ut de kostnadene som næringen er påført grunnet beiteforholdene. Det skal ikke gjøres noe fratrukk for egenandel ved utbetalingen av erstatningen, jmfør notat fra Statens forhandlingsutvalg datert 6. april d.å.

Forslag 1, representant Per A. Bæhr, Friø gruppa og SP's sametingsgruppe:

Følgende setning i s. 2 strykes:

Det er bred enighet i Sametinget om at det skal fastsettes et øvre reintall pr. driftsenhet.

Forslag 2, representant John Henrik Eira, NSR's sametingsgruppe:

Det foreslås følgende endringer:

Under pkt. 2 « Reindriftslovutvalgets arbeid» - hele punktet strykes.

Pkt 3.1 «Tilpasning av reintallet i Finnmark» - hele 4. Avsnitt strykes.

Pkt 3.1 « Tilpasning av reintallet i Finnmark» - Nest sist avsnitt endres til følgende:

« I forbindelse med tiltak for å tilpasse reintallet til beitegrunnlaget, mener Sametinget at det i det prosentvise reduksjonskravet må gis et bunnfradrag på 20 simler.»

Pkt 3.2 « Den økonomiske situasjonen» - andre avsnitt endre til følgende:

Sign: SS...../.....EKN

«..... foreslås sammenslåingen av sommersidaer i de sommerdistrikter hvor det i dag er 2 eller flere driftsgrupper om sommeren. Dette vil kunne redusere infrastruktur og driftskostnader betraktelig».

Pkt 4.3 « Utviklings- og investeringstiltak» - 5 avsnitt 2 setning tilføyes:

«..... også utenfor tiltaksdistriktene. Ordningen bør gjelde hele landet.»

6 avsnitt 1. setning - setning etter komma strykes.

6 avsnitt, 2. setning:

«Sametinget er positiv til at ordningen videreføres, og det bør vurderes nedsettelse av aldersgrensen fra 62 til 57 år.»

Pkt. 4.6 « Forholdene i Troms» - 2 avsnitt endres til :

«Sametinget er positiv til tiltakene, men mener egenandelen er for stor. I stedet bør det innvilges en dekning på inntil 60 %. Mange av de berørte er utøvere som allerede har en meget anstrengt økonomi og har lidt store tap som er vanskelig å bære».

Pkt 4.6 « Forholdene i Troms» - Nytt avsnitt:

«Det bør i tilknytning til krisesituasjonen i Troms iverksettes følgende tiltak:

- Dispensasjon fra slaktekravene*
- Krav om kalveslakt frafalles
- Opprettelse av krisefond
- Oppbyggingsperiode på 5 år

* Driftsenheter som har oppnådd produksjonstilskudd i løpet av de siste 5 år.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble forkastet mot 5 stemmer.
2. Forslag 2, unntatt pkt. 2, 3.1 og 4.3, ble enstemmig vedtatt.
3. Forslag 2, pkt. 2, ble vedtatt med 33 stemmer.
4. Forslag 2, pkt. 3.1, ble vedtatt med 33 stemmer.
5. Forslag 2, pkt. 4.3., 5. avsnitt, ble vedtatt med 22 stemmer.
6. Sametingsrådets innstilling, unntatt allerede vedtatte endringer, ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ing-Lill Pavall, saksordfører	
2.	Margreta Påve Kristiansen	
3.	Per A. Bæhr	Sven-Roald Nystø

Sign: SS / EKN

		Magnhild Mathisen
		Per A. Bæhr
4.	John Henrik Eira	Ing-Lill Pavall
		Egil Olli
		John Henrik Eira
5.	Olaf Eliassen	
6.	Einar Lifjell	
7.	Randi A. Skum	
8.	Per A. Bæhr	
9.	Margreta Påve Kristiansen	
10.	Ing-Lill Pavall, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget er fornøyd med at avtalepartene kom frem til et omforenet resultat under årets avtaleforhandlinger. Reindrifftsavtalens ramme har i år økt til 88 millioner kroner, mot 80 millioner kroner i fjor. I tillegg avsettes en disposisjonsbevilgning på 4,5 millioner kroner til dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet. Sametinget er positiv til økningen i avtalerammen. Reindriften står overfor mange store utfordringer, og de økonomiske forutsetninger må gjenspeile dette..

Reindrifftsavtalen 2000-2001 omhandler kun de økonomiske virkemidlene. De lovbaserte virkemidlene er ikke omtalt eller tatt med i avtalen. Dette gir ryddige forhold og bidrar til at disse to spørsmålene ikke blandes unødige, men holdes adskilt.

2 Grunnlaget for reindrifftsforhandlingene 2000

De tre elementene økologisk-, økonomisk- og kulturell bærekraft er de sentrale målene for en bærekraftig reindrift. Sametinget er enig i at disse tre målene henger nøye sammen. Dette innebærer at både ressursituasjonen, økonomien i næringen og kulturelle og sosiale forhold må settes i en sammenheng gjennom avtaleverket.

Det vises i stortingsproposisjonen til at reindriften er en liten næring i nasjonal målestokk. For Sametinget er det viktig at det kommer klart frem at reindriften, i en arealmessig sammenheng er en meget stor næring og er en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur.

Forutsigbarhet og forenkling for bruker og forvaltning har vært tatt opp under årets forhandlinger. Sametinget synes dette er et meget viktig punkt som må følges opp blant annet gjennom forskriftsarbeidet til avtalen. Sametinget mener at slike situasjoner som oppstod i fjor høst i forbindelse med forskriftene, bør unngås.

Reindrifftsavtalen er et viktig virkemiddel i styringen av næringen. Sametinget finner det derfor positivt at NRL har ønsket en gjennomgang av systemene rundt avtalen.

Reindrifftsforhandlingene foregår utelukkende på norsk i dag. Sametinget ønsker å rette søkelyset på spørsmålet om bruken av språk under forhandlingene, og ser det som en styrke for forhandlingene om både samisk og norsk blir benyttet. Spørsmålet er både av prinsipiell og praktisk karakter. Den prinsipielle siden grunner i at norsk og samisk er likestilte språk i Norge i dag, og det er da naturlig at reindrifftsforhandlingene foregår på begge språk. Når det gjelder den praktiske siden, vil bruk av begge språk gi partene et bedre utgangspunkt for en felles forståelse omkring de spørsmål som drøftes, samt gi begge parter samme mulighet til å fremme sine synspunkter i forhandlingssituasjonen. Sametinget foreslår overfor avtalepartene

Sign: SS / EKN

at man før forhandlingene starter i desember, avklarer hvorvidt partene finner forslaget interessant.

3 Nærmere om utviklingen i næringen

3.1 Ressurssituasjonen

For å nå Stortingets målsetting om en økonomisk, økologisk og kulturelt bærekraftig reindrift er det satt opp fire hovedutfordringer:

1. Arbeidet med å avbalansere reintallet til beitegrunnet i Finnmark
2. Øke verdiskapningen med grunnlag i kjøtt
3. Sikre beite- og arealgrunnet for næringen
4. Utvikle tiltak for å redusere rovdyrtapene

Tilpasning av reintall i Finnmark

Situasjonen som har oppstått er sammensatt. En side av saken er de natur- og miljømessige hensynene, som selvsagt er sentrale i forhold til det økologiske grunnlaget for reindriften. Dernest har man de samfunnmessige og kulturelle forholdene, da det vil være mange utøvere og familier som blir direkte berørt av situasjonen. Sametinget finner grunn til å understreke at alle disse hensynene må ivaretas i det videre arbeidet med reintallstilpasningen.

I tilknytning til situasjonen som oppstod under årets forhandlinger tok Sametinget opp en rekke reindriftsspørsmål med Regjeringen, og da spesielt med Landbruksdepartementet. Dette fremkommer av Sametingets notater av 21.02.00 og 10.03.00.

Partene valgte å ta spørsmålet om øvre reintall ut av avtaleforhandlingene. Dette er som kjent et lovbasert virkemiddel og er derfor ikke nødvendigvis et forhandlingstema for partene.

Det er bred enighet i Sametinget om at det skal fastsettes et øvre reintall pr driftsenhet. For å tilpasse reintallet til ressurssituasjonen, må man også gå igang med arbeidet med et øvre reintall pr. distrikt. Det er viktig at distriktene deltar aktivt i arbeidet. I arbeidet med fastsettelsen av antall rein pr. driftsenhet, må høyeste antall rein pr. distrikt være avklart. Slik Sametinget vurderer det er disse prosessene omfattende og må gjøres på et faglig bredt grunnlag. Det er viktig at disse to prosessene kommer igang så snart som mulig.

Sametinget viser til at Reindrifststyret 10.mars 1998 har behandlet spørsmålet om fastsettelse av øvre reintall pr. driftsenhet. Sametinget mener at Reindrifststyrets vedtak kan være et utgangspunkt for hvordan prosessen kan gjennomføres.

Når det gjelder vekter og veiing, er Sametinget ikke enig i at dette skal komme inn som lovbaserte tiltak. Derimot kan veiing være avtalebaseret, og da som et kvalitetsforbedrings- og utviklingsverktøy.

I forbindelse med tiltak for å tilpasse reintallet til beitegrunnet, mener Sametinget at det i det prosentvise reduksjonskravet må gis et bunnfradrag på 20 simler.

Sametinget har også foreslått fastsettelse av nye beitetider for å avlaste vinterbeitene, se vedtak i sak 23/99 Reindrifststyrets årsmelding 1998. Dette er tiltak som bør kunne følges opp, der man ivaretar de forslagene som fremkommer i arbeidet med nye distriktsinndelinger.

Sikre beite- og arealgrunnet for næringen

Dette er klart en av de aller største utfordringene man står overfor i reindriften, og det oppfattes som konstruktivt at dette drøftes i proposisjonen.

Sign: SS / EKN

Stortingsproposisjonen gir en god beskrivelse av konsekvensene for reindriften ved inngrep og forstyrrelser i reindriftens områder. Sametinget finner grunn til å understreke at de stadige inngrepene i reindriftens områder er en alvorlig trussel for næringen. Reindriftens rettigheter er sentrale, og det er avgjørende at reindriftens arealer sikres for fremtidige generasjoner.

Sametinget har i sin kontakt med Justisdepartementet angående Samerettsutvalgets mandat påpekt at reindriftens arealer må sikres og at dette må gjenspeiles i mandatet.

Sametinget finner grunn til å vise til at det pågår flere prosesser som er viktige i denne sammenheng der hensynet til reindriftens arealer må ivaretas. Dette gjelder i arbeidet med ny plan- og bygningslov, samt arbeidet i reindrifftslovutvalget. Sametinget er samtidig opptatt av at det skjer en samordning og koordinering i arealsaker der reindriften blir berørt.

Tiltak for å redusere rovdyrtapene

Sametinget ser positivt på at utvikling av tiltak for å redusere rovdyrtapene er en av hovedutfordringene for å nå målet om en bærekraftig reindrift.

Reindriftnæringens tap som følge av den økte rovviltbestanden er spesiell i forhold til øvrige næringer. Dette har sammenheng med at tilskuddsordningene, i motsetning til i jordbruket, er basert på kjøttproduksjon. Det er slaktekrav som må oppfylles for at man har krav på tilskudd. Dette kan være vanskelig å oppnå om man har hatt store tap av dyr til rovvilt. Det som er viktig er å forsøke å få til erstatningsordninger som er tilfredsstillende og som dekker det reelle tap og samtidig er tilpasset den enkelte næring.

Det er i tillegg fortsatt nødvendig å arbeide aktivt for en rovviltpolitikk som fører til at rovviltbestanden blir redusert. Prosessene som er igang på dette området må forseres og tiltakene må settes i verk snarest.

I Innst. S. nr 167 (1999-2000) Innstilling fra næringskomiteen om norsk landbruk og matproduksjon, har komiteen i mai i år uttalt om forvaltningen av de store rovdyrene:

«Komiteen viser til at Stortinget har lagt til grunn en todelt målsetting om at det skal sikres levedyktige bestander av alle de fire store rovviltartene i Norge og at det samtidig skal opprettholdes et aktivt jordbruk med muligheter til å utnytte beiteressursene i utmarka med sau og rein.

Komiteen ber Regjeringen i løpet av år 2000 legge frem for Stortinget en vurdering av situasjonene når det gjelder rovviltskader på bufe og tamrein og en evaluering av forebyggende tiltak så langt. Komiteen ber også om at det blir redegjort nærmere for forvaltningen av ulv.»

Sametinget ser det som positivt at Stortinget tar situasjonen omkring rovviltforvaltningen på alvor og setter dette i sammenheng med de problemene som næringen har på grunn av rovvilttap.

3.2 Den økonomiske situasjonen

Sametinget er bekymret for den økonomiske utviklingen i reindriften.

Sametinget har tidligere fremmet konkrete forslag til kostnadsbesparende tiltak. I den sammenheng vises det til vedtak i sak 23/99 Reindrifftsstyrets årsmelding 1998, der det foreslås sammenslåingen av sommersidaer i de sommerdistrikter hvor det i dag er 2 eller flere driftsgrupper om sommeren. Dette vil kunne redusere infrastruktur og driftskostnader betraktelig.

Sign: SS / EKN

3.3 Markedssituasjonen

Sametinget er positiv til at partene er kommet til enighet og at det tollbaserte importvernet, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold WTO-avtalen setter, skal praktiseres på en måte som sikrer reindriftsnæringen et rimelig vern mot konkurrerende import.

Som tidligere ber Sametinget om at det iverksettes et arbeid som har til formål å gi større forutsigbarhet vedrørende import. Dette arbeidet bør skje i regi av forhandlingspartene. Sametinget vil understreke at en eventuell import skal skje under tilfredsstillende veterinærmessige forhold.

4 Nærmere om reindrifftsavtalen

Sametinget er som tidligere nevnt positiv til økningen av rammen for reindrifftsavtalen på 8 mill kroner, fra 80 mill i fjor til 88 mill kroner i år.

4.3. Utviklings- og investeringstiltak

Det er avsatt kr 38,7 mill til Reindriftens utviklingsfond (RUF) mot kr 32,9 i forrige avtale. En økning av RUF er positiv, og vil gi bedre forutsetninger for å kunne ivareta reindriftens utviklings- og investeringsbehov.

Partene har avsatt kr 5,0 mill til forskning og veiledning i 2000. Nytt i årets avtale er at partene ble enige om å legge ned Reindriftens fagråd. Det vil nå være styret for RUF som fordeler midlene til forskning.

Sametinget vil i år som i tidligere vedtak understreke at forskningsmidlene primært bør rettes mot veiledning og praktisk prosjektrettet forskning knyttet til bedre driftsformer innen næringen.

Grunnforskning på rein og reindrift bør i sterkere grad overlates til etablerte forsknings- og undervisningsinstitusjoner finansiert gjennom Norges forskningsråds programmer.

Ordningsen med innløsning av driftsenheter i tiltaksdistriktene er i år utvidet til å også gjelde driftsenheter fra sommerbeitedistrikter som har høst-, vår- og vinterbeite innen distrikt 17, 18, 30 og 31. Fra Sametingets side anser man ordningen med innløsningstilskudd som et positivt element i reinntallstilpasningen, også utenfor tiltaksdistriktene. Ordningen bør gjelde hele landet. Ordningen er spesielt positiv fordi den er basert på frivillighet. En ordning som dette fordrer imidlertid at man er sikret at reduksjonen i reinntallet som innløsningen medfører, ikke fører til at andre øker sitt reinntall.

Tidligpensjonsordning i reindriften opprettholdes. Sametinget er positiv til at ordningen videreføres, og det bør vurderes nedsettelse av aldersgrensen fra 62 til 57 år. Blant annet håper man at det vil bidra til tidligere generasjonsoverganger i næringen, noe som har betydning for rekrutteringen til reindriften. Sametinget mener at samboere bør ha samme rettigheter som ektefeller i forbindelse med tidligpensjonsordningen.

Det er også i år avsatt 2 mill kroner til Samisk Utviklingsfond for støtte til kombinasjonsnæringer hvor reindriften inngår som en komponent. I proposisjonen forutsettes det at ordningen skal gjelde for hele det samiske reindriftsområdet. Sametinget er tilfreds med dette.

Det gis over RUF mulighet for å få dekket utgiftene til sikring av beiterett. Det er stadige store rettssaker på gang, og ordningen med å dekke utgiftene over RUF gjør at distriktene lettere kan bære den økonomiske belastningen. Dette er Sametinget positiv til. Likevel er det et prinsipielt spørsmål om dekningen av utgiftene til rettssakene skal tas av de midlene som er

Sign: EKN

avsatt til RUF over avtalen. Ventelig vil antallet rettsaker ikke avta. Dersom staten er innstilt på å dekke kostnadene, vil det være naturlig at RUF tilføres ekstra midler, utenfor avtalen.

4.4 Organisasjonstilskudd

Organisasjonstilskuddet til NRL er økt fra 4 mill kroner til 4,8 mill kroner. Sametinget mener økningen til drift av organisasjonen vil gi muligheter for å styrke organisasjonen, noe som vil kunne sikre organisasjonens posisjon i forhandlingene. Sametinget har tatt dette opp med Landbruksdepartementet i notat av 21.2.00, sammen med spørsmålet omkring behovet for NRLs deltakelse i utformingen av forskriftene som gis i medhold av reindrifftsavtalen.

4.5 Velferdsordninger

Sametinget har tidligere etterlyst forslaget om å videreføre avløserordningen over reindrifftsavtalen. Fortsatt er mange utøvere i den situasjon at de ved f.eks. sykdom og svangerskap i liten grad har økonomisk mulighet til å leie inn hjelp for å ivareta sine forpliktelser.

4.6 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

I årets avtale øker ektefellestilskuddet fra kr 25.000 til 50.000. Sametinget er positiv til dette. Imidlertid hadde et rent kvinnetillegg, hvor det forutsettes at det kun er kvinnens inntekt som legges til grunn ved tildelingen vært hensiktsmessig. Man kunne legge opp til en todelt ordning: 1. at de som har et dokumentert eierforhold/-andel i reindrifften automatisk får tilskudd, 2. at de som ikke har et slikt dokumentert eierforhold kan søke om tilskudd.

Som uttalt i tidligere vedtak finner Sametinget det riktig at samboere og ektefeller likestilles innenfor reindrifften som ellers i samfunnet. Sametinget er bekymret for utviklingen, der færre og færre kvinner deltar i reindrifften, og ser behov for at partene kommer fram til flere ordninger som kan bidra til at kvinnene har en reell mulighet til å drive reindrift.

Forholdene i Troms

I slutfasen av årets forhandlinger ble partene, på grunn av de ekstreme snøforholdene i Troms, enige om å nedsette en beredskapsgruppe som har ansvaret for å følge situasjonen. Tilsvarende ordning gjelder for Finnmark. Det er satt av inntil 1 million for beredskapstiltak.

Sametinget er positiv til tiltakene, men mener egenandelen er for stor. I stedet bør det innvilges en dekning på inntil 60 %. Mange av de berørte er utøvere som allerede har en meget anstrengt økonomi og har lidt store tap som er vanskelig å bære.

Det bør i tilknytning til krisesituasjonen i Troms iverksettes følgende tiltak:

- Dispensasjon fra slaktekravene*
- Krav om kalveslakt frafalles
- Opprettelse av krisefond
- Oppbyggingsperiode på 5 år

* Driftsenheter som har oppnådd produksjonstilskudd i løpet av de siste 5 år.

5 Sluttprotokollen fra reindrifftsforhandlingene

Punkt 1 omhandler reindrifftsforvaltningens utgifter til ressursovervåking.

Sign: SS / EKN

Sametinget mener det er bra at partene har besluttet at utgifter til ressursovervåking som er reindrifftsforvaltningens ansvar, skal gå over forvaltningens budsjett. Det er imidlertid mindre heldig at dette tas av rammen til Reindriftens Utviklingsfond. Ressursovervåkingen er et ansvar som påligger forvaltningen, og Reindriftens Utviklingsfonds rammer må ikke skjæres ned som følge av dette.

Sametingets stilling og rolle i reindriftssaker

Sametinget har tidligere tatt opp tingets stilling og rolle i reindriftssaker.

Sametinget er beredt til å ta et større ansvar i forhold til reindriften.

Under reindrifftsforhandlingene har Sametinget observatørstatus på statens side. Sametingets posisjon under forhandlingene har vært tatt opp tidligere, og det er etter tingets oppfatning viktig at dagens ordning tas opp til vurdering. Dette er forhandlinger som føres mellom to parter, staten og NRL vedrørende økonomiske virkemidler til reindriften. Sametinget skal uttale seg om avtalen før den går i Stortinget. Det kan derfor synes som at den mest fornuftige og hensiktsmessige ordningen vil være at Sametinget får en selvstendig observatørrolle, uavhengig av partene.

Sametinget mangler i dag de nødvendige ressurser til å ivareta de funksjoner tinget allerede har i reindriftssaker. Behovet for å ressurser, blant annet til å ivareta saksbehandlingen i reindriftssaker er derfor påkrevet.

Saken avsluttet 26. mai 2000 kl. 12.45.

Sign: SS / EKN

Sak 27/00 Indre-Finnmark distriktsrett

Saken påbegynt 25. mai 2000 kl. 17.45.

I. Dokumenter

- NOU 1999:22 Domstolen i første instans
- Høringsbrev av 14.07.99 fra Justisdepartementet
- Sametingets vedtak i sak 48/99
- Høringsuttalelse av 17.11.99 fra Karasjok kommune
- Høringsuttalelse av 18.11.99 fra Tana kommune
- Høringsuttalelse av 03.02.00 fra Nesseby kommune
- Høringsuttalelse av 23.12.99 fra Porsanger kommune
- Høringsuttalelse av 21.12.99 fra Kautokeino kommune
- Kopi av brev av 23.12.99 fra Karasjok kommune til Justisdepartementet
- Kopi av brev av 24.12.99 fra Tana kommune til Justisdepartementet

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget går inn for at Indre Finnmark distriktsrett lokaliseres til Kárášjohka.

Rådsmedlem Isak Mathis O. Hætta fremmer følgende mindretallsforslag når det gjelder lokalisering av Indre Finnmark distriktsrett:

Sametinget registrer at Strukturutvalget foreslår å lokalisere Indre Finnmark distriktsrett til Kárášjohka.

Saken må ses i større sammenheng enn det utvalget har gjort med hensyn til lokalisering. Spesielt gjelder dette i forhold til samarbeid med Samisk høgskole med tolkeutdanning og utvikling av samisk som rettspråk, Nordisk Samisk institutt med forskning på samisk rettsoppfatning. I tillegg må en ta hensyn til eventuell fremtidig ambulering til hele det samiske område, og da må en særlig ta i betraktning avstanden til Troms, Nordland og Trøndelag. Geografisk nærhet vil dessuten kunne ha stor signaleffekt til Sverige og Finland, slik at også de i større grad vil anerkjenne samenes rettstenkning. Sametinget ser viktigheten av å plassere en domstol til et område som anerkjenner seg som samisk område. På bakgrunn av dette foreslår Sametinget å lokalisere Indre Finnmark distriktsrett til Guovdageaidnu.

Fellesforslag fra AP's, SP's og SVF's sametingsgrupper:

Ut fra en samlet vurdering går Sametinget inn for at Indre Finnmark distriktsrett lokaliseres til Deatnu-Tana.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Sign: SS / EKN

1. Sametingsrådets flertallsinnstilling ble satt opp mot Sametingsrådets mindretallsinnstilling og fellesforslaget. Rådets mindretallsinnstilling fikk 5 stemmer, flertallsinnstillingen 10 stemmer og fellesforslaget 24 stemmer.
2. Sametingsrådets flertallsinnstilling ble satt opp mot fellesforslaget. Fellesforslaget ble vedtatt med 29 stemmer. 10 stemmer ble avgitt til rådets flertallsinnstilling.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2.	Isak Mathis O. Hætta	
3.	Nils Henrik Måsø	Isak Mathis O. Hætta
4.	Jan Atle Samuelsen	
5.	Geir Tommy Pedersen	
6.	Johan Mikkel Sara	Nils Henrik Måsø
7.	Birger Nymo	
8.	Isak Mathis O. Hætta	Nils Henrik Måsø
9.	Per Edvin Varsi	
10.	Olaf Eliassen	
11.	Asbjørg Skåden	
12.	John Henrik Eira	Nils Henrik Måsø
13.	Arvid Skjellhaug	Per Edvin Varsi
14.	Nils O. Nilsen	
15.	Ole Henrik Magga	
16.	Nils Henrik Måsø	
17.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
	Per Solli (til voteringen)	
	Amund Eriksen (til voteringen)	
	Egil Olli (til voteringen)	
	Isak Mathis O. Hætta (til voteringen)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Ut fra en samlet vurdering går Sametinget inn for at Indre Finnmark distriktsrett lokaliseres til Deatnu-Tana.

Saken avsluttet 25. mai 2000 kl. 19.00.

Sign: SS / EKN

Sak 28/00 Strategisk plan for læremiddelutvikling 2001 - 2005

Saken påbegynt 26. mai 2000 kl. 09.00.

I. Dokumenter

- Samisk utdanningsråds vedtak i sak R 21/99 Strategisk plan

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

1.1 Hva er samiske læremidler?

Samiske læremidler kan formelt defineres som lærebøker som krever godkjenning av Sametinget etter reglene for godkjenning for slike læremidler. En slik forståelse dekker bare en begrenset del av de læremidler som bør være tilgjengelige som pedagogiske tilbud i læringsmiljøet. Det må derfor legges til grunn en bredere og mer relevant definisjon av læremidler.

I denne strategiske planen vil samiske læremidler bli forstått som:

- Læremidler utviklet og utgitt til bruk for samiske barn i barnehager, samiske elever i grunnskole og videregående opplæring, herunder spesialundervisning, og deltakere i voksenopplæringstiltak i tilknytning til disse skoleslagene.
- Beskrivelser av samiske forhold i læremidler for alle norske elever, jfr. St meld nr 41 (1996-97) kap 9.4, og Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen, Prinsipp og retningslinjer for opplæringa i grunnskulen.
- Læremidler utgitt på de samiske språk, dvs. nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. Læremidler om samiske forhold eller forhold av betydning for den samiske befolkning, utgitt på norsk eller et annet språk, regnes også med.
- Læremidler, nevnt i foregående punkter, som er utviklet av samiske forfattere eller produsenter. Læremidler, utviklet av andre forfattere eller produsenter, men som oversettes til samisk, kan også omfattes av definisjonen.
- Alle typer læremidler som f.eks. Lærebøker, arbeidsbøker, lærerveiledninger, fjernundervisningsprogram, programvare, kassetter, video, lysbilder, transparenter, plansjer, arbeidsbeskrivelser, modeller og mønstre, spill, leker, kunst- og kulturuttrykk og andre midler for å gjøre samisk kultur synlig i læringsmiljøet.

1.2 Visjon: Styrking og utvikling av samisk språk, kultur og identitet

Visjonen tar utgangspunkt i prinsipper og retningslinjer for opplæringen i grunnskolen etter Det samiske læreplanverket.

Som del av enhetsskolen bygger den samiske skolen på prinsippet om en enhetlig og likeverdig opplæring med utgangspunkt og ståsted i de samiske samfunns egenart og behov. Opplæringen skal ha et innhold og kvalitet som gir grunnleggende kunnskap, levendegjør kulturarven, stimulerer til å ta den samiske kulturen og det samiske språket i bruk og inspirerer barn og

Sign: SS / EKN

unge til å være aktive og skapende mennesker i det samiske og det norske samfunn. Samiske læremidler skal styrke og utvikle samisk språk, kultur og identitet slik at barn og unge utvikles til å være:

- det meningssøkende mennesket
- det skapende mennesket
- det arbeidende mennesket
- det allmenndannede mennesket
- det samarbeidende mennesket
- det miljøbevisste mennesket
- det integrerte mennesket

Visjonen har i stor grad det samme innhold som innledningen i prinsipper og retningslinjer for opplæring etter Det samiske læreplanverket og målene i læreplanens generelle del.

Utvikling av samiske læremidler blir dermed en av de mest sentrale virkemidler for å realisere vesentlige mål for det samiske folk.

2 Samiske læremidler — beskrivelse og behov

2.1 Tilstandsbeskrivelse

Situasjonen for samiske læremidler kan ved starten av denne strategiske planperioden beskrives slik:

2.1.1 Elevtallsutviklingen

Elevtallsutviklingen og dermed etterspørselen etter læremidler er ved begynnelsen av planperioden, dvs. skoleåret 1999/2000, som følger.

- Det er 55 barnehager og avdelinger med samisk tilbud til i alt 644 barn.
- Det er i alt 119 grunnskoler, fordelt på 48 kommuner, som har tilbud om opplæring i og på samisk. I alt 2 347 elever får samisk undervisning.
 - (a) Det er registrert 971 elever med samisk som førstespråk, hvorav 950 på nordsamisk, 21 på lulesamisk og ingen på sørsamisk.
 - (b) Det er 811 elever med samisk som andrespråk, hvorav 711 på nordsamisk, 36 på lulesamisk og 64 på sørsamisk.
 - (c) 559 elever får opplæring i alternativet samisk språk og kultur. 6 elever har samisk som tilvalgsfag.
- Det er i alt 27 videregående skoler som gir samisk undervisning. 468 elever får samisk undervisning, fordelt med:
 - (d) 443 på nordsamisk,
 - (e) 17 på lulesamisk og
 - (f) 8 på sørsamisk.

De private videregående skolene er ikke med i disse tallene. I tillegg har flere skoler elever tilknyttet arbeidsmarkedsopplæring.

Elevtallsutviklingen viser at det ligger et stort potensiale for økning av elever som velger å få opplæring i samisk. Det er grunn til å tro at elever som tar samisk som andrespråk og samisk språk og kultur vil vise en størst økning i de kommende årene. I samisk som førstespråk er det

Sign: SS / EKN

grunn til å tro at det ikke vil være stor økning.

Det må imidlertid understrekes at arbeidet med å utvikle læremidler på et fagområde eller innen et utdanningsnivå i prinsippet vil være det samme enten brukergruppen består av 10 eller 1 000 elever. Elevtallsutviklingen blir dermed bare er en av flere faktorer som innvirker på utviklingsarbeidet.

2.1.2 Dekningsgraden

Dekningsgraden på de ulike utdanningsnivåer og fagområder er langt fra tilfredsstillende. Alle tre nivåer: Barnehage, grunnskole og videregående opplæring har fått nye læreplaner eller rammeplan som krever utvikling av nye og omarbeiding av gamle læremidler.

Ved starten av denne planperioden er læremiddeldekningen slik for *grunnskolen, nordsamisk*:

Fag	Småskoletrinnet				Mellomtrinnet			Ungdomstrinnet		
	1. kl	2. kl	3. kl	4. kl	5. kl	6. kl	7. kl	8. kl	9. kl	10. kl
Samisk 1. språk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samisk 2. språk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samisk språk og kultur	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Norsk for samiske elever	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samfunnsfag	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
KRL-faget	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Duodji	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Matematikk	■	*	*	*	■	■	■	■	■	■
Heimkunnskap	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Natur- og miljøfag	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Musikk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

* Oversettelse er igangsatt og bøker vil foreligge før 1. august 2001.

Elevbok

Temahefte

Oversettelse, tilrettelegging

Ved starten av denne planperioden er læremiddeldekningen slik for *grunnskolen, lulesamisk*:

Sign: SS / EKN

Fag	Småskoletrinnet				Mellomtrinnet			Ungdomstrinnet		
	1.kl	2.kl	3.kl	4.kl	5.kl	6.kl	7.kl	8.kl	9.kl	10.kl
Samisk 1. språk		■	■		■	■	■			
Samisk 2. språk								■	■	■
Samisk språk og kultur										
Norsk for samiske elever										
Samfunnsfag	■	■	■	■	■	■	■			
KRL-faget		■	■	■						
Duodji										
Matematikk										
Heimkunnskap	■	■	■	■						
Natur- og miljøfag	■	■	■	■	■	■	■			
Musikk	■	■	■	■	■	■	■			

Elevbok

Temahefte

Oversettelse, tilrettelegging

Ved starten av denne planperioden er læremiddeldekningen slik for *grunnskolen, sørsamisk*:

Fag	Småskoletrinnet				Mellomtrinnet			Ungdomstrinnet		
	1 kl	2 kl	3 kl	4 kl	5 kl	6 kl	7 kl	8 kl	9 kl	10 kl
Samisk 1. språk										
Samisk 2. språk	■	■	■	■	■	■	■			
Samisk språk og kultur										
Norsk for samiske elever										
Samfunnsfag										
KRL-faget										
Duodji										
Matematikk										
Heimkunnskap										
Natur- og miljøfag										
Musikk										

Sign: SS / EKN

Elevbok

Temahefte

Oversettelse, tilrettelegging

2.1.3 Igangværende prosjekter

Sametinget har ved begynnelsen av denne planperioden i alt 128 læremiddelprosjekter på gang for barnehage, grunnskole og videregående skole. For 34 av disse prosjektene har Sametinget prosjektansvaret, mens forlagene har prosjektansvaret for resten, dvs. 94 prosjekter. Noen av disse prosjektene er i produksjonsfasen, hvilket innebærer at de ferdigstilles i 1999/2000.

Høsten 1995 ble det satt i gang et prosjekt som har til hensikt å skaffe til veie samiske filmprogram som kan brukes som læremidler. I samarbeid med NRK Undervisningsredaksjonen, NRK Sámi Radio og Norsk Filminstitutt har det i løpet av fire år skaffet blitt skaffet til veie 380 program fordelt på 230 videokassetter som kan lånes ut til skoler og barnehager.

2.1.4 Forfattersituasjonen

Forfattersituasjonen er bekymringsfull. Til tross for høyere forfatterstøtte og forskjellige rekrutteringstiltak, bl.a forfatterverksteder, har en ikke maktet å bygge opp en større kjerne av stabile forfattere. Situasjonen er noe lettere mht. dekning av behovet for oversettelser og tilrettelegging.

2.1.5 Forlagssituasjonen

Forlagskapasiteten er ikke god nok idet de to samiske forlagene ikke har kapasitet til å produsere læremidler i takt med behovet. Norske forlag prioriterer i liten grad utgivelse av samiske læremidler på grunn av manglende lønnsomhet.

2.1.6 Progresjon i læremiddelutviklingen

Læremiddelutviklingen fra ide og plan til utgivelse og anvendelse, forutsetter at alle ledd samvirker og medvirker til flyt i prosessen. Progresjonen i læremiddelutviklingen er blitt betraktelig bedre, sammenlignet med situasjonen for noen år siden. Sametinget har egne prosjektkonsulenter med ansvar for de enkelte prosjekter, noe som har ført til at prosessen går raskere, samtidig som kvaliteten på oppfølgingen har blitt bedre.

2.2 utfordringer og behov

Ved starten av planperioden for denne strategiske planen kan utfordringene og behovene kort beskrives slik:

2.2.1 Gjennomføring av det samiske læreplanverket i grunnskolen

Fremdeles vil det å skaffe ordinære læremidler til *gjennomføringen av det samiske læreplanverket i grunnskolen* være den største utfordringen og representere de største behovene. Mye gjenstår, noe som også framgår av tilstandsbeskrivelsen i foregående punkt.

2.2.2 Ikrafttredelse av ny opplæringslov

Ny opplæringslov fastslår den individuelle retten til opplæring i samisk. Dette vil medføre en økning i antallet elever over hele landet med samisk som andrespråk eller med faget samisk

Sign: SS / EKN

kultur og språk. Her er det både behov for tradisjonelle læremidler, men også for utvikling av ulike fjernundervisningsmetoder, siden lærersituasjonen de fleste steder hvor det er få elever som ønsker samisk vil være svært vanskelig.

2.2.3 Utvikling av spesialpedagogiske læremidler

Utvikling og produksjon av *spesialpedagogiske læremidler* for samiske brukere står sentralt i den kommende perioden. Det tenkes her både på ordinære spesialpedagogiske læremidler for de enkelte vanskeområdene, men særlig på multifunksjonelle læremidler. De multifunksjonelle læremidlene kan inneholde mange ulike komponenter og tilpasninger i lyd, bilde og tekst, og fremstår ikke nødvendigvis som ett produkt.

Det vil være helt sentralt at utviklingen av spesialpedagogiske læremidler for samiske elever blir en del av realiseringen av en nasjonal plan og strategi for spesialpedagogiske læremidler.

2.2.4 Gjennomføring av kompetansereformen

Kompetansereformen, med økt vekt på etter- og videreutdanning for voksne, vil kreve et betydelig løft mht. læremidler tilpasset denne aldersgruppen. Selv om en konsentrerer seg om læremidler tilknyttet fagkretsen i grunnskole og videregående opplæring, jfr punkt 1.1, vil en her stå overfor en betydelig utfordring.

2.2.5 Systematikk i planlegging, utvikling og oppfølging av læremiddelproduksjonen

Selv om det er gjort store forbedringer mht. organisering og gjennomføring av læremiddelutvikling og læremiddelproduksjon gjenstår mye. Generelt vil det være nødvendig med en større grad av *systematikk i planlegging, utvikling og oppfølging av produksjonen*.

Et viktig del av denne økte systematikken vil være å få i gang forskningsvirksomhet knyttet til evaluering av bruken av læremidler og til hele læremiddelutviklingsprosessen.

Videre vil det være nødvendig å styrke veiledningsaktiviteten overfor både forfattere og forlag. I denne sammenheng må bruken av konverteringsressursen for samiske lærere trekkes inn i vurderingen sammen med bedre organisering av forfattere i team med sterkere oppfølging og bedre veiledning.

2.2.6 Omlegging av hovedmønsteret for typer læremidler

Det vil også være nødvendig å vurdere en *omlegging av hovedmønsteret for hvilke typer læremidler som bør utvikles* innen et fagområde. Hittil har en satset på å utvikle en omfattende elevbok som hovedtiltak for å dekke lærestoffet. Dette har vist seg å være en komplisert og tidkrevende prosess, hvor det går relativt lang tid fra oppstart av utviklingsarbeidet til læreboka foreligger.

En omlegging i retning av *større satsing på temahefter* vil kunne innebære muligheter til større grad av parallellproduksjon av læremidler på nord-, lule- og sørsamisk og raskere dekning av det aktuelle lærestoffet i et fag. Temaheftene kan knyttes konkret til læreplanenes opplæringsmål og på den måten svare bedre til intensjonene i både Reform-94 og Reform-97 om at læreplanene og ikke læreboka skal være styrende for opplæringen. Det må imidlertid være en forutsetning at temaheftene både i form og innhold blir kvalitativt høyverdige produkter og ivaretar nye opplæringsformer som f.eks. språkbud.

Sign: SS / EKN

2.2.7 Utvikling av nettbaserte løsninger for formidling av læremidler

Også når det gjelder metoder for formidling av læremidler bør det foregå en utvikling. Spesielt vil det være viktig å legge til rette for *utvikling av nettbaserte løsninger* hvor læremidler formidles til skolene via internett. I første omgang vil dette sannsynligvis være mest aktuelt som metode for å formidle ordlister, faktabøker og oppslagverk, pedagogisk programvare og temahefter. Etter hvert som en får erfaring kan metoden utvides til å omfatte mer omfattende bøker.

2.2.8 Veiledning

Sametinget vil i planperioden ta initiativ til kompetanseoppbygging i tilknytning til samisk læremiddelutvikling, bl.a. gjennom seminarer og veiledning av forfattere, forlag og andre aktører.

3 Samiske læremidler — rammer og regler

3.1 Regler for godkjenning

Regler for godkjenning av samiske lærebøker ble fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 19. september 1985.

Reglene omfatter godkjenning av samiske lærebøker og samiske brevkurs for grunnskole og videregående opplæring samt for opplæring etter lov om voksenopplæring.

Med lærebøker menes alle trykte læremidler som produseres for samiske elever som dekker vesentlige deler av et fags lærestoff eller kurs, og som elevene regelmessig skal bruke. Trykte læremidler som omfatter en mindre del av lærestoffet omfattes også av ordningen når disse utgis med offentlig støtte.

Ved vurdering av om godkjenning kan gis skal det innhentes uttalelser fra flere instanser i tillegg til at Sametinget selv skal vurdere læremidlet.

Godkjenningen er tillagt Sametinget, men avgjørelser kan påklages til departementet. Ordlister skal godkjennes av Samisk språkråd.

3.2 Institusjonelle rammer

Sametinget samhandler i sitt utviklingsarbeid med en lang rekke instanser, bl.a:

- Forfattere og prosjektmedarbeidere
- Skoler og skoleadministrasjonen i kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk
- Samiske forlag og andre forlag
- NRK/Sámi Radio
- Produksjonsmiljøer for video o.l.
- Samiske kunstnere og kulturinstitusjoner
- Samiske skoleråd i Sverige og Finland
- Nasjonalt senter for læring og utvikling
- Statens utdanningskontorer, særlig i Finnmark, Troms og Nordland
- Nordisk samisk institutt

Sign: SS / EKN

- Samisk høgskole
- Samiske lærerorganisasjoner

3.3 Ressurser

Ressursene til utvikling og produksjon av samiske læremidler kommer i alt vesentlig fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Tildelingen skal dekke læremidler til både grunnskole og videregående opplæring innen alle de tre samiske språkgruppene.

Tildelingen har i årene før denne planens virkeperiode ligget på et nivå fra 8 til 11 millioner pr år.

Størrelsen på tildelingen har i stor grad vært begrunnet med det økte behovet for samiske læremidler knyttet til gjennomføringen av henholdsvis Reform-94 og Reform-97.

I tillegg til midlene fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet foreligger disse mulighetene til finansiering av læremiddelutvikling:

- Barne- og familiedepartementet, til læremidler for barnehagene
- Statens utdanningskontorer, til FoU-arbeid
- Samordningsrådet for Finnmark utdanningsregion (SUFUR), til læremidler for voksenopplæring.
- Samiske skoleråd i Sverige og Finland, for samproduksjoner

4 Samiske læremidler — profil og prioritering 2001-2005

4.1 Hovedstrategi: Konsentrert satsing

Det har vært et hovedmål de siste årene at samiske og norske elever skal ha et likeverdig læremiddeltilbud. I særlig grad har læremidler for grunnskolen og bøker i samisk språk vært prioritert.

Videre har det vært lagt til grunn at eleven og elevens behov skal settes i sentrum. Det vil si at mindre vekt har blitt lagt på lærerveiledninger og hjelpebøker for lærere.

I virkeperioden til forrige strategiske plan, perioden 1996-2000, ble hovedstrategien lagt om fra bred satsing til *konsentrasjon og stram prioritering*. Dette har vist seg å være en riktig og effektiv strategi.

For denne planens virkeperiode, perioden 2001-2005, vil derfor samme strategi bli fulgt. Det vil si at det innenfor de tilgjengelige ressursene vil bli *en konsentrert innsats rundt utvalgte prosjekter*.

Et vesentlig argument for en konsentrert innsats er de klare begrensningene som ligger i kompetanse og kvalitet på utviklingsiden. En for sterk spredning på for mange prosjekter vil senke framdriften og redusere kvaliteten.

4.2 Profil og prioritering 2001-2005

4.2.1 Vektlegging av satsing på de ulike samiske språkgruppene

I planperioden vil det bli satset på utvikling og produksjon av læremidler innen alle de tre samiske språkgruppene.

Sign: SS / EKN

Den største satsingen vil bli knyttet til utvikling og produksjon av læremidler i og på nordsamisk.

På lulesamisk og sørsamisk velges en strategi hvor hovedmålet er en vitalisering og videreutvikling av språket. Satsingen for disse to språkgruppene vil derfor i stor grad konsentreres om læremidler i samisk språk, men med endel andre utvalgte prosjekter.

Det vil bli lagt til rette for kapasitetsøkende tiltak i lulesamisk og sørsamisk område, bl.a. gjennom rekruttering av nye forfattere.

4.2.2 Språkpolitiske prioriteringer

I planperioden vil Sametingets organer prioritere språkutviklingsarbeid. Det satses på at Sametingets termgrupper og språkdata-basen kan yte service i utvikling av læremidler.

Det må utvikles en politikk for språket i læremidlene. Det aksepteres at internasjonale faguttrykk i visse tilfeller benyttes uten at det utvikles spesifikke samiske termer.

4.2.3 Fordeling på utdanningsnivå

Høyeste prioritet i planperioden gis til utvikling av *læremidler for grunnskolen*. Så vidt mye gjenstår før læremidler tilpasset de nye læreplanene er utviklet at dette fremdeles må ta en betydelig del av de tilgjengelige utviklingsressursene.

Innen grunnskolen vil det bli satset sterkest på utvikling av *læremidler til mellomtrinnet*.

Innen nærmere bestemte fagområder, se pkt 4.2.4, satses det på å *følge opp læreplanene i videregående opplæring*.

Høy prioritet gis i planperioden til utvikling av *spesialpedagogiske læremidler*, herunder multifunksjonelle læremidler, for alle utdanningsnivåene. I begynnelsen av perioden vil imidlertid hovedvekten legges på oppbygging av kompetanse og kapasitet.

På barnehageområdet er det stor mangel på læremidler tilpasset samiske barnehager. Det må derfor satses på utgivelse av *ulike læremidler tilpasset samiske barnehager*, veiledning og oppfølging av barnehager og kommuner, seminar for de samiske barnehagene og utviklingsarbeid i barnehagene.

Som et ledd i gjennomføring av kompetansereformen prioriteres utvikling av *spesielle læremidler for voksne*. Satsingen avgrenses til fagområder innenfor grunnskole og videregående opplæring. Øvrige fagområder defineres utenfor denne planens virkeområde.

Utvikling av læremidler for høyere utdanning defineres utenfor denne planens virkeområde med unntak for lærerveiledninger utviklet for bruk i grunnskolen som også kan anvendes i lærerutdanningen.

4.2.4 Fordeling på fagområder og utdanningsnivåer

Høyeste prioritet gis til utvikling av *læremidler i samisk språk og innen fagområder hvor det samiske innholdet står sentralt*. Dette gjelder på alle utdanningsnivåer. På andre fagområder, spesielt i videregående opplæring, aksepteres i større grad læremidler på norsk eller annet språk, f.eks engelsk.

Oversettelser, kombinert med tilrettelegging og bearbeiding, aksepteres på områder hvor dette er aktuelt, f.eks i matematikk. Der hvor det er aktuelt benyttes eksisterende IT-program som basis for oversettelser.

Sign: SS / EKN

For grunnskolens vedkommende har følgende fagområder høyeste prioritet på *nordsamisk*:

- Kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering for mellomtrinnet og ungdomstrinnet
- Samisk som andrespråk. Lærebøker og temahefter for 9. og 10. klasse
- Oversetting og tilpasning av matematikklæremidler for hele grunnskolen
- Norsk for elever med samisk som førstespråk for mellomtrinnet
- Temahefter i samfunnsfag, spesielt om samiske forhold
- Lærebøker og temahefter i natur- og miljøfag for ungdomstrinnet, spesielt om samiske og lokale forhold
- Temahefter i musikk

På *lulesamisk* prioriteres i tillegg til bøker i samisk som førstespråk temahefter som kan brukes i samisk som andrespråk, samisk språk og kultur, *duodji*, heimkunnskap og musikk.

På *sørsamisk* prioriteres grunnbøker for elevene i samisk språk. I tillegg utvikles temahefter, spesielt om samiske forhold.

For alle tre hoveddialektene legges det større vekt på utvikling av *IKT-læremidler*.

Sametinget vil bidra til at det opprettes et samisk nettsted.

For *videregående opplæring* følges den prioritering for utvikling av læremidler for de ulike fag som er nærmere beskrevet i avsnitt 5.2.4.

I begynnelsen av planperioden vil det bli utarbeidet en egen plan for utvikling av *spesialpedagogiske læremidler for perioden 2001 – 2004*. I denne planen vil prioritering av utvikling av spesialpedagogiske læremidler bli fastlagt.

4.2.5 Fordeling på type læremidler

I planperioden satses det på følgende fordeling på ulike typer læremidler:

- Innen de ulike fagområdene vil det bli satset på *en kombinasjon av lærebøker og temahefter*, men hvor temahefter etterhvert gis større plass, jfr. avsnitt 2.2.6. Sammen med læreplanen og de metodiske veiledningene representerer dette det nødvendige minimum av tilbud.
- I tillegg til denne kjernen av lærebøker og temahefter utvikles det ut fra behov og ressurser *et variert spekter av læremidler* som faktabøker, arbeidsbøker, ordbøker, ulike integrerte læremidler, audiovisuelle hjelpemidler, video etc.

Temahefter lages samtidig for alle tre språkgrupper, med felles illustrasjoner og bilder. Også norske, nordiske og internasjonale samproduksjoner av temahefter benyttes der det er mulig.

For video og multimedialæremidler benyttes dubbing i stor grad for å sikre at samisk språk blir brukt aktivt i moderne sammenhenger.

Faktabøker og leksika oversettes og utvikles ikke separat.

4.2.6 Vektlegging mellom egenproduksjon og oversettelser

Hovedvekten legges i planperioden på *egenproduksjoner på samisk*.

Behovet for oversettelser, kombinert med tilrettelegging, ses i forhold til målet om reell

Sign: SS / EKN

tospråklighet. Som en følge av dette aksepteres i større grad at et læremiddel enten foreligger på samisk eller norsk, evt. på engelsk. Dette gjelder særlig i videregående opplæring.

4.2.7 Vektlegging av samarbeidsrelasjoner

Det nordiske samarbeidet med *samiske skoleråd i Sverige og Finland* styrkes, og knyttes til konkrete utviklingsprosjekter.

Samarbeidet med *Nasjonalt senter for læring og utvikling* utvikles videre, særlig innen læremiddelforskning og effektivisering av utviklingsprosessen.

Samisk høyskole trekkes inn i et samarbeid, spesielt knyttet til kompetanseutvikling og utvikling av konkrete læremidler.

Samisk språkråd benyttes i økende grad i terminologiutvikling og språklig granskning.

Arbeidsdelingen mellom Sametinget og *forlagene* videreutvikles. Dette betyr at forlagene gis større ansvar for hele læremiddelutviklingsprosessen og at Sametingets rolle i større grad knyttes til planlegging, overordnet prosjektstyring, veiledning, kvalitetssikring, kompetanseutvikling og evaluering.

Antall forlag som gis slike oppgaver søkes utvidet.

Det arbeides med en videreutvikling av kontraktsformene slik at en sterkere oppfølging av forlagene blir mulig.

Når det gjelder oversettelser av faglitteratur til videregående opplæring bør en også etter hvert utvikle et tettere samarbeid med forlag i andre nordiske land.

4.2.8 Kvalitets- og kompetansesatsing

I planperioden satses det på videreutvikling av følgende tiltak:

- Rekrutterings-, stimulerings- og kompetansehevingstiltak overfor forfattere
- Overordnet prosjektstyring og oppfølging overfor forlag
- Organisasjons- og kompetanseutvikling innad i Sametinget
- Brukerundersøkelser og evalueringer.

5 Samiske læremidler - omfang på satsing 2001-2005

5.1 Læremidler for barnehagene

Sametinget vil årlig sette av ressurser til utvikling av samiske læremidler for barnehager.

5.2 Omfang av satsing på læremidler innen rammen for midler fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet

Det legges til grunn at den årlige tildelingen av midler til samisk læremiddelutvikling fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet som et minimum bør være på kr 14 000 000 2000-kroner.

For hele planperioden, årene 2001 til 2005, betyr dette *kr 70 000 000*.

Med en konsentrert satsing og konkret prioritering som beskrevet i de foregående punkter vil

Sign: SS / EKN

dette innebære følgende utvikling og produksjon av samiske læremidler:

5.2.1 Læremidler for grunnskolen, nordsamisk

Innenfor rammene vil det bli utviklet og produsert følgende læremidler for *grunnskolen, nordsamisk*:

- Elevbok i samisk som førstespråk for 7. klasse
- Elevbok i samisk som andrespråk for 9. og 10. klasse
- Elevbok i norsk for samiske elever for 5., 6. og 7. klasse
- Elevbok i samfunnsfag for 7. og 10. klasse
- Elevbok i KRL-faget for 5., 6. og 7. klasse
- Temahefter i KRL-faget for 8., 9. og 10. klasse
- Oversettelse og tilrettelegging av læremidler i matematikk for 2. til 10. klasse
- Temahefter i musikk for 2. til 10. klasse

Ved slutten av planperioden vil dette gi følgende dekning mht. læremidler for *grunnskolen, nordsamisk*:

Fag	Småskoletrinnet				Mellomtrinnet			Ungdomstrinnet		
	1 kl	2 kl	3 kl	4 kl	5 kl	6 kl	7 kl	8 kl	9 kl	10 kl
Samisk 1. språk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samisk 2. språk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samisk språk og kultur	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Norsk for samiske elever	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samfunnsfag	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
KRL-faget	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Duodji	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Matematikk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Heimkunnskap	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Natur- og miljøfag	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Musikk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Elevbok

Temahefte

Oversettelse, tilrettelegging

Sign: SS / EKN

5.2.2 Læremidler for grunnskolen, lulesamisk

Innefor rammene vil det bli produsert følgende læremidler for *grunnskolen, lulesamisk*:

- Temahefte i samisk som førstespråk for 1. klasse
- Elevbok i samisk som førstespråk for 2., 9. og 10. klasse
- Temahefter i samisk som andrespråk for 1. til 7. klasse
- Elevbok i samisk språk og kultur for 2. til 7. klasse
- Temahefter i norsk for samiske elever for 1. til 10. klasse
- Temahefter i samfunnsfag for 8. til 10. klasse
- Temahefter i duodji for 1. til 7. klasse
- Temahefter i heimkunnskap for 5., 6. og 7. klasse
- Temahefter i natur- og miljøfag for 8., 9. og 10. klasse
- Temahefter i musikk for 8., 9. og 10. klasse

Ved slutten av planperioden vil dette gi følgende dekning mht. læremidler for *grunnskolen på lulesamisk*:

Fag	Småskoletrinnet				Mellomtrinnet			Ungdomstrinnet		
	1 kl	2 kl	3 kl	4 kl	5 kl	6 kl	7 kl	8 kl	9 kl	10 kl
Samisk 1. språk	■									
Samisk 2. språk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samisk språk og kultur	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Norsk for samiske elever	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samfunnsfag	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
KRL-faget	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Duodji	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Matematikk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Heimkunnskap	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Natur- og miljøfag	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Musikk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Elevbok

Temahefte

Oversettelse, tilrettelegging

5.2.3 Læremidler for grunnskolen, sørsamisk

Sign: SS / EKN

Innefor rammene vil det bli produsert følgende læremidler for *grunnskolen, sørsamisk*:

- Elevbok i samisk som andrespråk for 8., 9. og 10. klasse
- Temahefter i samisk språk og kultur for 1. til 7. klasse
- Temahefter i duodji for 1. til 7. klasse
- Temahefter i heimkunnskap for 1. til 7. klasse
- Temahefter i musikk for 1. til 7. klasse

Ved slutten av planperioden vil dette gi følgende dekning mht. læremidler for *grunnskolen, sørsamisk*:

Fag	Småskoletrinnet				Mellomtrinnet			Ungdomstrinnet		
	1 kl	2 kl	3 kl	4 kl	5 kl	6 kl	7 kl	8 kl	9 kl	10 kl
Samisk 1. språk										
Samisk 2. språk										
Samisk språk og kultur										
Norsk for samiske elever										
Samfunnsfag										
KRL-faget										
Duodji										
Matematikk										
Heimkunnskap										
Natur- og miljøfag										
Musikk										

Elevbok

Temahefte

Oversettelse, tilrettelegging

5.2.4 Læremidler for videregående opplæring

Innen rammene vil det bli produsert læremidler *i prioritert rekkefølge* for disse fagene i *videregående opplæring, nordsamisk*:

- (1) Samisk
- (2) Duodji
- (3) Reindrifsfag
- (4) Samisk musikk
- (5) Historie VK II
- (6) Samfunnslære

Sign: SS / EKN

- (7) Samisk kulturkunnskap
- (8) Kroppsøvning
- (9) Religion
- (10) Naturfag
- (11) Samisk som studieretningsfag i økonomisk/administrative fag
- (12) Markedsføring
- (13) Forvaltningslære

5.3 Omfang av satsing med ekstra midler fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet

Med midler fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet ut over kr 70 000 000 i planperioden vil det være mulig å utvikle/profusere:

- Læremidler for voksne innen grunnskolen og videregående opplærings fagområder
- Brukerundersøkelser og evalueringer.

5.4 Omfang av satsing på spesialpedagogiske læremidler

Utvikling av spesialpedagogiske læremidler forutsettes dekket ved egen bevilgning. For år 2000 er det satt av kr 1 700 000.

Det vises også til avsnitt 4.2.4 hvor det informeres om at det bli utarbeidet en egen plan for utvikling av *spesialpedagogiske læremidler for perioden 2001 – 2005*. I denne planen vil prioritering av utvikling av spesialpedagogiske læremidler bli fastlagt.

Forslag 1, representant Magnhild Mathisen, AP's sametingsgruppe:

2.2.1 tilleggforslag 2. setning

Som en start på et nettverksarbeid innenfor de 6 kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk, er det viktig å satse på at det skapes nettverksarenaer for lærere som arbeider i grunnskolen.

2.2.4 tillegg til første setning kompetansereformen

Det må søkes samarbeid med språksentrene som er etablert. I dag finnes det også nyere metoder for språkopplæring, som også bør bearbeides mer for bruk for voksne.

4.2.3 Tilleggforslag side 10 3. avsnitt

Det må derfor satses på utgivelse av ulike læremidler tilpasset samiske barnehager, veiledning og oppfølging av barnehager og kommuner, seminar for de samiske barnehagene, samt veilede morsmålstrenerne og utviklingsarbeid i barnehagene.

4.2.3 Nytt 4. avsnitt

Sametinget bør også legge til rette for at det skapes nye arenaer for samarbeid, slik at det utformes ulike læremidler tilpasset barnehagene.

4.2.4 Tillegg nytt prikk punkt

Sametinget ber Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet sammen med Kommunal- og regionaldepartementet anskaffe boka «Samene i Norge» av Marit Myrvoll til alle landets grunnskoler. Dette for å oppfylle St. meld. nr. 41 (1996-97).

Sign: SS / EKN

Forslag 2, representant Roger Pedersen, SVF's sametingsgruppe:

Tillegg til pkt. 2.1.4. siste setning:

.....oversettelser og tilrettelegging i nordsamisk område, mens den er meget prekær i lule- og sørsamisk område.

Pkt. 4.2.4

Siste setning første avsnitt strykes.

Pkt. 4.2.6.

Tillegg til 1. setning.

.....egenproduksjon på samisk, samt oversettelser til de forskjellige samiske skriftspråk.

Stryke siste avsnitt og erstattes med følgende:

Behovet for oversettelser av læremidler aksepteres i større grad, for å nå målet om reell tospråklighet.

Forslag 3, representant Asbjørg Skåden, NSR's sametingsgruppe:

Punkt 2.1.5 strykes og erstattes med følgende:

«Forlagskapasitetene er ikke god nok i det de samiske forlagene oppgir at de ikke har økonomi og dermed ikke utgivelseskapasitet til å produsere læremidler i takt med behovet. Norske forlag prioriterer i liten grad utgivelse av samiske læremidler på grunn av manglende lønnsomhet i det enkelte prosjekt.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

- Forslag 1, pkt. 4.2.4, ble oversendt Sametingsrådet.
- Forslag 2, pkt. 2.1.4, ble oversendt Sametingsrådet.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 3 ble enstemmig vedtatt.
2. Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.
3. Forslag 2, pkt. 4.2.4, ble forkastet mot 3 stemmer.
4. Forslag, pkt. 4.2.6, ble forkastet mot 14 stemmer.
5. Sametingsrådets innstilling, unntatt allerede vedtatte endringer, ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ragnhild Nystad, saksordfører	
2.	Magnhild Mathisen	
3.	Ove Johnsen	

Sign: SD / EKN

4.	Asbjørg Skåden	
5.	Per Edvin Varsi	
6.	Ragnhild Nystad	
7.	Olaf Eliassen	
8.	Per Solli	Ragnhild Nystad Berit Ranveig Nilssen Per Solli
9.	Ole Henrik Magga	Per Edvin Varsi Ole Henrik Magga
10.	Nils O. Nilsen	Ragnhild Nystad Per Solli Nils O. Nilsen
11.	Asbjørg Skåden	
12.	Magnhild Mathisen	
13.	Ove Johnsen	
14.	Ragnhild Nystad, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

1.1 Hva er samiske læremidler?

Samiske læremidler kan formelt defineres som lærebøker som krever godkjenning av Sametinget etter reglene for godkjenning for slike læremidler. En slik forståelse dekker bare en begrenset del av de læremidler som bør være tilgjengelige som pedagogiske tilbud i læringsmiljøet. Det må derfor legges til grunn en bredere og mer relevant definisjon av læremidler.

I denne strategiske planen vil samiske læremidler bli forstått som:

- Læremidler utviklet og utgitt til bruk for samiske barn i barnehager, samiske elever i grunnskole og videregående opplæring, herunder spesialundervisning, og deltakere i voksenopplæringstiltak i tilknytning til disse skoleslagene.
- Beskrivelser av samiske forhold i læremidler for alle norske elever, jfr. St. meld. nr. 41 (1996-97) kap 9.4, og Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen, Prinsipp og retningslinjer for opplæringa i grunnskulen.
- Læremidler utgitt på de samiske språk, dvs. nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. Læremidler om samiske forhold eller forhold av betydning for den samiske befolkning, utgitt på norsk eller et annet språk, regnes også med.
- Læremidler, nevnt i foregående punkter, som er utviklet av samiske forfattere eller produsenter. Læremidler, utviklet av andre forfattere eller produsenter, men som oversettes til samisk, kan også omfattes av definisjonen.
- Alle typer læremidler, som f.eks. Lærebøker, arbeidsbøker, lærerveiledninger, fjernundervisningsprogram, programvare, kassetter, video, lysbilder, transparenter, plansjer, arbeidsbeskrivelser, modeller og mønstre, spill, leker, kunst- og kulturuttrykk og andre midler for å gjøre samisk kultur synlig i læringsmiljøet.

1.2 Visjon: Styrking og utvikling av samisk språk, kultur og identitet

Sign: SS / EKN

Visjonen tar utgangspunkt i prinsipper og retningslinjer for opplæringen i grunnskolen etter Det samiske læreplanverket.

Som del av enhetsskolen bygger den samiske skolen på prinsippet om en enhetlig og likeverdig opplæring med utgangspunkt og ståsted i de samiske samfunns egenart og behov. Opplæringen skal ha et innhold og kvalitet som gir grunnleggende kunnskap, levendegjør kulturarven, stimulerer til å ta den samiske kulturen og det samiske språket i bruk og inspirerer barn og unge til å være aktive og skapende mennesker i det samiske og det norske samfunn. Samiske læremidler skal styrke og utvikle samisk språk, kultur og identitet slik at barn og unge utvikles til å være:

- det meningssøkende mennesket
- det skapende mennesket
- det arbeidende mennesket
- det allmenndannede mennesket
- det samarbeidende mennesket
- det miljøbevisste mennesket
- det integrerte mennesket

Visjonen har i stor grad det samme innhold som innledningen i prinsipper og retningslinjer for opplæring etter Det samiske læreplanverket og målene i læreplanens generelle del.

Utvikling av samiske læremidler blir dermed en av de mest sentrale virkemidler for å realisere vesentlige mål for det samiske folk.

2 Samiske læremidler — beskrivelse og behov

2.1 Tilstandsbeskrivelse

Situasjonen for samiske læremidler kan ved starten av denne strategiske planperioden beskrives slik:

2.1.1 Elevtallsutviklingen

Elevtallsutviklingen og dermed etterspørselen etter læremidler er ved begynnelsen av planperioden, dvs. skoleåret 1999/2000, som følger:

- Det er 55 barnehager og avdelinger med samisk tilbud til i alt 644 barn.
- Det er i alt 119 grunnskoler, fordelt på 48 kommuner, som har tilbud om opplæring i og på samisk. I alt 2 347 elever får samisk undervisning.
 - (a) Det er registrert 971 elever med samisk som førstespråk, hvorav 950 på nordsamisk, 21 på lulesamisk og ingen på sørsamisk.
 - (b) Det er 811 elever med samisk som andrespråk, hvorav 711 på nordsamisk, 36 på lulesamisk og 64 på sørsamisk.
 - (c) 559 elever får opplæring i alternativet samisk språk og kultur. 6 elever har samisk som tilvalgsfag.
- Det er i alt 27 videregående skoler som gir samisk undervisning. 468 elever får samisk undervisning, fordelt med:
 - (d) 443 på nordsamisk,
 - (e) 17 på lulesamisk og

Sign: SS / EKW

(f) 8 på sørsamisk.

De private videregående skolene er ikke med i disse tallene. I tillegg har flere skoler elever tilknyttet arbeidsmarkedsopplæring.

Elevtallsutviklingen viser at det ligger et stort potensiale for økning av elever som velger å få opplæring i samisk. Det er grunn til å tro at elever som tar samisk som andrespråk og samisk språk og kultur vil vise en størst økning i de kommende årene. I samisk som førstespråk er det grunn til å tro at det ikke vil være stor økning.

Det må imidlertid understrekes at arbeidet med å utvikle læremidler på et fagområde eller innen et utdanningsnivå i prinsippet vil være det samme enten brukergruppen består av 10 eller 1 000 elever. Elevtallsutviklingen blir dermed bare en av flere faktorer som innvirker på utviklingsarbeidet.

2.1.2 Dekningsgraden

Dekningsgraden på de ulike utdanningsnivåer og fagområder er langt fra tilfredsstillende. Alle tre nivåer: Barnehage, grunnskole og videregående opplæring har fått nye læreplaner eller rammeplan som krever utvikling av nye og omarbeiding av gamle læremidler.

Ved starten av denne planperioden er læremiddeldekningen slik for *grunnskolen, nordsamisk*:

Fag	Småskoletrinnet				Mellomtrinnet			Ungdomstrinnet		
	1. kl	2. kl	3. kl	4. kl	5. kl	6. kl	7. kl	8. kl	9. kl	10. kl
Samisk 1. språk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samisk 2. språk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samisk språk og kultur	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Norsk for samiske elever	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samfunnsfag	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
KRL-faget	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Duodji	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Matematikk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Heimkunnskap	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Natur- og miljøfag	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Musikk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

* Oversettelse er igangsatt og bøker vil foreligge før 1. august 2001.

Elevbok

Temahefte

Oversettelse, tilrettelegging

Ved starten av denne planperioden er læremiddeldekningen slik for *grunnskolen, lulesamisk*:

Sign: SS / EKN

Fag	Småskoletrinnet				Mellomtrinnet			Ungdomstrinnet		
	1.kl	2.kl	3.kl	4.kl	5.kl	6.kl	7.kl	8.kl	9.kl	10.kl
Samisk 1. språk										
Samisk 2. språk										
Samisk språk og kultur										
Norsk for samiske elever										
Samfunnsfag										
KRL-faget										
Duodji										
Matematikk										
Heimkunnskap										
Natur- og miljøfag										
Musikk										

Elevbok

Temahefte

Oversettelse, tilrettelegging

Ved starten av denne planperioden er læremiddeldekningen slik for *grunnskolen, sorsamisk*:

Fag	Småskoletrinnet				Mellomtrinnet			Ungdomstrinnet		
	1.kl	2.kl	3.kl	4.kl	5.kl	6.kl	7.kl	8.kl	9.kl	10.kl
Samisk 1. språk										
Samisk 2. språk										
Samisk språk og kultur										
Norsk for samiske elever										
Samfunnsfag										
KRL-faget										
Duodji										
Matematikk										
Heimkunnskap										
Natur- og miljøfag										
Musikk										

Sign: SS / EKN

Elevbok

Temahefte

Oversettelse, tilrettelegging

2.1.3 Igangværende prosjekter

Sametinget har ved begynnelsen av denne planperioden i alt 128 læremiddelprosjekter på gang for barnehage, grunnskole og videregående skole. For 34 av disse prosjektene har Sametinget prosjektansvaret, mens forlagene har prosjektansvaret for resten, dvs. 94 prosjekter. Noen av disse prosjektene er i produksjonsfasen, hvilket innebærer at de ferdigstilles i 1999/2000.

Høsten 1995 ble det satt i gang et prosjekt som har til hensikt å skaffe til veie samiske filmprogram som kan brukes som læremidler. I samarbeid med NRK Undervisningsredaksjonen, NRK Sámi Radio og Norsk Filminstitutt har det i løpet av fire år skaffet til veie 380 program fordelt på 230 videokassetter som kan lånes ut til skoler og barnehager.

2.1.4 Forfattersituasjonen

Forfattersituasjonen er bekymringsfull. Til tross for høyere forfatterstøtte og forskjellige rekrutteringstiltak, bl.a forfatterverksteder, har en ikke maktet å bygge opp en større kjerne av stabile forfattere. Situasjonen er noe lettere mht. dekning av behovet for oversettelser og tilrettelegging.

2.1.5 Forlagssituasjonen

Forlagskapasiteten er ikke god nok idet de to samiske forlagene oppgir at de ikke har økonomi og dermed ikke utgivelseskapasitet til å produsere læremidler i takt med behovet. Norske forlag prioriterer i liten grad utgivelse av samiske læremidler på grunn av manglende lønnsomhet i det enkelte prosjekt.

2.1.6 Progresjon i læremiddelutviklingen

Læremiddelutviklingen fra ide og plan til utgivelse og anvendelse forutsetter at alle ledd samvirker og medvirker til flyt i prosessen. Progresjonen i læremiddelutviklingen er blitt betraktelig bedre, sammenlignet med situasjonen for noen år siden. Sametinget har egne prosjektkonsulenter med ansvar for de enkelte prosjekter, noe som har ført til at prosessen går raskere, samtidig som kvaliteten på oppfølgingen har blitt bedre.

2.2 Utfordringer og behov

Ved starten av planperioden for denne strategiske planen kan utfordringene og behovene kort beskrives slik:

2.2.1 Gjennomføring av det samiske læreplanverket i grunnskolen

Fremdeles vil det å skaffe ordinære læremidler til *gjennomføringen av det samiske læreplanverket i grunnskolen* være den største utfordringen og representere de største behovene. Som en start på et nettverksarbeid innenfor de 6 kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk, er det viktig å satse på at det skapes nettverksarenaer for lærere som arbeider i grunnskolen. Mye gjenstår, noe som også framgår av tilstandsbeskrivelsen i foregående punkt.

2.2.2 Ikrafttredelse av ny opplæringslov

Sign: SS / EKN

Ny opplæringslov fastslår den individuelle retten til opplæring i samisk. Dette vil medføre en økning i antallet elever over hele landet med samisk som andrespråk eller med faget samisk kultur og språk. Her er det både behov for tradisjonelle læremidler, men også for utvikling av ulike fjernundervisningsmetoder, siden lærersituasjonen de fleste steder hvor det er få elever som ønsker samisk vil være svært vanskelig.

2.2.3 Utvikling av spesialpedagogiske læremidler

Utvikling og produksjon av *spesialpedagogiske læremidler* for samiske brukere står sentralt i den kommende perioden. Det tenkes her både på ordinære spesialpedagogiske læremidler for de enkelte vanskeområdene, men særlig på multifunksjonelle læremidler. De multifunksjonelle læremidlene kan inneholde mange ulike komponenter og tilpasninger i lyd, bilde og tekst, og fremstår ikke nødvendigvis som ett produkt.

Det vil være helt sentralt at utviklingen av spesialpedagogiske læremidler for samiske elever blir en del av realiseringen av en nasjonal plan og strategi for spesialpedagogiske læremidler.

2.2.4 Gjennomføring av kompetansereformen

Kompetansereformen, med økt vekt på etter- og videreutdanning for voksne, vil kreve et betydelig løft mht. læremidler tilpasset denne aldersgruppen. Det må søkes samarbeid med språksentrene som er etablert. I dag finnes det også nyere metoder for språkopplæring, som også bør bearbeides mer for bruk for voksne. Selv om en konsentrerer seg om læremidler tilknyttet fagkretsen i grunnskole og videregående opplæring, jfr. punkt 1.1, vil en her stå overfor en betydelig utfordring.

2.2.5 Systematikk i planlegging, utvikling og oppfølging av læremiddelproduksjonen

Selv om det er gjort store forbedringer mht. organisering og gjennomføring av læremiddelutvikling og læremiddelproduksjon gjenstår mye. Generelt vil det være nødvendig med en større grad av *systematikk i planlegging, utvikling og oppfølging av produksjonen*.

Et viktig del av denne økte systematikken vil være å få i gang forskningsvirksomhet knyttet til evaluering av bruken av læremidler og til hele læremiddelutviklingsprosessen.

Videre vil det være nødvendig å styrke veiledningsaktiviteten overfor både forfattere og forlag. I denne sammenheng må bruken av konverteringsressursen for samiske lærere trekkes inn i vurderingen sammen med bedre organisering av forfattere i team med sterkere oppfølging og bedre veiledning.

2.2.6 Omlegging av hovedmønsteret for typer læremidler

Det vil også være nødvendig å vurdere en *omlegging av hovedmønsteret for hvilke typer læremidler som bør utvikles* innen et fagområde. Hittil har en satset på å utvikle en omfattende elevbok som hovedtiltak for å dekke lærestoffet. Dette har vist seg å være en komplisert og tidkrevende prosess hvor det går relativt lang tid fra oppstart av utviklingsarbeidet til læreboka foreligger.

En omlegging i retning av *større satsing på temahefter* vil kunne innebære muligheter til større grad av parallellproduksjon av læremidler på nord-, lule- og sørsamisk og raskere dekning av det aktuelle lærestoffet i et fag. Temaheftene kan knyttes konkret til læreplanenes opplæringsmål og på den måten svare bedre til intensjonene i både Reform-94 og Reform-97 om at læreplanene og ikke læreboka skal være styrende for opplæringen. Det må imidlertid være en

Sign: SS / EKN

forutsetning at temaheftene både i form og innhold blir kvalitativt høyverdige produkter og ivaretar nye opplæringsformer som f.eks. språkbud.

2.2.7 Utvikling av nettbaserte løsninger for formidling av læremidler

Også når det gjelder metoder for formidling av læremidler bør det foregå en utvikling. Spesielt vil det være viktig å legge til rette for *utvikling av nettbaserte løsninger* hvor læremidler formidles til skolene via Internett. I første omgang vil dette sannsynligvis være mest aktuelt som metode for å formidle ordlister, faktabøker og oppslagverk, pedagogisk programvare og temahefter. Etter hvert som en får erfaring kan metoden utvides til å omfatte mer omfattende bøker.

2.2.8 Veiledning

Sametinget vil i planperioden ta initiativ til kompetanseoppbygging i tilknytning til samisk læremiddelutvikling, bl.a. gjennom seminarer og veiledning av forfattere, forlag og andre aktører.

3 Samiske læremidler — rammer og regler

3.1 Regler for godkjenning

Regler for godkjenning av samiske lærebøker ble fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 19. september 1985.

Reglene omfatter godkjenning av samiske lærebøker og samiske brevkurs for grunnskole og videregående opplæring samt for opplæring etter lov om voksenopplæring.

Med lærebøker menes alle trykte læremidler som produseres for samiske elever som dekker vesentlige deler av et fags lærestoff eller kurs, og som elevene regelmessig skal bruke. Trykte læremidler som omfatter en mindre del av lærestoffet omfattes også av ordningen når disse utgis med offentlig støtte.

Ved vurdering av om godkjenning kan gis skal det innhentes uttalelser fra flere instanser i tillegg til at Sametinget selv skal vurdere læremidlet.

Godkjenningen er tillagt Sametinget, men avgjørelser kan påklages til departementet. Ordlister skal godkjennes av Samisk språkråd.

3.2 Institusjonelle rammer

Sametinget samhandler i sitt utviklingsarbeid med en lang rekke instanser, bl.a:

- Forfattere og prosjektmedarbeidere
- Skoler og skoleadministrasjonen i kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk
- Samiske forlag og andre forlag
- NRK/Sámi Radio
- Produksjonsmiljøer for video o. l.
- Samiske kunstnere og kulturinstitusjoner
- Samiske skoleråd i Sverige og Finland
- Nasjonalt senter for læring og utvikling

Sign: SS / EKN

- Statens utdanningskontorer, særlig i Finnmark, Troms og Nordland
- Nordisk samisk institutt
- Samisk høgskole
- Samiske lærerorganisasjoner

3.3 Ressurser

Ressursene til utvikling og produksjon av samiske læremidler kommer i alt vesentlig fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Tildelingen skal dekke læremidler til både grunnskole og videregående opplæring innen alle de tre samiske språkgruppene.

Tildelingen har i årene før denne planens virkeperiode ligget på et nivå fra 8 til 11 mill. pr år.

Størrelsen på tildelingen har i stor grad vært begrunnet med det økte behovet for samiske læremidler knyttet til gjennomføringen av henholdsvis Reform-94 og Reform-97.

I tillegg til midlene fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet foreligger disse mulighetene til finansiering av læremiddelutvikling:

- Barne- og familiedepartementet, til læremidler for barnehagene
- Statens utdanningskontorer, til FoU-arbeid
- Samordningsrådet for Finnmark utdanningsregion (SUFUR), til læremidler for voksenopplæring.
- Samiske skoleråd i Sverige og Finland, for samproduksjoner

4 Samiske læremidler — profil og prioritering 2001-2005

4.1 Hovedstrategi: Konsentrert satsing

Det har vært et hovedmål de siste årene at samiske og norske elever skal ha et likeverdig læremiddeltilbud. I særlig grad har læremidler for grunnskolen og bøker i samisk språk vært prioritert.

Videre har det vært lagt til grunn at eleven og elevens behov skal settes i sentrum. Det vil si at mindre vekt har blitt lagt på lærerveiledninger og hjelpebøker for lærere.

I virkeperioden til forrige strategiske plan, perioden 1996-2000, ble hovedstrategien lagt om fra bred satsing til *konsentrasjon og stram prioritering*. Dette har vist seg å være en riktig og effektiv strategi.

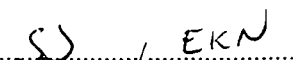
For denne planens virkeperiode, perioden 2001-2005, vil derfor samme strategi bli fulgt. Det vil si at det innenfor de tilgjengelige ressursene vil bli *en konsentrert innsats rundt utvalgte prosjekter*.

Et vesentlig argument for en konsentrert innsats er de klare begrensningene som ligger i kompetanse og kvalitet på utviklingssiden. En for sterk spredning på for mange prosjekter vil senke framdriften og redusere kvaliteten.

4.2 Profil og prioritering 2001-2005

4.2.1 Vektlegging av satsing på de ulike samiske språkgruppene

I planperioden vil det bli satset på utvikling og produksjon av læremidler innen alle de tre

Sign:

samiske språkgruppene.

Den største satsingen vil bli knyttet til utvikling og produksjon av læremidler i og på nordsamisk.

På lulesamisk og sørsamisk velges en strategi hvor hovedmålet er en vitalisering og videreutvikling av språket. Satsingen for disse to språkgruppene vedkommende vil derfor i stor grad konsentreres om læremidler i samisk språk, men med endel andre utvalgte prosjekter.

Det vil bli lagt til rette for kapasitetsøkende tiltak i lulesamisk og sørsamisk område, bl.a. gjennom rekruttering av nye forfattere.

4.2.2 Språkpolitiske prioriteringer

I planperioden vil Sametingets organer prioritere språkutviklingsarbeid. Det satses på at Sametingets termgrupper og språkdatabasen kan yte service i utvikling av læremidler.

Det må utvikles en politikk for språket i læremidlene. Det aksepteres at internasjonale faguttrykk i visse tilfeller benyttes uten at det utvikles spesifikke samiske termer.

4.2.3 Fordeling på utdanningsnivå

Høyeste prioritet i planperioden gis til utvikling av *læremidler for grunnskolen*. Så vidt mye gjenstår før læremidler tilpasset de nye læreplanene er utviklet at dette fremdeles må ta en betydelig del av de tilgjengelige utviklingsressursene.

Innen grunnskolen vil det bli satset sterkest på utvikling av *læremidler til mellomtrinnet*.

Innen nærmere bestemte fagområder, se pkt. 4.2.4, satses det på å *følge opp læreplanene i videregående opplæring*.

Høy prioritet gis i planperioden til utvikling av *spesialpedagogiske læremidler*, herunder multifunksjonelle læremidler, for alle utdanningsnivåene. I begynnelsen av perioden vil imidlertid hovedvekten legges på oppbygging av kompetanse og kapasitet.

På barnehageområdet er det stor mangel på læremidler tilpasset samiske barnehager. Det må derfor satses på utgivelse av *ulike læremidler tilpasset samiske barnehager*, veiledning og oppfølging av barnehager og kommuner, seminar for de samiske barnehagene, samt veilede morsmålstrenere og utviklingsarbeid i barnehagene.

Sametinget bør også legge til rette for at det skapes nye arenaer for samarbeid, slik at det utformes ulike læremidler tilpasset barnehagene.

Som et ledd i gjennomføring av kompetansereformen prioriteres utvikling av *spesielle læremidler for voksne*. Satsingen avgrenses til fagområder innenfor grunnskole og videregående opplæring. Øvrige fagområder defineres utenfor denne planens virkeområde.

Utvikling av læremidler for høyere utdanning defineres utenfor denne planens virkeområde med unntak for lærerveiledninger utviklet for bruk i grunnskolen som også kan anvendes i lærerutdanningen.

4.2.4 Fordeling på fagområder og utdanningsnivåer

Høyeste prioritet gis til utvikling av *læremidler i samisk språk og innen fagområder hvor det samiske innholdet står sentralt*. Dette gjelder på alle utdanningsnivåer. På andre fagområder, spesielt i videregående opplæring, aksepteres i større grad læremidler på norsk eller annet

Sign: SS / EKN

språk, f.eks. engelsk.

Oversettelser, kombinert med tilrettelegging og bearbeiding, aksepteres på områder hvor dette er aktuelt, f.eks. i matematikk. Der hvor det er aktuelt benyttes eksisterende IT-program som basis for oversettelser.

For grunnskolens vedkommende har følgende fagområder høyeste prioritet på *nordsamisk*:

- Kristendoms-kunnskap med religions- og livssynsorientering for mellomtrinnet og ungdomstrinnet
- Samisk som andrespråk. Lærebøker og temahefter for 9. og 10. klasse
- Oversetting og tilpasning av læremidler i matematikk for hele grunnskolen
- Norsk for elever med samisk som førstespråk for mellomtrinnet
- Temahefter i samfunnsfag, spesielt om samiske forhold
- Lærebøker og temahefter i natur- og miljøfag for ungdomstrinnet, spesielt om samiske og lokale forhold
- Temahefter i musikk

På *lulesamisk* prioriteres i tillegg til bøker i samisk som førstespråk temahefter som kan brukes i samisk som andrespråk, samisk språk og kultur, duodji, heimkunnskap og musikk.

På *sørsamisk* prioriteres grunnbøker for elevene i samisk språk. I tillegg utvikles temahefter, spesielt om samiske forhold.

For alle tre hoveddialektene legges det større vekt på utvikling av *IKT-læremidler*.

Sametinget vil bidra til at det opprettes et samisk nettsted.

For *videregående opplæring* følges den prioritering for utvikling av læremidler for de ulike fag som er nærmere beskrevet i avsnitt 5.2.4.

I begynnelsen av planperioden vil det bli utarbeidet en egen plan for utvikling av *spesialpedagogiske læremidler for perioden 2001 – 2004*. I denne planen vil prioritering av utvikling av spesialpedagogiske læremidler bli fastlagt.

4.2.5 Fordeling på type læremidler

I planperioden satses det på følgende fordeling på ulike typer læremidler:

- Innen de ulike fagområdene vil det bli satset på *en kombinasjon av lærebøker og temahefter*, men hvor temahefter etterhvert gis større plass, jfr. avsnitt 2.2.6. Sammen med læreplanen og de metodiske veiledningene representerer dette det nødvendige minimum av tilbud.
- I tillegg til denne kjernen av lærebøker og temahefter utvikles det ut fra behov og ressurser *et variert spekter av læremidler* som faktabøker, arbeidsbøker, ordbøker, ulike integrerte læremidler, audiovisuelle hjelpemidler, video etc.

Temahefter lages samtidig for alle tre språkgrupper, med felles illustrasjoner og bilder. Også norske, nordiske og internasjonale samproduksjoner av temahefter benyttes der det er mulig.

For video og multimedialæremidler benyttes dubbing i stor grad for å sikre at samisk språk blir brukt aktivt i moderne sammenhenger.

Faktabøker og leksika oversettes og utvikles ikke separat.

Sign: SS / EKV

4.2.6 Vektlegging mellom egenproduksjon og oversettelser

Hovedvekten legges i planperioden på *egenproduksjoner på samisk*.

Behovet for oversettelser, kombinert med tilrettelegging, ses i forhold til målet om reell tospråklighet. Som en følge av dette aksepteres i større grad at et læremiddel enten foreligger på samisk eller norsk, evt. på engelsk. Dette gjelder særlig i videregående opplæring.

4.2.7 Vektlegging av samarbeidsrelasjoner

Det nordiske samarbeidet med *samiske skoleråd i Sverige og Finland* styrkes, og knyttes til konkrete utviklingsprosjekter.

Samarbeidet med *Nasjonalt senter for læring og utvikling* utvikles videre, særlig innen læremiddelforskning og effektivisering av utviklingsprosessen.

Samisk høgskole trekkes inn i et samarbeid, spesielt knyttet til kompetanseutvikling og utvikling av konkrete læremidler.

Samisk språkråd benyttes i økende grad i terminologiutvikling og språklig granskning.

Arbeidsdelingen mellom Sametinget og *forlagene* videreutvikles. Dette betyr at forlagene gis større ansvar for hele læremiddelutviklingsprosessen og at Sametingets rolle i større grad knyttes til planlegging, overordnet prosjektstyring, veiledning, kvalitetssikring, kompetanseutvikling og evaluering.

Antall forlag som gis slike oppgaver søkes utvidet.

Det arbeides med en videreutvikling av kontraktsformene slik at en sterkere oppfølging av forlagene blir mulig.

Når det gjelder oversettelser av faglitteratur til videregående opplæring bør en også etter hvert utvikle et tettere samarbeid med forlag i andre nordiske land.

4.2.8 Kvalitets- og kompetansesatsing

I planperioden satses det på videreutvikling av følgende tiltak:

- *Rekrutterings-, stimulerings- og kompetansehevingstiltak* overfor forfattere
- *Overordnet prosjektstyring og oppfølging* overfor forlag
- *Organisasjons- og kompetanseutvikling* innad i Sametinget
- *Brukerundersøkelser og evalueringer*.

5 Samiske læremidler - omfang på satsing 2001-2005

5.1 Læremidler for barnehagene

Sametinget vil årlig sette av ressurser til utvikling av samiske læremidler for barnehager.

5.2 Omfang av satsing på læremidler innen rammen for midler fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet

Det legges til grunn at den årlige tildelingen av midler til samisk læremiddelutvikling fra Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet som et minimum bør være på kr 14 000 000 2000-

Sign: SS / EKN

kroner.

For hele planperioden, årene 2001 til 2005, betyr dette *kr 70 000 000*.

Med en konsentrert satsing og konkret prioritering som beskrevet i de foregående punkter vil dette innebære følgende utvikling og produksjon av samiske læremidler:

5.2.1 Læremidler for grunnskolen, nordsamisk

Innenfor rammene vil det bli utviklet og produsert følgende læremidler for *grunnskolen, nordsamisk*:

- Elevbok i samisk som førstespråk for 7. klasse
- Elevbok i samisk som andrespråk for 9. og 10. klasse
- Elevbok i norsk for samiske elever for 5., 6. og 7. klasse
- Elevbok i samfunnsfag for 7. og 10. klasse
- Elevbok i KRL-faget for 5., 6. og 7. klasse
- Temahefter i KRL-faget for 8., 9. og 10. klasse
- Oversettelse og tilrettelegging av læremidler i matematikk for 2. til 10. klasse
- Temahefter i musikk for 2. til 10. klasse

Ved slutten av planperioden vil dette gi følgende dekning mht. læremidler for *grunnskolen, nordsamisk*:

Fag	Småskoletrinnet				Mellomtrinnet			Ungdomstrinnet		
	1.kl	2.kl	3.kl	4.kl	5.kl	6.kl	7.kl	8.kl	9.kl	10.kl
Samisk 1. språk	■									
Samisk 2. språk	■									
Samisk språk og kultur	■									
Norsk for samiske elever		■								
Samfunnsfag	■									
KRL-faget	■									
Duodji	■									
Matematikk		■	■	■	■	■	■	■	■	■
Heimkunnskap	■									
Natur- og miljøfag	■				■	■	■			
Musikk	■									

Elevbok

Temahefte

Oversettelse, tilrettelegging

Sign: SS / EKN

5.2.2 Læremidler for grunnskolen, lulesamisk

Innefor rammene vil det bli produsert følgende læremidler for *grunnskolen, lulesamisk*:

- Temahefte i samisk som førstespråk for 1. klasse
- Elevbok i samisk som førstespråk for 2., 9. og 10. klasse
- Temahefter i samisk som andrespråk for 1. til 7. klasse
- Elevbok i samisk språk og kultur for 2. til 7. klasse
- Temahefter i norsk for samiske elever for 1. til 10. klasse
- Temahefter i samfunnsfag for 8. til 10. klasse
- Temahefter i duodji for 1. til 7. klasse
- Temahefter i heimkunnskap for 5., 6. og 7. klasse
- Temahefter i natur- og miljøfag for 8., 9. og 10. klasse
- Temahefter i musikk for 8., 9. og 10. klasse

Ved slutten av planperioden vil dette gi følgende dekning mht. læremidler for *grunnskolen på lulesamisk*:

Fag	Småskoletrinnet				Mellomtrinnet			Ungdomstrinnet		
	1.kl	2.kl	3.kl	4.kl	5.kl	6.kl	7.kl	8.kl	9.kl	10.kl
Samisk 1. språk	■									
Samisk 2. språk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samisk språk og kultur	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Norsk for samiske elever		■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samfunnsfag		■	■	■	■	■	■	■	■	■
KRL-faget		■	■	■						
Duodji	■	■	■	■	■	■	■			
Matematikk										
Heimkunnskap	■	■	■	■	■	■	■			
Natur- og miljøfag	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Musikk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Elevbok

Temahefte

Oversettelse, tilrettelegging

5.2.3 Læremidler for grunnskolen, sørsamisk

Innefor rammene vil det bli produsert følgende læremidler for *grunnskolen, sørsamisk*:

Sign: SS / EVM

- Elevbok i samisk som andrespråk for 8., 9. og 10. klasse
- Temahefter i samisk språk og kultur for 1. til 7. klasse
- Temahefter i duodji for 1. til 7. klasse
- Temahefter i heimkunnskap for 1. til 7. klasse
- Temahefter i musikk for 1. til 7. klasse

Ved slutten av planperioden vil dette gi følgende dekning mht. læremidler for *grunnskolen, sørsamisk*:

Fag	Småskoletrinnet				Mellomtrinnet			Ungdomstrinnet		
	1.kl	2.kl	3.kl	4.kl	5.kl	6.kl	7.kl	8.kl	9.kl	10.kl
Samisk 1. språk										
Samisk 2. språk										
Samisk språk og kultur										
Norsk for samiske elever										
Samfunnsfag										
KRL-faget										
Duodji										
Matematikk										
Heimkunnskap										
Natur- og miljøfag										
Musikk										

Elevbok

Temahefte

Oversettelse, tilrettelegging

5.2.4 Læremidler for videregående opplæring

Innen rammene vil det bli produsert læremidler i *prioritert rekkefølge* for disse fagene i *videregående opplæring, nordsamisk*:

- (1) Samisk
- (2) Duodji
- (3) Reindriftsfag
- (4) Samisk musikk
- (5) Historie VK II
- (6) Samfunnslære
- (7) Samisk kulturkunnskap

Sign: SS / ERN

- (8) Kroppsøving
- (9) Religion
- (10) Naturfag
- (11) Samisk som studieretningsfag i økonomisk/administrative fag
- (12) Markedsføring
- (13) Forvaltningslære

5.3 Omfang av satsing med ekstra midler fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet

Med midler fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet ut over kr 70 000 000 i planperioden vil det være mulig å utvikle/profusere:

- Læremidler for voksne innen grunnskolen og videregående opplærings fagområder
- Brukerundersøkelser og evalueringer.

5.4 Omfang av satsing på spesialpedagogiske læremidler

Utvikling av spesialpedagogiske læremidler forutsettes dekket ved egen bevilgning. For år 2000 er det satt av kr 1 700 000.

Det vises også til avsnitt 4.2.4 hvor det informerer om at det bli utarbeidet en egen plan for utvikling av *spesialpedagogiske læremidler for perioden 2001 – 2005*. I denne planen vil prioritering av utvikling av spesialpedagogiske læremidler bli fastlagt.

Saken avsluttet 26. mai 2000 kl. 11.05.

Sign: SS / EKN

Sak 29/00 Sametingets reiselivspolitik

Saken påbegynt 25. mai 2000 kl. 16.15.

I. Dokumenter

- Notat fra Samisk kulturminneråd til Sametinget av 07.08.95
- Forslag, § 22 fra Ragnhild Nystad, NSR-gruppa, av 18.09.95
- Notat fra Kontoret for plan og politikk (KPP) av 02.09.97
- Samisk reiselivsplan, mars 1999.
- Høringsbrev av 30.08.99 og 05.01.00
- Innkomne høringsuttalelser:
 - ARRAN, 8270 DRAG / ÁJUOKTA av 05.11.99
 - Destinasjon Alta A/S av 06.12.99
 - Finnmark fylkeskommune, 9815 VADSØ av 13.12.99
 - Nordland, Troms og Finnmark Bondelag av 14.12.99
 - Norgga Boazosápmelaččaid Riikkasearvi/Norsk Reidriftsamers Landsforbund av 10.12.99
 - Fylkesmannen i Hedemark av 15.12.99
 - Nordland fylkeskommune av 13.12.99
 - Troms fylkeskommune av 16.12.99
 - Fylkesmannen i Nord-Trønderlag av 13.12.99
 - Samisk kulturminneråd av 20.12.99
 - ARRAN, 8270 DRAG / ÁJUOKTA, referanse F991573-002 LA
 - Deanu gieldda / Tana kommune av 14.12.99
 - Nuorta-Finnmárkkku boazodoallohálddahus / Reindriftsforvaltningen Øst-Finnmark av 03.01.00
 - Boazodoallohálddahus / Reindriftsforvaltningen, 9510 ALTA, av 03.01.00
 - Nordreisa kommune av 24.01.00
 - Nordkapp kommune av 28.01.00
 - Karášjoga gieldda / Karasjok kommune, faks av 10.02.00, brev av 23.02.00 og 23.02.00
 - Porsanger kommune av 10.02.00
 - Deanu gieldda / Tana kommune av 03.03.00
 - Saemien Sijte, 7760 Snåsa, av 21.03.00
 - Fylkesmannen i Sør-Trønderlag av 04.04.00
 - Norges tekniske-naturvitenskapelig universitet (NTNU) av 04.02.00

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget har i Sametingsplanen 1998 - 2001 pekt på at et samspill mellom natur, kulturlandskap og samisk kulturutøvelse i vid forstand kan legge grunnlaget for enestående opplevelser og aktivitetstilbud i samiske lokalsamfunn. I denne sammenheng danner kulturminner, museer, og produksjon og slag av duodji potensiale for samisk reiseliv. Imidlertid skaper masseturisme og ukritisk bruk av samisk kultur i reiselivssammenheng en rekke utfordringer. Fra Sametingets side er det derfor avgjørende med samisk styring og

Sign: SS / EKN

kontroll av virksomheten. Samisk reiseliv skal utformes på samiske premisser (jf. punkt 5.4.3 s. 41).

Samisk kultur er i stadig utvikling, selv om det i reiselivssammenheng ofte fokuseres på tradisjoner. Kultur representerer generasjoners bearbeidelse, fortolkninger og overføringer fra hele eller deler av de grunnleggende kulturelementene til neste generasjon. Kulturen handler derfor også om nåtiden og fremtiden. Sammenhengen mellom næring og kultur må også understrekes. Det gjelder derfor å utvikle og ivareta den næringsvirksomheten som utgjør det materielle grunnlaget for samisk kultur og identitet. Tradisjonell næringsutøvelse skal sikres og nye næringer gis utviklingsmuligheter. Et særskilt behov for nyskaping har sammenheng med behovet for utvikling av mer differensierte arbeidsplasser i de samiske områdene. Derfor er det også nødvendig å vie oppmerksomhet til næringer og arbeidsplasser utenfor primærnæringene. Det er også blant annet viktig å kunne kompensere for bortfall av arbeidsplasser i primærnæringene og i offentlig sektor. De generelle endringsprosesser i næringslivet med sterkere grad av videreføring og produktutvikling gjør det nødvendig å satse på nyskaping.

Når det gjelder prinsipielle holdninger til bruken av samisk kultur som produkt i reiselivssammenheng vil Sametinget understreke:

- Sametinget ser som en av sine viktigste oppgaver å virke til å opprettholde bosettingen i de samiske områdene, da dette er en del av grunnlaget for den samiske kulturen. I næringspolitikken har Sametinget en hovedmålsetning om at man skal ha sterke og levende samfunn med stabil bosetting og allsidig næringsliv. Sametinget ønsker å utvikle et reiseliv som på den ene siden bygger på egen kultur, og på den andre siden bygges opp slik at konflikten med andre deler av de samiske næringsvirksomhetene blir minimal.
- Samiske bruks- og bosettingsområder er ikke bare grunnlag for samiske næringsformer, men danner også viktige kulturelle referanserammer. Hvordan områdene forvaltes er derfor av avgjørende betydning for bevaring og utvikling av samisk kultur. Det som for storsamfunnet oppfattes som villmark med lav verdiskaping, kan for samer være et kulturlandskap som aktivt blir utnyttet. Naturressurser i samiske områder er selve fundamentet for det samiske folks eksistens, og spiller derfor en helt avgjørende rolle for bevaring og utvikling av samisk kultur. Sametingets politikk bygger på en grunnfilosofi der miljøet, naturen og ressursene selv setter standard for bruk. Sametinget ser det som viktig at samene tar initiativet og er aktive samarbeidspartnere og premissleverandører ved utforming og gjennomføring av reiselivsvirksomhet i samiske bruks- og bosettingsområder.
- Sametinget er opptatt av at kulturen som blir formidlet skal inneha en ekthet og en troverdighet som ivaretar et etisk nivå som er i samsvar med og ikke virker anstøtende på samiske interesser, normer og skikker. I tillegg må bruk av samisk kultur i reiselivssammenheng ikke virke anstøtende på samiske interesser. De etiske verdiene står sterkt i det samiske samfunnet og vil bli vektlagt i de aktivitetene som Sametinget gjennomfører eller på annen måte er involvert i. Sametinget vil at samisk kultur skal gjenspeiles i samisk reiseliv, og ikke motsatt. Ved bruk av samisk kulturuttrykk i en reiselivssammenheng er det viktig å ta hensyn til at de som står bak det samiske produktet er folk med kulturell kompetanse og lokalkunnskap. For å synliggjøre det samiske i lokalsamfunnet, vil Sametinget at det gjennomføres tiltak i stedsutviklingssammenheng som klart synliggjør det samiske, f.eks. bruk av skilting, språk, farger, byggeskikk, matretter, m.m.
- Næringslivet i de samiske områdene består i hovedsak av små og mellomstore bedrifter.

Sign: SS / EKN

Sametinget vil i første rekke satse på reiselivsbedrifter som har lokal forankring, og som ofte driver reiselivsvirksomheten i kombinasjon med andre næringer. Prosjekter som skaper arbeidsplasser for kvinner og ungdom må spesielt prioriteres. Sametinget vil også prioritere lokale aktører som samarbeider i nettverk både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Sametinget ønsker i hovedsak å satse på individuell turisme, med hovedvekt på opplevelsesturisme, med både kultur- og naturbaserte produkter. Utgangspunktet for all etablering er imidlertid at man skaper arbeidsplasser som i utgangspunktet er levedyktige og økonomisk bærekraftig. Sametinget ønsker ikke at det innføres subsidieringsordninger som kan være med å undergrave den økonomiske bærekraften i næringen.

- Eksistensgrunlaget for tradisjonelle samiske næringer må sikres, samtidig som det legges til rette for at næringene utvikles. Det er en omforent målsetting at reindriften skal være en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig næring. Reindriftnæringen synes å ha et iboende attraktivt potensiale som reiselivsprodukt. Reindriftsbasert turisme kan være en mulighet for binæring innenfor reindrift. Reindriften er en arealkrevende næring som er avhengig av vern mot forstyrrelser og andre ytre påvirkninger. Presentasjonen av samisk kultur og levested i reiselivssammenheng, knyttet blant annet til reindriftsaktiviteter, vil kunne kreve transport utover det som dagens motorferdselslov hjemler. Denne problemstillingen må løses i forhold til motorferdselsloven, der eventuelle konflikter i mellom reindrift og reiseliv minimaliseres.
- Potensialet for bruk av utmarks- og maritime ressurser er på langt nær utnyttet i reiselivsnæringen. Ettersom disse naturressursene er helt avgjørende for utviklingen av samisk kultur er Sametingets holdning at nærhets- og avhengighetsprinsippet skal gjelde i utnyttelse og forvaltning av lokale ressurser. Dvs. at de som bor nærmest og eller er mest avhengig av ressursene skal ha første retten til bruken. En slik lokal tilpassing kan løses ved for eksempel innføring av lokale fiske-, bær- og fangstkort som selges gjennom lokale reiselivsoperatører.
- Samiske kulturminner tilhører først og fremst den samiske lokalbefolkning, som knytter sin historie, egenart, tilhørighet og tradisjon til kulturminnet eller kulturlandskapet. Eierforholdet til kulturminnene er derfor ofte i liten grad knyttet til formell ekspertkunnskap eller grunneierrett, men mer til lokalsamfunnenes kunnskap, bruk og tradisjon. Kulturminner gir opplevelser i reiselivssammenheng og et økende antall turister søker å få innblikk i stedets egenart, historie og kultur. Prosjekter som innebærer bruk av samiske kulturminner og kulturmiljø i reiselivssammenheng må involvere både formell kulturminnefaglig kunnskap og kultur- og lokalkunnskap. Bruk av kulturminner i reiselivssammenheng må ha som hensikt å bevare dem.

Sametinget vil understreke at samisk fortid og tradisjon gis nye fortolkninger og skrives på nytt av samer selv, og brukes aktivt i de pågående kulturelle omstillingsprosessene. Turisme kan være en verdifull arena for utprøving og formidling av denne kunnskapen. Innovasjoner skaper nye tradisjoner, f.eks gjennom utvikling av nye turistprodukter. I dette ligger bl.a tradisjonell kunnskap ivaretatt og utviklet gjennom generasjoner. Moderne teknologi skaper også nye utfordringer. Bevaring og utvikling av gamle samiske institusjoner, viser at samene er tradisjonsbevisste, men samtidig en del av det moderne samfunnet. Produktutvikling, informasjon og markedsføring av samisk kultur og reiselivsprodukter må ha et innhold og en språkdrakt som samer selv kan stå inne for. Det er viktig at presentasjonen av samisk kultur skjer på samiske premisser og bygger på ekthet, originalitet, styring og engasjement fra det samiske miljøet lokalt, regionalt og nasjonalt.

På denne bakgrunn ber Sametinget Sametingsrådet om å videreføre arbeidet med samisk

Sign: SS / EKN

reiseliv. De utfordringer som utviklingen av reiselivet medfører for samisk kultur, bør møtes i samarbeid med andre urfolk som står i tilsvarende stilling som f.eks i de arktiske områdene.

Merknad 1, representant Leif Elsvatn, AP's sametingsgruppe:

Sametinget ønsker å støtte samiske reiselivsaktører i hele det samiske bosettingsområdet. Samisk reiseliv skal ikke subsidieres, men aktuelle samiske reiselivsaktører må støttes i etableringsfasen.

Stortinget har nylig bedt Regjeringen komme tilbake snarest med en endring av Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Sametinget bør snarest foreta innspill slik at reiselivets behov for transport kan løses, f.eks ved at det blir mulig for kommunene, i reiselivssammenheng, å gi dispensasjon fra forskriftene i motorferdselsloven.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Berit Ranveig Nilssen, saksordfører	
2.	Leif Elsvatn	
3.	Laila Wilks	Leif Elsvatn
4.	Nils O. Nilsen	
5.	Olav Dikkanen	
6.	Roger Pedersen	
7.	Nils Henrik Måsø	
8.	Isak Mathis O. Hætta	
9.	Johan Mikkel Sara	
10.	Willy Ørnebakk	
11.	Sven-Roald Nystø	
12.	Olaf Eliassen	
13.	Einar Lifjell	Isak Mathis O. Hætta
14.	Willy Ørnebakk	
15.	Berit Ranveig Nilssen, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget har i Sametingsplanen 1998 - 2001 pekt på at et samspill mellom natur, kulturlandskap og samisk kulturutøvelse i vid forstand kan legge grunnlaget for enestående opplevelser og aktivitetstilbud i samiske lokalsamfunn. I denne sammenheng danner kulturminner, museer, og produksjon og salg av duodji potensiale for samisk reiseliv. Imidlertid skaper masseturisme og ukritisk bruk av samisk kultur i reiselivssammenheng en

Sign: SS / EKN

rekke utfordringer. Fra Sametingets side er det derfor avgjørende med samisk styring og kontroll av virksomheten. Samisk reiseliv skal utformes på samiske premisser (jf. punkt 5.4.3 s. 41 i Sametingsplanen).

Samisk kultur er i stadig utvikling, selv om det i reiselivssammenheng ofte fokuseres på tradisjoner. Kultur representerer generasjoners bearbeidelse, fortolkninger og overføringer fra hele eller deler av de grunnleggende kulturelementene til neste generasjon. Kulturen handler derfor også om nåtiden og fremtiden. Sammenhengen mellom næring og kultur må også understrekes. Det gjelder derfor å utvikle og ivareta den næringsvirksomheten som utgjør det materielle grunnlaget for samisk kultur og identitet. Tradisjonell næringsutøvelse skal sikres og nye næringer gis utviklingsmuligheter. Et særskilt behov for nyskaping har sammenheng med behovet for utvikling av mer differensierte arbeidsplasser i de samiske områdene. Derfor er det også nødvendig å vie oppmerksomhet til næringer og arbeidsplasser utenfor primærnæringene. Det er også blant annet viktig å kunne kompensere for bortfall av arbeidsplasser i primærnæringene og i offentlig sektor. De generelle endringsprosesser i næringslivet med sterkere grad av videreføring og produktutvikling gjør det nødvendig å satse på nyskaping.

Når det gjelder prinsipielle holdninger til bruken av samisk kultur som produkt i reiselivssammenheng, vil Sametinget understreke:

- Sametinget ser som en av sine viktigste oppgaver å virke til å opprettholde bosettingen i de samiske områdene, da dette er en del av grunnlaget for den samiske kulturen. I næringspolitikken har Sametinget en hovedmålsetning om at man skal ha sterke og levende samfunn med stabil bosetting og allsidig næringsliv. Sametinget ønsker å utvikle et reiseliv som på den ene siden bygger på egen kultur, og på den andre siden bygges opp slik at konflikten med andre deler av de samiske næringsvirksomhetene blir minimal.
- Samiske bruks- og bosettingsområder er ikke bare grunnlag for samiske næringsformer, men danner også viktige kulturelle referanserammer. Hvordan områdene forvaltes er derfor av avgjørende betydning for bevaring og utvikling av samisk kultur. Det som for storsamfunnet oppfattes som villmark med lav verdiskaping, kan for samer være et kulturlandskap som aktivt blir utnyttet. Naturressurser i samiske områder er selve fundamentet for det samiske folks eksistens, og spiller derfor en helt avgjørende rolle for bevaring og utvikling av samisk kultur. Sametingets politikk bygger på en grunnfilosofi der miljøet, naturen og ressursene selv setter standard for bruk. Sametinget ser det som viktig at samene tar initiativet og er aktive samarbeidspartnere og premissleverandører ved utforming og gjennomføring av reiselivsvirksomhet i samiske bruks- og bosettingsområder.
- Sametinget er opptatt av at kulturen som blir formidlet skal inneha en ekthet og en troverdighet som ivaretar et etisk nivå som er i samsvar med og ikke virker anstøtende på samiske interesser, normer og skikker. I tillegg må bruk av samisk kultur i reiselivssammenheng ikke virke anstøtende på samiske interesser. De etiske verdiene står sterkt i det samiske samfunnet og vil bli vektlagt i de aktivitetene som Sametinget gjennomfører eller på annen måte er involvert i. Sametinget vil at samisk kultur skal gjenspeiles i samisk reiseliv, og ikke motsatt. Ved bruk av samisk kulturuttrykk i en reiselivssammenheng er det viktig å ta hensyn til at de som står bak det samiske produktet er folk med kulturell kompetanse og lokalkunnskap. For å synliggjøre det samiske i lokalsamfunnet vil Sametinget at det gjennomføres tiltak i stedsutviklingssammenheng som klart synliggjør det samiske, f.eks. bruk av skilting, språk, farger, byggeskikk, matretter, m.m.

Sign: SS / EKN

- Næringslivet i de samiske områdene består i hovedsak av små og mellomstore bedrifter. Sametinget vil i første rekke satse på reiselivsbedrifter som har lokal forankring, og som ofte driver reiselivsvirksomheten i kombinasjon med andre næringer. Prosjekter som skaper arbeidsplasser for kvinner og ungdom må spesielt prioriteres. Sametinget vil også prioritere lokale aktører som samarbeider i nettverk både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Sametinget ønsker i hovedsak å satse på individuell turisme, med hovedvekt på opplevelsesturisme, med både kultur- og naturbaserte produkter. Utgangspunktet for all etablering er imidlertid at man skaper arbeidsplasser som i utgangspunktet er levedyktige og økonomisk bærekraftig. Sametinget ønsker ikke at det innføres subsidieringsordninger som kan være med å undergrave den økonomiske bærekraften i næringen.
- Eksistensgrunnlaget for tradisjonelle samiske næringer må sikres, samtidig som det legges til rette for at næringene utvikles. Det er en omforent målsetting at reindriften skal være en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig næring. Reindriftnæringen synes å ha et iboende attraktivt potensiale som reiselivsprodukt. Reindriftsbasert turisme kan være en mulighet for binæring innenfor reindrift. Reindriften er en arealkrevende næring som er avhengig av vern mot forstyrrelser og andre ytre påvirkninger. Presentasjonen av samisk kultur og levesett i reiselivssammenheng, knyttet blant annet til reindriftsaktiviteter, vil kunne kreve transport utover det som dagens motorferdselslov hjemler. Denne problemstillingen må løses i forhold til motorferdselsloven, der eventuelle konflikter i mellom reindrift og reiseliv minimaliseres.
- Potensialet for bruk av utmarks- og maritime ressurser er på langt nær utnyttet i reiselivsnæringen. Ettersom disse naturressursene er helt avgjørende for utviklingen av samisk kultur er Sametingets holdning at nærhets- og avhengighetsprinsippet skal gjelde i utnyttelse og forvaltning av lokale ressurser. Dvs. at de som bor nærmest og eller er mest avhengig av ressursene skal ha førsteretten til bruken. En slik lokal tilpassing kan løses ved for eksempel innføring av lokale fiske-, bær- og fangstkort som selges gjennom lokale reiselivsoperatører.
- Samiske kulturminner tilhører først og fremst den samiske lokalbefolkning, som knytter sin historie, egenart, tilhørighet og tradisjon til kulturminnet eller kulturlandskapet. Eierforholdet til kulturminnene er derfor ofte i liten grad knyttet til formell ekspertkunnskap eller grunneierrett, men mer til lokalsamfunnenes kunnskap, bruk og tradisjon. Kulturminner gir opplevelser i reiselivssammenheng og et økende antall turister søker å få innblikk i stedets egenart, historie og kultur. Prosjekter som innebærer bruk av samiske kulturminner og kulturmiljø i reiselivssammenheng må involvere både formell kulturminnefaglig kunnskap og kultur- og lokalkunnskap. Bruk av kulturminner i reiselivssammenheng må ha som hensikt å bevare dem.

Sametinget vil understreke at samisk fortid og tradisjon gis nye fortolkninger og skrives på nytt av samer selv, og brukes aktivt i de pågående kulturelle omstillingsprosessene. Turisme kan være en verdifull arena for utprøving og formidling av denne kunnskapen. Innovasjoner skaper nye tradisjoner, f.eks. gjennom utvikling av nye turistprodukter. I dette ligger bl.a. tradisjonell kunnskap ivaretatt og utviklet gjennom generasjoner. Moderne teknologi skaper også nye utfordringer. Bevaring og utvikling av gamle samiske institusjoner, viser at samene er tradisjonsbevisste, men samtidig en del av det moderne samfunnet. Produktutvikling, informasjon og markedsføring av samisk kultur og reiselivsprodukter må ha et innhold og en språkdrakt som samer selv kan stå inne for. Det er viktig at presentasjonen av samisk kultur skjer på samiske premisser og bygger på ekthet, originalitet, styring og engasjement fra det samiske miljøet lokalt, regionalt og nasjonalt.

Sign: SS / EKN

På denne bakgrunn ber Sametinget Sametingsrådet om å videreføre arbeidet med samisk reiseliv. De utfordringer som utviklingen av reiselivet medfører for samisk kultur, bør møtes i samarbeid med andre urfolk som står i tilsvarende stilling som f.eks i de arktiske områdene.

Saken avsluttet 25. mai 2000 kl. 17.45.

Sign: SS / EKN

Møteboksekretærer: Synnøve Solbakk og Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 105 sider

Sak 30/00 Søknad om fritak som vararepresentant - Elisabeth Erke Blaser

Saken påbegynt 23. mai 2000 kl. 09.15.

I. Dokumenter

- Søknad av 12.03.2000

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Elisabeth Erke Blaser innvilges permisjon som vararepresentant fra 1. april 2000 og ut valgperioden.

Magne Ballovara og Martha K. Johansen tiltrer som henholdsvis 1. og 2. vararepresentant for representant 3 Nils Henrik Måsø i Deatnu/Tana valgkrets i Elisabeth Erke Blaser sted.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Randi Solli Pedersen, saskordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Elisabeth Erke Blaser innvilges permisjon som vararepresentant fra 1. april 2000 og ut valgperioden.

Magne Ballovara og Martha K. Johansen tiltrer som henholdsvis 1. og 2. vararepresentant for representant 3 Nils Henrik Måsø i Deatnu/Tana valgkrets i Elisabeth Erke Blaser sted.

Saken avsluttet 23. mai 2000 kl. 09.18.

Sign: SJ / EKN

Sak 31/00 De tidligere rabattordninger og tilbudspriser for reisende over Lakselv flyplass skal gjeninnføres

Saken påbegynt 26. mai 2000 kl. 12.40.

I. Dokumenter

- Sak 21/00 Kunngjøring av nye saker, forslag 4

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Forslag fra representant Josef Vedhugnes, AP's sametingsgruppe:

Sametinget kan ikke akseptere at myndighetene gjennom sine pålegg og endrede regelverk skaper ulike rammebetingelser og konkurransevridninger mellom de forskjellige regioner i fylket. I dette tilfellet slår endringene spesielt negativt ut for det sentrale samiske bosettingsområde.

Sametinget mener at det distriktpolitiske kravet til like rammebetingelser mellom de ulike regionene i fylket må telle sterkere enn hensynet til like konkurranseforhold flyselskapene i mellom.

Sametinget krever derfor at myndighetene enten endrer regelverket eller gir dispensasjon fra gjeldende regelverk, slik at mulighetene for å benytte bonusordninger og tilbud på rabatterte flybilletter fra Lakselv likestilles med andre flyplasser i fylket. Dette må skje med øyeblikkelig virkning.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslaget ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ragnhild Nystad	
2.	Isak Mathis O. Hætta	
3.	Ole Henrik Magga	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget kan ikke akseptere at myndighetene gjennom sine pålegg og endrede regelverk skaper ulike rammebetingelser og konkurransevridninger mellom de forskjellige regioner i fylket. I dette tilfellet slår endringene spesielt negativt ut for det sentrale samiske bosettingsområde.

Sign: SS / EKN

Sametinget mener at det distriktspolitiske kravet til like rammebetingelser mellom de ulike regionene i fylket må telle sterkere enn hensynet til like konkurranseforhold flyselskapene i mellom.

Sametinget krever derfor at myndighetene enten endrer regelverket eller gir dispensasjon fra gjeldende regelverk, slik at mulighetene for å benytte bonusordninger og tilbud på rabatterte flybilletter fra Lakselv likestilles med andre flyplasser i fylket. Dette må skje med øyeblikkelig virkning.

Saken avsluttet 26. mai 2000 kl. 12.50.

Sign: SS / ERN

Møteboksekretærer: Synnøve Solbakk og Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 105 sider

Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Alta 26. mai 2000

Møtelederskapet

Johan Mikkel Sara
leder

Randi Solli Pedersen

Einar Lifjell

Eva Josefsen

Sign:SS...../.....EKN.....

Møteboksekretærer: Synnøve Solbakk og Elli Kirsti Nystad